॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਙ੍ਗੁੱਤਰਨਿਕਾਯੋ

ਛਕ੍ਕਨਿਪਾਤਪਾਲ਼ਿ

੧. ਪਠਮਪਣ੍ਣਾਸਕਂ

੧. ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਵੱਗੋ

੧. ਪਠਮਆਹੁਨੇਯ੍ਯਸੁੱਤਂ

੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪੱਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ ਅਨੁੱਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇੱਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੮; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੧੭]? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਸੋਤੇਨ ਸੱਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਕਾਯੇਨ ਫੋੱਟਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ ਅਨੁੱਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇੱਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅੱਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ। ਪਠਮਂ।

੨. ਦੁਤਿਯਆਹੁਨੇਯ੍ਯਸੁੱਤਂ

੨. ''ਛਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨੁੱਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇੱਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੬]? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਇੱਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਪੱਚਨੁਭੋਤਿ – ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਹੋਤਿ, ਬਹੁਧਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਹੋਤਿ; ਆਵਿਭਾਵਂ ਤਿਰੋਭਾਵਂ; ਤਿਰੋਕੁੱਟਂ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤਂ ਅਸੱਜਮਾਨੋ ਗੱਛਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਆਕਾਸੇ; ਪਥਵਿਯਾਪਿ ਉਮ੍ਮੁੱਜਨਿਮੁੱਜਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਦਕੇ; ਉਦਕੇਪਿ ਅਭਿੱਜਮਾਨੇ ਗੱਛਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਥਵਿਯਂ; ਆਕਾਸੇਪਿ ਪੱਲਙ੍ਕੇਨ ਕਮਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ; ਇਮੇਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਏਵਂਮਹਿੱਦ੍ਧਿਕੇ ਏਵਂਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਪਾਣਿਨਾ ਪਰਿਮਸਤਿ [ਪਰਾਮਸਤਿ (ਕ॰)] ਪਰਿਮੱਜਤਿ; ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸਂ ਵੱਤੇਤਿ।

''ਦਿਬ੍ਬਾਯ, ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਵਿਸੁੱਦ੍ਧਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਿਕਾਯ ਉਭੋ ਸੱਦੇ ਸੁਣਾਤਿ – ਦਿਬ੍ਬੇ ਚ ਮਾਨੁਸੇ ਚ, ਯੇ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚ।

‘‘ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵੀਤਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਸਦੋਸਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵੀਤਦੋਸਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਮੋਹਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵੀਤਮੋਹਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਮਹਗ੍ਗਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਮਹਗ੍ਗਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਉਤ੍ਤਰਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਮਾਹਿਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਸਮਾਹਿਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰... । ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ।

‘‘ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ, ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ – ‘ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਉਪਵਾਦਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ। ਇਮੇ ਵਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਪਵਾਦਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ’ਤਿ। ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ, ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੩. ‘‘ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ , ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ, ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ਤਤਿਯਂ।

੪. ਬਲਸੁਤ੍ਤਂ

੪. ‘‘ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਸਦ੍ਧਾਬਲੇਨ, ਵੀਰਿਯਬਲੇਨ, ਸਤਿਬਲੇਨ, ਸਮਾਧਿਬਲੇਨ, ਪਞ੍ਞਾਬਲੇਨ, ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਪਠਮਆਜਾਨੀਯਸੁਤ੍ਤਂ

੫. ''ਛਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਰਞ੍ਞੋ ਭਦ੍ਰੋ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯੋ ਰਾਜਾਰਹੋ ਹੋਤਿ ਰਾਜਭੋਗ੍ਗੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

''ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਭਦ੍ਰੋ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯੋ ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਰੂਪਾਨਂ, ਖਮੋ ਸਦ੍ਦਾਨਂ, ਖਮੋ ਗਨ੍ਧਾਨਂ, ਖਮੋ ਰਸਾਨਂ, ਖਮੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਂ, ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਰਞ੍ਞੋ ਭਦ੍ਰੋ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯੋ ਰਾਜਾਰਹੋ ਹੋਤਿ ਰਾਜਭੋਗ੍ਗੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

''ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਰੂਪਾਨਂ, ਖਮੋ ਸਦ੍ਦਾਨਂ, ਖਮੋ ਗਨ੍ਧਾਨਂ, ਖਮੋ ਰਸਾਨਂ, ਖਮੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਂ, ਖਮੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਦੁਤਿਯਆਜਾਨੀਯਸੁਤ੍ਤਂ

੬. ''ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਰਞ੍ਞੋ ਭਦ੍ਰੋ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯੋ ਰਾਜਾਰਹੋ ਹੋਤਿ ਰਾਜਭੋਗ੍ਗੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਭਦ੍ਰੋ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯੋ ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਰੂਪਾਨਂ, ਖਮੋ ਸਦ੍ਦਾਨਂ, ਖਮੋ ਗਨ੍ਧਾਨਂ, ਖਮੋ ਰਸਾਨਂ, ਖਮੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਂ, ਬਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਰਞ੍ਞੋ ਭਦ੍ਰੋ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯੋ ਰਾਜਾਰਹੋ ਹੋਤਿ ਰਾਜਭੋਗ੍ਗੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

''ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਰੂਪਾਨਂ ...ਪੇ॰... ਖਮੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਤਤਿਯਆਜਾਨੀਯਸੁਤ੍ਤਂ

੭. ''ਛਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਰਞ੍ਞੋ ਭਦ੍ਰੋ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯੋ ਰਾਜਾਰਹੋ ਹੋਤਿ ਰਾਜਭੋਗ੍ਗੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਭਦ੍ਰੋ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯੋ ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਰੂਪਾਨਂ, ਖਮੋ ਸਦ੍ਦਾਨਂ, ਖਮੋ ਗਨ੍ਧਾਨਂ, ਖਮੋ ਰਸਾਨਂ, ਖਮੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਂ, ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਰਞ੍ਞੋ ਭਦ੍ਰੋ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯੋ ਰਾਜਾਰਹੋ ਹੋਤਿ ਰਾਜਭੋਗ੍ਗੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

''ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਰੂਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਖਮੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੮. [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੭] ''ਛਯਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਛ? ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਸਵਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਲਾਭਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ – ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਾਨੀ''ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੯. [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੭] ''ਛਯਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਛ? ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿ – ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨੀ''ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਮਹਾਨਾਮਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਗ੍ਰੋਧਾਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਮਹਾਨਾਮੋ ਸਕ੍ਕੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ, ਖੋ ਮਹਾਨਾਮੋ ਸਕ੍ਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਆਗਤਫਲੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨੋ, ਸੋ ਕਤਮੇਨ ਵਿਹਾਰੇਨ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ?

''ਯੋ ਸੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਆਗਤਫਲੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨੋ, ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਤਿ। [ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੧.੧੧] ਇਧ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – 'ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ'ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤਂ ਆਰਬ੍ਭ। ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ। ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦਿਯਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਨਾਮ – 'ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਸਮਗਤਾਯ ਪਜਾਯ ਸਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾਯ ਪਜਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਧਮ੍ਮਸੋਤਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ'''।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – 'ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ'ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਧਮ੍ਮਂ ਆਰਬ੍ਭ। ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ। ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦਿਯਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਨਾਮ – 'ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਸਮਗਤਾਯ ਪਜਾਯ ਸਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾਯ ਪਜਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੋ ਵਿਹਰਤਿ , ਧਮ੍ਮਸੋਤਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ'''।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – 'ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਞਾਯਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਰਿਸਯੁਗਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ ਏਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਸਙ੍ਘਂ ਆਰਬ੍ਭ। ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ। ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦਿਯਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਨਾਮ – 'ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਸਮਗਤਾਯ ਪਜਾਯ ਸਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾਯ ਪਜਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਧਮ੍ਮਸੋਤਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ'''।

“ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸੀਲਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਸੀਲਂ ਆਰਬ੍ਭ। ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ। ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦਿਯਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਨਾਮ – ‘ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਸਮਗਤਾਯ ਪਜਾਯ ਸਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾਯ ਪਜਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਧਮ੍ਮਸੋਤਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ’”।

“ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਾਗਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – ‘ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ! ਯੋਹਂ ਮਚ੍ਛੇਰਮਲਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਜਾਯ ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰੇਨ ਚੇਤਸਾ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਾਮਿ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗੋ ਪਯਤਪਾਣਿ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਰਤੋ ਯਾਚਯੋਗੋ ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗਰਤੋ’ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਚਾਗਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ , ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਚਾਗਂ ਆਰਬ੍ਭ। ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ। ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦਿਯਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਨਾਮ – ‘ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਸਮਗਤਾਯ ਪਜਾਯ ਸਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾਯ ਪਜਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਧਮ੍ਮਸੋਤਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ’”।

“ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ – ‘ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ [ਚਾਤੁਮ੍ਮਹਾਰਾਜਿਕਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)], ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਯਾਮਾ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਤੁਸਿਤਾ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤਿਨੋ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਨੋ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਤਤੁਤ੍ਤਰਿ [ਤਤੁਤ੍ਤਰਿਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰), ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੨੫; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੬੨ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ]। ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ [ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ (ਸੀ॰), ਤਤ੍ਥੂਪਪਨ੍ਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰), ਤਤ੍ਥੂਪਪਨ੍ਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੧)], ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾ ਸਦ੍ਧਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਸੀਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ, ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਂ ਸੀਲਂ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਸੁਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ, ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਂ ਸੁਤਂ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਚਾਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ, ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪੋ ਚਾਗੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ, ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤੀ’ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ , ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਤਾਸਞ੍ਚ ਦੇਵਤਾਨਂ ਸਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸੀਲਞ੍ਚ ਸੁਤਞ੍ਚ ਚਾਗਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਆਰਬ੍ਭ। ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ। ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦਿਯਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਨਾਮ – ‘ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਸਮਗਤਾਯ ਪਜਾਯ ਸਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ , ਸਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾਯ [ਸਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝਾਯ... ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝੋ (ਕ॰)] ਪਜਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੋ [ਸਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝਾਯ... ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝੋ (ਕ॰)] ਵਿਹਰਤਿ, ਧਮ੍ਮਸੋਤਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ’”।

“ਯੋ ਸੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਆਗਤਫਲੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨੋ, ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਤੀ”ਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਦ੍੧ੇ ਆਹੁਨੇਯਜਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯ, ਬਲਾਨਿ ਤਯੋ ਆਜਾਨੀਯਾ।
ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯ ਅਨੁਸ੍ਸਤੀ, ਮਹਾਨਾਮੇਨ ਤੇ ਦਸਾਤਿ॥

੨. ਸਾਰਣੀਯਵੱਗ੍ਗੋ

੧. ਪਠਮਸਾਰਣੀਯਸੁਤ੍ਤੰ

੧੧. ‘‘ਛਯਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਾਰਣੀਯਾ [ਸਾਰਾਣੀਯਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)]। ਕਤਮੇ ਛ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਤ੍ਤੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਤ੍ਤੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਤ੍ਤੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇ ਤੇ ਲਾਭਾ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਪਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਲਾਭੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਭਤ੍ਤਭੋਗੀ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭੋਗੀ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਾਧਿਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਸਾਰਣੀਯਾ’’ਤਿ। ਪਠਮੰ।

੨. ਦੁਤਿਯਸਾਰਣੀਯਸੁਤ੍ਤੰ

੧੨. ‘‘ਛਯਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਾਰਣੀਯਾ ਪਿਯਕਰਣਾ ਗਰੁਕਰਣਾ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਛ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਤ੍ਤੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਤ੍ਤੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਮੇਤ੍ਤੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇ ਤੇ ਲਾਭਾ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਪਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਲਾਭੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਭਤ੍ਤਭੋਗੀ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭੋਗੀ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

“ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਾਧਿਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

“ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਸਾਰਣੀਯਾ ਪਿਯਕਰਣਾ ਗਰੁਕਰਣਾ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ”ਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ।

੩. ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੀਯਸੁਤ੍ਤੰ

੧੩. “ਛਯਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੀਯਾ ਧਾਤੁਯੋ। ਕਤਮਾ ਛ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਮੇਤ੍ਤਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ; ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’ਤਿ। ਸੋ ‘ਮਾ ਹੇਵ’ਨ੍ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ‘ਮਾਯਸ੍ਮਾ, ਏਵੰ ਅਵਚ; ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨੰ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨਵਕਾਸੋ ਯੰ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ; ਅਥ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤਿ [ਠਸ੍ਸਤੀਤਿ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ) ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੬ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੰ], ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਹੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਯਦਿਦੰ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ’”ਤਿ [ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)]।

“ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਕਰੁਣਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ; ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਵਿਹੇਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’ਤਿ। ਸੋ ‘ਮਾ ਹੇਵ’ਨ੍ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ‘ਮਾਯਸ੍ਮਾ, ਏਵੰ ਅਵਚ; ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨੰ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ , ਅਨਵਕਾਸੋ ਯੰ ਕਰੁਣਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ; ਅਥ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਵਿਹੇਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤਿ, ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਹੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਹੇਸਾਯ ਯਦਿਦੰ ਕਰੁਣਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ’”ਤਿ।

“ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਮੁਦਿਤਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ; ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਅਰਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’ਤਿ। ਸੋ ‘ਮਾ ਹੇਵ’ਨ੍ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ‘ਮਾਯਸ੍ਮਾ, ਏਵੰ ਅਵਚ; ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨੰ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ । ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨਵਕਾਸੋ ਯੰ ਮੁਦਿਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ; ਅਥ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਅਰਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤਿ, ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਹੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਤਿਯਾ ਯਦਿਦੰ ਮੁਦਿਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ’”ਤਿ।

“ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ; ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’ਤਿ। ਸੋ ‘ਮਾ ਹੇਵ’ਨ੍ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ‘ਮਾਯਸ੍ਮਾ, ਏਵੰ ਅਵਚ; ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨੰ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨਵਕਾਸੋ ਯੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ

ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ ; ਅਥ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤਿ, ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਹੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਗਸ੍ਸ ਯਦਿਦੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ'''ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ; ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਹੋਤੀ'ਤਿ। ਸੋ 'ਮਾ ਹੇਵ'ਨ੍ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਮਾਯਸ੍ਮਾ, ਏਵੰ ਅਵਚ; ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨੰ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨਵਕਾਸੋ ਯੰ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ; ਅਥ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਹੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਯਦਿਦੰ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ'''ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਖੋ ਮੇ ਵਿਗਤੰ [ਵਿਗਤੇ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਅਯਮਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਚ [ਅਯੰ ਚਕਾਰੋ ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੬ ਨਤ੍ਥਿ] ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ; ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਕਥੰਕਥਾਸਲ੍ਲੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ'ਤਿ। ਸੋ 'ਮਾ ਹੇਵ'ਨ੍ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਮਾਯਸ੍ਮਾ, ਏਵੰ ਅਵਚ; ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨੰ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨਵਕਾਸੋ ਯੰ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਵਿਗਤੇ ਅਯਮਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਚ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੋ; ਅਥ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਕਥੰਕਥਾਸਲ੍ਲੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤਿ, ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਹੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਕਥੰਕਥਾਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਯਦਿਦੰ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ'ਤਿ। ਇਮਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੀਯਾ ਧਾਤੁਯੋ''ਤਿ। ਤਤਿਯੰ।

੪. ਭਦ੍ਦਕਸੁਤ੍ਤੰ

੧੪. ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਤਥਾ ਤਥਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਾਰੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰੰ ਕਪ੍ਪਯਤੋ ਨ ਭਦ੍ਦਕੰ ਮਰਣੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਭਦ੍ਦਿਕਾ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ [ਕਾਲੰਕਿਰਿਯਾ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੧੦]। ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਹਾਰੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰੰ ਕਪ੍ਪਯਤੋ ਨ ਭਦ੍ਦਕੰ ਮਰਣੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਭਦ੍ਦਿਕਾ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ?

''ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਕਮ੍ਮਰਤੋ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਭਸ੍ਸਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਭਸ੍ਸਰਤੋ ਭਸ੍ਸਾਰਾਮਤੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਨਿਦ੍ਦਾਰਤੋ ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਸਙ੍ਗਣਿਕਰਤੋ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਸੰਸਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਸੰਸਗ੍ਗਰਤੋ ਸੰਸਗ੍ਗਾਰਾਮਤੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਪਪਞ੍ਚਰਤੋ ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਤੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਏਵੰ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਹਾਰੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰੰ ਕਪ੍ਪਯਤੋ ਨ ਭਦ੍ਦਕੰ ਮਰਣੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਭਦ੍ਦਿਕਾ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ – 'ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਕ੍ਕਾਯਾਭਿਰਤੋ ਨਪ੍ਪਜਹਾਸਿ [ਨ ਪਹਾਸਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਸਕ੍ਕਾਯੰ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾਯ'''।

''ਤਥਾ ਤਥਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਾਰੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰੰ ਕਪ੍ਪਯਤੋ ਭਦ੍ਦਕੰ ਮਰਣੰ ਹੋਤਿ, ਭਦ੍ਦਿਕਾ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ। ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਹਾਰੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰੰ ਕਪ੍ਪਯਤੋ ਭਦ੍ਦਕੰ ਮਰਣੰ ਹੋਤਿ, ਭਦ੍ਦਿਕਾ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ?

''ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਨ ਕਮ੍ਮਰਤੋ ਨ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਭਸ੍ਸਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਨ ਭਸ੍ਸਰਤੋ ਨ ਭਸ੍ਸਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਨ ਨਿਦ੍ਦਾਰਤੋ ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਨ ਸਙ੍ਗਣਿਕਰਤੋ ਨ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਸਂਸਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਨ ਸਂਸਗ੍ਗਰਤੋ ਨ ਸਂਸਗ੍ਗਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਪਞ੍ਚਰਤੋ ਨ ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਹਾਰਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਂ ਕਪ੍ਪਯਤੋ ਭਦ੍ਦਕਂ ਮਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਭਦ੍ਦਿਕਾ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ – 'ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਭਿਰਤੋ ਪਜਹਾਸਿ ਸਕ੍ਕਾਯਂ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾਯਾ'''ਤਿ।

''ਯੋ ਪਪਞ੍ਚਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਪਪਞ੍ਚਾਭਿਰਤੋ ਮਗੋ।
ਵਿਰਾਧਯੀ ਸੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ॥

''ਯੋ ਚ ਪਪਞ੍ਚਂ ਹਿਤ੍ਵਾਨ, ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਪਦੇ ਰਤੋ।
ਆਰਾਧਯੀ ਸੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ॥ ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਅਨੁਤਪ੍ਪਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੧੫. ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਤਥਾ ਤਥਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਾਰਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਂ ਕਪ੍ਪਯਤੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਅਨੁਤਪ੍ਪਾ ਹੋਤਿ। ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਹਾਰਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਂ ਕਪ੍ਪਯਤੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਅਨੁਤਪ੍ਪਾ ਹੋਤਿ?

''ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਕਮ੍ਮਰਤੋ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਭਸ੍ਸਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ... ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ... ਸਂਸਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ... ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਪਪਞ੍ਚਰਤੋ ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਹਾਰਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਂ ਕਪ੍ਪਯਤੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਅਨੁਤਪ੍ਪਾ ਹੋਤਿ । ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ – 'ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਕ੍ਕਾਯਾਭਿਰਤੋ ਨਪ੍ਪਜਹਾਸਿ ਸਕ੍ਕਾਯਂ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾਯ'''।

''ਤਥਾ ਤਥਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਾਰਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਂ ਕਪ੍ਪਯਤੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਅਨਨੁਤਪ੍ਪਾ ਹੋਤਿ। ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਹਾਰਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਂ ਕਪ੍ਪਯਤੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਅਨਨੁਤਪ੍ਪਾ ਹੋਤਿ?

''ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਨ ਕਮ੍ਮਰਤੋ ਨ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਭਸ੍ਸਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ... ਨ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ... ਨ ਸਂਸਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ... ਨ ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਪਞ੍ਚਰਤੋ ਨ ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਹਾਰਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਂ ਕਪ੍ਪਯਤੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਅਨਨੁਤਪ੍ਪਾ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ – 'ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਭਿਰਤੋ ਪਜਹਾਸਿ ਸਕ੍ਕਾਯਂ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾਯਾ'''ਤਿ।

''ਯੋ ਪਪਞ੍ਚਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਪਪਞ੍ਚਾਭਿਰਤੋ ਮਗੋ।
ਵਿਰਾਧਯੀ ਸੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ॥

''ਯੋ ਚ ਪਪਞ੍ਚਂ ਹਿਤ੍ਵਾਨ, ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਪਦੇ ਰਤੋ।
ਆਰਾਧਯੀ ਸੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ॥ ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਨਕੁਲਪਿਤੁਸੁਤ੍ਤਂ

੧੬. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਭਗ੍ਗੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰੇ [ਸੁੰਸੁਮਾਰਗਿਰੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਸੰਸੁਮਾਰਗਿਰੇ (ਕਤ੍ਥਚਿ)] ਭੇਸਕਲਾਵਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਨਕੁਲਪਿਤਾ ਗਹਪਤਿ ਆਬਾਧਿਕੋ ਹੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਬਾਲ੍ਹਗਿਲਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਨਕੁਲਪਿਤਰੰ ਗਹਪਤਿੰ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਮਾ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਗਹਪਤਿ, ਸਾਪੇਕ੍ਖੋ [ਸਾਪੇਖੋ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਦੁਕ੍ਖਾ, ਗਹਪਤਿ, ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ; ਗਰਹਿਤਾ ਚ ਭਗਵਤਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਗਹਪਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਨ ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ [ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰), ਸਕ੍ਕੋਤਿ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਦਾਰਕੇ ਪੋਸੇਤੁੰ, ਘਰਾਵਾਸੰ ਸਨ੍ਧਰਿਤੁ’ਨ੍ਤਿ [ਸਨ੍ਧਰਿਤੁਨ੍ਤਿ (ਕ॰), ਸਣ੍ਠਰਿਤੁੰ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ, ਗਹਪਤਿ, ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕੁਸਲਾਹੰ, ਗਹਪਤਿ, ਕਪ੍ਪਾਸੰ ਕਨ੍ਤਿਤੁੰ ਵੇਣਿੰ ਓਲਿਖਿਤੁੰ। ਸਕ੍ਕੋਮਹੰ, ਗਹਪਤਿ, ਤਵਚ੍ਚਯੇਨ ਦਾਰਕੇ ਪੋਸੇਤੁੰ, ਘਰਾਵਾਸੰ ਸਨ੍ਧਰਿਤੁੰ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵੰ, ਗਹਪਤਿ, ਮਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਦੁਕ੍ਖਾ, ਗਹਪਤਿ, ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ; ਗਰਹਿਤਾ ਚ ਭਗਵਤਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ।

‘‘ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਗਹਪਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਅਞ੍ਞੰ ਘਰੰ [ਭਤ੍ਤਾਰੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰), ਵੀਰੰ (ਸੀ॰)] ਗਮਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ, ਗਹਪਤਿ, ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤ੍ਵਞ੍ਚੇਵ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਜਾਨਾਸਿ ਅਹਞ੍ਚ, ਯੰ ਨੋ [ਯਦਾ ਤੇ (ਸੀ॰), ਯਥਾ (ਸ੍ਯਾ॰), ਯਥਾ ਨੋ (ਪੀ॰)] ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸਾਨਿ ਗਹਟ੍ਠਕੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਸਮਾਚਿਣ੍ਣੰ [ਸਮਾਦਿਨ੍ਨੰ (ਸੀ॰)]। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵੰ, ਗਹਪਤਿ, ਮਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਦੁਕ੍ਖਾ, ਗਹਪਤਿ, ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ; ਗਰਹਿਤਾ ਚ ਭਗਵਤਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ।

‘‘ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਗਹਪਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਨ ਦਸ੍ਸਨਕਾਮਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਭਗਵਤੋ ਨ ਦਸ੍ਸਨਕਾਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ, ਗਹਪਤਿ, ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਹਞ੍ਹਿ, ਗਹਪਤਿ, ਤਵਚ੍ਚਯੇਨ ਦਸ੍ਸਨਕਾਮਤਰਾ ਚੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਭਗਵਤੋ, ਦਸ੍ਸਨਕਾਮਤਰਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵੰ, ਗਹਪਤਿ, ਮਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਦੁਕ੍ਖਾ, ਗਹਪਤਿ, ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ; ਗਰਹਿਤਾ ਚ ਭਗਵਤਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ।

‘‘ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਗਹਪਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਨ ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਸੀਲੇਸੁ [ਨਕੁਲਮਾਤਾ... ਨ ਸੀਲੇਸੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਨੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ, ਗਹਪਤਿ, ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਯਾਵਤਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਿਕਾ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਨਿਯੋ, ਅਹੰ ਤਾਸੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ। ਯਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕਙ੍ਖਾ ਵਾ ਵਿਮਤਿ ਵਾ – ਅਯੰ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗ੍ਗੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰੇ ਭੇਸਕਲ਼ਾਵਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ – ਤੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਤੁ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵੰ, ਗਹਪਤਿ, ਮਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋ ਕਾਲਮਕਾਸਿ । ਦੁਕ੍ਖਾ, ਗਹਪਤਿ, ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ; ਗਰਹਿਤਾ ਚ ਭਗਵਤਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ।

‘‘ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਗਹਪਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਨ ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਲਾਭਿਨੀ [ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਨ ਲਾਭਿਨੀ (ਪੀ॰)] ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸਾ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ, ਗਹਪਤਿ, ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਯਾਵਤਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਿਕਾ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਲਾਭਿਨਿਯੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ, ਅਹੰ ਤਾਸੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ। ਯਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕਙ੍ਖਾ ਵਾ ਵਿਮਤਿ ਵਾ – ਅਯੰ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗ੍ਗੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰੇ ਭੇਸਕਲ਼ਾਵਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ – ਤੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਤੁ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵੰ, ਗਹਪਤਿ, ਮਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਦੁਕ੍ਖਾ, ਗਹਪਤਿ, ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ; ਗਰਹਿਤਾ ਚ ਭਗਵਤਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ।

‘‘ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਗਹਪਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਨ ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਓਗਾਧਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਤਿਗਾਧਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਵਿਗਤਕਥੰਕਥਾ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ

ਵਿਹਰਤੀ'ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ, ਗਹਪਤਿ, ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਯਾਵਤਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਿਕਾ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਓਗਾਧਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਤਿਗਾਧਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਵਿਗਤਕਥੰਕਥਾ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਅਹੰ ਤਾਸੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ। ਯਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕਙ੍ਖਾ ਵਾ ਵਿਮਤਿ ਵਾ – ਅਯੰ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗ੍ਗੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰੇ ਭੇਸਕਲਾਵਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ – ਤੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਤੁ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵੰ, ਗਹਪਤਿ, ਮਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਦੁਕ੍ਖਾ ਗਹਪਤਿ ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ; ਗਰਹਿਤਾ ਚ ਭਗਵਤਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਨਕੁਲਪਿਤੁਨੋ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਨਕੁਲਮਾਤਰਾ [ਨਕੁਲਮਾਤਾਯ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰), ਨਕੁਲਮਾਤੁਯਾ (ਕ॰)] ਗਹਪਤਾਨਿਯਾ ਇਮਿਨਾ ਓਵਾਦੇਨ ਓਵਦਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਸੋ ਆਬਾਧੋ ਠਾਨਸੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਿ। ਵੁਟ੍ਠਹਿ [ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ (ਕ॰)] ਚ ਨਕੁਲਪਿਤਾ ਗਹਪਤਿ ਤਮ੍ਹਾ ਆਬਾਧਾ; ਤਥਾ ਪਹੀਨੋ ਚ ਪਨ ਨਕੁਲਪਿਤੁਨੋ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਸੋ ਆਬਾਧੋ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਨਕੁਲਪਿਤਾ ਗਹਪਤਿ ਗਿਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ [''ਗਿਲਾਨਭਾਵਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਠਿਤੋ, ਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨੋ ਹਿ ਅਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ''ਤਿ ਟੀਕਾਸੰਵਣ੍ਣਨਾ] ਅਚਿਰਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਗੇਲਞ੍ਞਾ ਦਣ੍ਡਮੋਲੁਬ੍ਭ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਖੋ ਨਕੁਲਪਿਤਰੰ ਗਹਪਤਿੰ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਲਾਭਾ ਤੇ, ਗਹਪਤਿ, ਸੁਲਦ੍ਧੰ ਤੇ, ਗਹਪਤਿ! ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਕਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਓਵਾਦਿਕਾ ਅਨੁਸਾਸਿਕਾ। ਯਾਵਤਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਮਮ ਸਾਵਿਕਾ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਨਿਯੋ, ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਤਾਸੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ। ਯਾਵਤਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਮਮ ਸਾਵਿਕਾ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਲਾਭਿਨਿਯੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ, ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਤਾਸੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ। ਯਾਵਤਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਮਮ ਸਾਵਿਕਾ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਓਗਾਧਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਤਿਗਾਧਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਵਿਗਤਕਥੰਕਥਾ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਤਾਸੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ। ਲਾਭਾ ਤੇ, ਗਹਪਤਿ, ਸੁਲਦ੍ਧੰ ਤੇ, ਗਹਪਤਿ! ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਕਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਓਵਾਦਿਕਾ ਅਨੁਸਾਸਿਕਾ''ਤਿ। ਛਟ੍ਠੰ।

੭. ਸੋਪ੍ਪਸੁਤ੍ਤੰ

੧੭. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਯੇਨੁਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਯੇਨੁਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ...ਪੇ॰... ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ... ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਯਨੋ... ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕੋ [ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ... ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਮਹਾਚੁਨ੍ਦੋ... ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨੋ... ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ... ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਰੇਵਤੋ... ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਆਨਨ੍ਦੋ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਯੇਨੁਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਬਹੁਦੇਵ ਰਤ੍ਤਿੰ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਵਿਹਾਰੰ ਪਾਵਿਸਿ। ਤੇਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਯਥਾਵਿਹਾਰੰ ਅਗਮੰਸੁ। ਯੇ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਵਾ ਅਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਅਧੁਨਾਗਤਾ ਇਮੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ ਤੇ ਯਾਵ ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨਾ ਕਾਕਚ੍ਛਮਾਨਾ ਸੁਪਿੰਸੁ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯਾਵ ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨਾ ਕਾਕਚ੍ਛਮਾਨੇ ਸੁਪਨ੍ਤੇ। ਦਿਸ੍ਵਾ ਯੇਨੁਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਨਿਸਜ੍ਜ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ –

''ਕਹਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ? ਕਹਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ? ਕਹਂ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ? ਕਹਂ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਯਨੋ? ਕਹਂ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕੋ? ਕਹਂ ਮਹਾਚੁਨ੍ਦੋ? ਕਹਂ ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨੋ? ਕਹਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ? ਕਹਂ ਰੇਵਤੋ? ਕਹਂ ਆਨਨ੍ਦੋ? ਕਹਂ ਨੁ ਖੋ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਥੇਰਾ ਸਾਵਕਾ ਗਤਾ''ਤਿ? ''ਤੇਪਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਯਥਾਵਿਹਾਰਂ ਅਗਮਂਸੂ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਨੋ [ਕੇਨ ਨੋ (ਕ॰), ਕੇ ਨੁ (ਕਤ੍ਥਚਿ)] ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਾਗਤਾਤਿ [ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਵਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰), ਭਿਕ੍ਖੂ ਗਤਾਤਿ (?)] ਯਾਵ ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨਾ ਕਾਕਚ੍ਛਮਾਨਾ ਸੁਪਥ? ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਸੁਤਂ ਵਾ – 'ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ [ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ (ਕ॰)] ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਯਾਵਜੀਵਂ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤੋ ਜਨਪਦਸ੍ਸ ਵਾ ਪਿਯੋ ਮਨਾਪੋ'''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ! ਮਯਾਪਿ ਖੋ ਏਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠਂ ਨ ਸੁਤਂ – 'ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਯਾਵਜੀਵਂ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤੋ ਜਨਪਦਸ੍ਸ ਵਾ ਪਿਯੋ ਮਨਾਪੋ'''ਤਿ।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਸੁਤਂ ਵਾ – 'ਰਟ੍ਠਿਕੋ...ਪੇ॰... ਪੇਤ੍ਤਣਿਕੋ... ਸੇਨਾਪਤਿਕੋ... ਗਾਮਗਾਮਣਿਕੋ [ਗਾਮਗਾਮਿਕੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ... ਪੂਗਗਾਮਣਿਕੋ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਯਾਵਜੀਵਂ ਪੂਗਗਾਮਣਿਕਤ੍ਤਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤੋ ਪੂਗਸ੍ਸ ਵਾ ਪਿਯੋ ਮਨਾਪੋ'''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ! ਮਯਾਪਿ ਖੋ ਏਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠਂ ਨ ਸੁਤਂ – 'ਪੂਗਗਾਮਣਿਕੋ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਯਾਵਜੀਵਂ ਪੂਗਗਾਮਣਿਕਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਾਰੇਨ੍ਤੋ ਪੂਗਸ੍ਸ ਵਾ ਪਿਯੋ ਮਨਾਪੋ'''ਤਿ।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਸੁਤਂ ਵਾ – 'ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਜਾਗਰਿਯਂ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤਾਪਰਰਤ੍ਤਂ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਾਨਂ [ਬੋਧਪਕ੍ਖਿਯਾਨਂ (ਸੀ॰), ਬੋਧਪਕ੍ਖਿਕਾਨਂ (ਪੀ॰)] ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ'''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ! ਮਯਾਪਿ ਖੋ ਏਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠਂ ਨ ਸੁਤਂ – 'ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਜਾਗਰਿਯਂ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤਾਪਰਰਤ੍ਤਂ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ'''ਤਿ।

''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਨੋ, ਜਾਗਰਿਯਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ, ਵਿਪਸ੍ਸਕਾ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ , ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤਾਪਰਰਤ੍ਤਂ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਮਚ੍ਛਬਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਂ

੧੮. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕੋਸਲੇਸੁ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਤਿ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਮਚ੍ਛਿਕਂ ਮਚ੍ਛਬਨ੍ਧਂ ਮਚ੍ਛੇ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਿਣਮਾਨਂ। ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਾ ਓਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਨਿਸਜ੍ਜ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਪਸ੍ਸਥ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਮੁਂ ਮਚ੍ਛਿਕਂ ਮਚ੍ਛਬਨ੍ਧਂ ਮਚ੍ਛੇ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਿਣਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਸੁਤਂ ਵਾ – 'ਮਚ੍ਛਿਕੋ ਮਚ੍ਛਬਨ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛੇ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਿਣਮਾਨੋ ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਤੇਨ ਆਜੀਵੇਨ ਹਤ੍ਥਿਯਾਯੀ ਵਾ ਅਸ੍ਸਯਾਯੀ ਵਾ ਰਥਯਾਯੀ ਵਾ ਯਾਨਯਾਯੀ ਵਾ ਭੋਗਭੋਗੀ ਵਾ

ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਨ੍ਤੋ'''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ'' । ''ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ! ਮਯਾਪਿ ਖੋ ਏਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠੰ ਨ ਸੁਤੰ – 'ਮਚ੍ਛਿਕੋ ਮਚ੍ਛਬਨ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛੇ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਿਣਮਾਨੋ ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਤੇਨ ਆਜੀਵੇਨ ਹਤ੍ਥਿਯਾਯੀ ਵਾ ਅਸ੍ਸਯਾਯੀ ਵਾ ਰਥਯਾਯੀ ਵਾ ਯਾਨਯਾਯੀ ਵਾ ਭੋਗਭੋਗੀ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਨ੍ਤੋ'ਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤੇ ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਚ੍ਛੇ ਵਜ੍ਝੇ ਵਧਾਯੁਪਨੀਤੇ [ਵਧਾਯਾਨੀਤੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰), ਵਧਾਯ ਨੀਤੇ (ਕ॰)] ਪਾਪਕੇਨ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਨੇਵ ਹਤ੍ਥਿਯਾਯੀ ਹੋਤਿ ਨ ਅਸ੍ਸਯਾਯੀ ਨ ਰਥਯਾਯੀ ਨ ਯਾਨਯਾਯੀ ਨ ਭੋਗਭੋਗੀ, ਨ ਮਹਨ੍ਤੰ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ।

''ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠੰ ਵਾ ਸੁਤੰ ਵਾ – 'ਗੋਘਾਤਕੋ ਗਾਵੋ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਿਣਮਾਨੋ ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਤੇਨ ਆਜੀਵੇਨ ਹਤ੍ਥਿਯਾਯੀ ਵਾ ਅਸ੍ਸਯਾਯੀ ਵਾ ਰਥਯਾਯੀ ਵਾ ਯਾਨਯਾਯੀ ਵਾ ਭੋਗਭੋਗੀ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਨ੍ਤੋ'''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ! ਮਯਾਪਿ ਖੋ ਏਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠੰ ਨ ਸੁਤੰ – 'ਗੋਘਾਤਕੋ ਗਾਵੋ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਿਣਮਾਨੋ ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਤੇਨ ਆਜੀਵੇਨ ਹਤ੍ਥਿਯਾਯੀ ਵਾ ਅਸ੍ਸਯਾਯੀ ਵਾ ਰਥਯਾਯੀ ਵਾ ਯਾਨਯਾਯੀ ਵਾ ਭੋਗਭੋਗੀ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਨ੍ਤੋ'ਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤੇ ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਾਵੋ ਵਜ੍ਝੇ ਵਧਾਯੁਪਨੀਤੇ ਪਾਪਕੇਨ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਨੇਵ ਹਤ੍ਥਿਯਾਯੀ ਹੋਤਿ ਨ ਅਸ੍ਸਯਾਯੀ ਨ ਰਥਯਾਯੀ ਨ ਯਾਨਯਾਯੀ ਨ ਭੋਗਭੋਗੀ, ਨ ਮਹਨ੍ਤੰ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ''।

''ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠੰ ਵਾ ਸੁਤੰ ਵਾ – 'ਓਰਬ੍ਭਿਕੋ...ਪੇ॰... ਸੂਕਰਿਕੋ [ਸੋਕਰਿਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ...ਪੇ॰... ਸਾਕੁਣਿਕੋ...ਪੇ॰... ਮਾਗਵਿਕੋ ਮਗੇ [ਮਿਗੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਿਣਮਾਨੋ ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਤੇਨ ਆਜੀਵੇਨ ਹਤ੍ਥਿਯਾਯੀ ਵਾ ਅਸ੍ਸਯਾਯੀ ਵਾ ਰਥਯਾਯੀ ਵਾ ਯਾਨਯਾਯੀ ਵਾ ਭੋਗਭੋਗੀ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਨ੍ਤੋ'''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ! ਮਯਾਪਿ ਖੋ ਏਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠੰ ਨ ਸੁਤੰ – 'ਮਾਗਵਿਕੋ ਮਗੇ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਿਣਮਾਨੋ ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਤੇਨ ਆਜੀਵੇਨ ਹਤ੍ਥਿਯਾਯੀ ਵਾ ਅਸ੍ਸਯਾਯੀ ਵਾ ਰਥਯਾਯੀ ਵਾ ਯਾਨਯਾਯੀ ਵਾ ਭੋਗਭੋਗੀ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਨ੍ਤੋ'ਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤੇ ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਗੇ ਵਜ੍ਝੇ ਵਧਾਯੁਪਨੀਤੇ ਪਾਪਕੇਨ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਨੇਵ ਹਤ੍ਥਿਯਾਯੀ ਹੋਤਿ ਨ ਅਸ੍ਸਯਾਯੀ ਨ ਰਥਯਾਯੀ ਨ ਯਾਨਯਾਯੀ ਨ ਭੋਗਭੋਗੀ, ਨ ਮਹਨ੍ਤੰ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ। ਤੇ ਹਿ (ਨਾਮ) [( ) ਬਹੂਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੇ ਪਾਣੇ ਵਜ੍ਝੇ ਵਧਾਯੁਪਨੀਤੇ ਪਾਪਕੇਨ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ [ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਨੇਵ ਹਤ੍ਥਿਯਾਯੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ [ਹੋਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਨ ਅਸ੍ਸਯਾਯੀ ਨ ਰਥਯਾਯੀ ਨ ਯਾਨਯਾਯੀ ਨ ਭੋਗਭੋਗੀ, ਨ ਮਹਨ੍ਤੰ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਿਸ੍ਸਤਿ [ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]। ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਯੰ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੰ ਵਜ੍ਝੰ ਵਧਾਯੁਪਨੀਤੰ ਪਾਪਕੇਨ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤਿ! ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ [ਤੰ ਹਿਸ੍ਸ (ਪੀ॰ ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ। ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮੰ।

੯. ਪਠਮਮਰਣਸ੍ਸਤਿਸੁਤ੍ਤੰ

੧੯. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਨਾਤਿਕੇ [ਨਾਦਿਕੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੭੩] ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਞ੍ਜਕਾਵਸਥੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ । ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ। ਭਾਵੇਥ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ?

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਹੰ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਵੇਮਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ। ''ਯਥਾ ਕਥੰ ਪਨ ਤ੍ਵੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਾਵੇਸਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ? ''ਇਧ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ , ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹੰ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ ਜੀਵੇਯ੍ਯੰ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯੰ, ਬਹੁ ਵਤ ਮੇ ਕਤੰ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਵੇਮਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਞ੍ਞਤਰੋਪਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਵੇਮਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ। ''ਯਥਾ ਕਥੰ ਪਨ ਤ੍ਵੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਾਵੇਸਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ? ''ਇਧ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹੰ ਦਿਵਸੰ ਜੀਵੇਯ੍ਯੰ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯੰ, ਬਹੁ ਵਤ ਮੇ ਕਤੰ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਵੇਮਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਞ੍ਞਤਰੋਪਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਵੇਮਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ। ''ਯਥਾ ਕਥੰ ਪਨ ਤ੍ਵੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਾਵੇਸਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ ? ''ਇਧ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹੰ ਤਦਨ੍ਤਰੰ ਜੀਵੇਯ੍ਯੰ ਯਦਨ੍ਤਰੰ ਏਕਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਭੁਞ੍ਜਾਮਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯੰ, ਬਹੁ ਵਤ ਮੇ ਕਤੰ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਵੇਮਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਞ੍ਞਤਰੋਪਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਵੇਮਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ। ''ਯਥਾ ਕਥੰ ਪਨ ਤ੍ਵੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਾਵੇਸਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ? ''ਇਧ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹੰ ਤਦਨ੍ਤਰੰ ਜੀਵੇਯ੍ਯੰ ਯਦਨ੍ਤਰੰ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਆਲੋਪੇ ਸਙ੍ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ [ਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਅਜ੍ਝੋਹਰਾਮਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯੰ, ਬਹੁ ਵਤ ਮੇ ਕਤੰ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਵੇਮਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਞ੍ਞਤਰੋਪਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਵੇਮਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ। ''ਯਥਾ ਕਥੰ ਪਨ ਤ੍ਵੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਾਵੇਸਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ? ''ਇਧ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹੰ ਤਦਨ੍ਤਰੰ ਜੀਵੇਯ੍ਯੰ ਯਦਨ੍ਤਰੰ ਏਕੰ ਆਲੋਪੰ ਸਙ੍ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ [ਸੰਹਰਿਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਅਜ੍ਝੋਹਰਾਮਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯੰ, ਬਹੁ ਵਤ ਮੇ ਕਤੰ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਵੇਮਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਞ੍ਞਤਰੋਪਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਵੇਮਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ। ''ਯਥਾ ਕਥੰ ਪਨ ਤ੍ਵੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਾਵੇਸਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ? ''ਇਧ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ , ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹੰ ਤਦਨ੍ਤਰੰ ਜੀਵੇਯ੍ਯੰ ਯਦਨ੍ਤਰੰ ਅਸ੍ਸਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਸ੍ਸਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਾਮਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯੰ, ਬਹੁ ਵਤ ਮੇ ਕਤੰ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਵੇਮਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਯੋ ਚਾਯੰ [ਯ੍ਵਾਯੰ (ਪੀ॰ ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵੰ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿੰ ਭਾਵੇਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹੰ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ ਜੀਵੇਯ੍ਯੰ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯੰ, ਬਹੁ ਵਤ ਮੇ ਕਤੰ ਅਸ੍ਸਾ'''ਤਿ।

''ਯੋ ਚਾਯੰ [ਯੋਪਾਯੰ (ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵੰ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿੰ ਭਾਵੇਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹੰ ਦਿਵਸੰ ਜੀਵੇਯ੍ਯੰ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯੰ, ਬਹੁ ਵਤ ਮੇ ਕਤੰ ਅਸ੍ਸਾ'''ਤਿ।

''ਯੋ ਚਾਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵੰ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿੰ ਭਾਵੇਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹੰ ਤਦਨ੍ਤਰੰ ਜੀਵੇਯ੍ਯੰ ਯਦਨ੍ਤਰੰ ਏਕਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਭੁਞ੍ਜਾਮਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯੰ, ਬਹੁ ਵਤ ਮੇ ਕਤੰ ਅਸ੍ਸਾ'''ਤਿ।

''ਯੋ ਚਾਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵੰ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿੰ ਭਾਵੇਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹੰ ਤਦਨ੍ਤਰੰ ਜੀਵੇਯ੍ਯੰ ਯਦਨ੍ਤਰੰ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਆਲੋਪੇ ਸਙ੍ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਾਮਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯੰ , ਬਹੁ ਵਤ ਮੇ ਕਤੰ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਮਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਦਨ੍ਧੰ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾਯ।

''ਯੋ ਚ ਖ੍ਵਾਯੰ [ਯੋਪਾਯੰ (ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵੰ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿੰ ਭਾਵੇਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹੰ ਤਦਨ੍ਤਰੰ ਜੀਵੇਯ੍ਯੰ ਯਦਨ੍ਤਰੰ ਏਕੰ ਆਲੋਪੰ ਸਙ੍ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਾਮਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯੰ, ਬਹੁ ਵਤ ਮੇ ਕਤੰ ਅਸ੍ਸਾ'''ਤਿ।

‘‘ਯੋ ਚਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏवਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾवੇਤਿ – ‘ਅਹੋ वਤਾਹਂ ਤਦਨ੍ਤਰਂ ਜੀवੇਯਜਂ ਯਦਨ੍ਤਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਤ੍वਾ वਾ ਪਸ੍ਸਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਤ੍वਾ वਾ ਅਸ੍ਸਸਾਮਿ, ਭਗवਤੋ ਸਾਸਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯਜਂ, ਬਹੁ वਤ ਮੇ ਕਤਂ ਅਸ੍ਸਾ’ਤਿ। ਇਮੇ वੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ वਿਹਰਨ੍ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾवੇਨ੍ਤਿ ਆਸवਾਨਂ ਖਯਾਯ।

‘‘ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ , ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਏवਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ वਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਤਿਕ੍ਖਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾवੇਸ੍ਸਾਮ ਆਸवਾਨਂ ਖਯਾਯਾ’ਤਿ। ਏवਞ੍ਹਿ वੋ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ। ਨवਮਂ।

੧੦. ਦੁਤਿਯਮਰਣਸ੍ਸਤਿਸੁਤ੍ਤਂ

੨੦. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗवਾ ਨਾਤਿਕੇ वਿਹਰਤਿ ਗਿਞ੍ਜਕਾवਸਥੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗवਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਭਾवਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ। ਕਥਂ ਭਾवਿਤਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ ਕਥਂ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ?

‘‘ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿवਸੇ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਤਿਹਿਤਾਯ [ਪਟਿਗਤਾਯ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੭੪] ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ‘ਬਹੁਕਾ ਖੋ ਮੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਮਰਣਸ੍ਸ – ਅਹਿ वਾ ਮਂ ਡਂਸੇਯਜ, वਿਚ੍ਛਿਕੋ वਾ ਮਂ ਡਂਸੇਯਜ, ਸਤਪਦੀ वਾ ਮਂ ਡਂਸੇਯਜ; ਤੇਨ ਮੇ ਅਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ , ਸੋ ਮਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ। ਉਪਕ੍ਖਲਿਤ੍वਾ वਾ ਪਪਤੇਯਜਂ, ਭਤ੍ਤਂ वਾ ਮੇ ਭੁਤ੍ਤਂ ਬਯਾਪਜ੍ਜੇਯਜ, ਪਿਤ੍ਤਂ वਾ ਮੇ ਕੁਪ੍ਪੇਯਜ , ਸੇਮ੍ਹਂ वਾ ਮੇ ਕੁਪ੍ਪੇਯਜ, ਸਤ੍ਥਕਾ वਾ ਮੇ वਾਤਾ ਕੁਪ੍ਪੇਯਜੁਂ; ਤੇਨ ਮੇ ਅਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ, ਸੋ ਮਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ’ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਯੇ ਮੇ ਅਸ੍ਸੁ ਰਤ੍ਤਿਂ ਕਾਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚवੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏवਂ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਯੇ ਮੇ ਅਸ੍ਸੁ ਰਤ੍ਤਿਂ ਕਾਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ’ਤਿ, ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇव ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਛਨ੍ਦੋ ਚ वਾਯਾਮੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿवਾਨੀ ਚ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਕਰਣੀਯਂ। ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਆਦਿਤ੍ਤਚੇਲੋ वਾ ਆਦਿਤ੍ਤਸੀਸੋ वਾ ਤਸ੍ਸੇव ਚੇਲਸ੍ਸ वਾ ਸੀਸਸ੍ਸ वਾ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਛਨ੍ਦਞ੍ਚ वਾਯਾਮਞ੍ਚ ਉਸ੍ਸਾਹਞ੍ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹਿਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਟਿवਾਨਿਞ੍ਚ ਸਤਿਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਕਰੇਯਜ; ਏवਮੇवਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇव ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਛਨ੍ਦੋ ਚ वਾਯਾਮੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿवਾਨੀ ਚ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਕਰਣੀਯਂ।

‘‘ਸਚੇ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚवੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏवਂ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਯੇ ਮੇ ਅਸ੍ਸੁ ਰਤ੍ਤਿਂ ਕਾਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ’ਤਿ, ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇव ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ वਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

‘‘ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾਯ ਦਿवਸੇ ਪਤਿਹਿਤੇ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ‘ਬਹੁਕਾ ਖੋ ਮੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਮਰਣਸ੍ਸ – ਅਹਿ वਾ ਮਂ ਡਂਸੇਯਜ, वਿਚ੍ਛਿਕੋ वਾ ਮਂ ਡਂਸੇਯਜ, ਸਤਪਦੀ वਾ ਮਂ ਡਂਸੇਯਜ; ਤੇਨ ਮੇ ਅਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਸੋ ਮਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ। ਉਪਕ੍ਖਲਿਤ੍वਾ वਾ ਪਪਤੇਯਜਂ, ਭਤ੍ਤਂ वਾ ਮੇ ਭੁਤ੍ਤਂ ਬਯਾਪਜ੍ਜੇਯਜ, ਪਿਤ੍ਤਂ वਾ ਮੇ ਕੁਪ੍ਪੇਯਜ, ਸੇਮ੍ਹਂ वਾ ਮੇ ਕੁਪ੍ਪੇਯਜ, ਸਤ੍ਥਕਾ वਾ ਮੇ वਾਤਾ ਕੁਪ੍ਪੇਯਜੁਂ; ਤੇਨ ਮੇ ਅਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਸੋ ਮਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ’ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਯੇ ਮੇ ਅਸ੍ਸੁ ਦਿवਾ ਕਾਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਸਚੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਯੇ ਮੇ ਅਸ੍ਸੁ ਦਿਵਾ ਕਾਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ’ਤਿ, ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵਾਯਾਮੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀ ਚ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਕਰਣੀਯਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਦਿਤ੍ਤਚੇਲੋ ਵਾ ਆਦਿਤ੍ਤਸੀਸੋ ਵਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਚੇਲਸ੍ਸ ਵਾ ਸੀਸਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਛਨ੍ਦਞ੍ਚ ਵਾਯਾਮਞ੍ਚ ਉਸ੍ਸਾਹਞ੍ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹਿਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਿਞ੍ਚ ਸਤਿਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਕਰੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵਾਯਾਮੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀ ਚ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਕਰਣੀਯਂ।

‘‘ਸਚੇ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਯੇ ਮੇ ਅਸ੍ਸੁ ਦਿਵਾ ਕਾਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ’ਤਿ, ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਏਵਂ ਭਾਵਿਤਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’’ਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਸਾਰਣੀਯਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਦ੍ਵੇ ਸਾਰਣੀ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੀਯਂ, ਭਦ੍ਦਕਂ ਅਨੁਤਪ੍ਪਿਯਂ।
ਨਕੁਲਂ ਸੋਪ੍ਪਮਚ੍ਛਾ ਚ, ਦ੍ਵੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤੀਤਿ॥

੩. ਅਨੁਤ੍ਤੁਰਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਾਮਕਸੁਤ੍ਤੰ

੨੧. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਸਾਮਗਾਮਕੇ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾਯੰ। ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਤਯੋਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਾ, ਭਸ੍ਸਾਰਾਮਤਾ , ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤਾ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ''ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਇਮੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਮੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਤਯੋਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਾ, ਭਸ੍ਸਾਰਾਮਤਾ, ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤਾ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾ ਮੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿ। ਤੇਸੰ ਵੋ [ਖੋ (ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲਾਭਾ ਤੇਸੰ ਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧੰ, ਯੇ ਵੋ ਦੇਵਤਾਪਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨੇ''।

''ਅਪਰੇਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਪਰਿਹਾਨਿਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਤੰ ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ; ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ? ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤਾ, ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ, ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ''।

''ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੰ ਪਰਿਹਾਯਿੰਸੁ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਇਮੇਹੇਵ ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਰਿਹਾਯਿੰਸੁ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ। ਯੇਪਿ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨੰ ਪਰਿਹਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਇਮੇਹੇਵ ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਰਿਹਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ। ਯੇਪਿ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਰਹਿ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਇਮੇਹੇਵ ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ। ਪਠਮੰ।

੨. ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਸੁਤ੍ਤੰ

੨੨. ''ਛਯਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੰ ਸੁਣਾਥ...ਪੇ॰... ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ? ਨ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਾ, ਨ ਭਸ੍ਸਾਰਾਮਤਾ, ਨ ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤਾ, ਨ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤਾ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ।

''ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੰ ਨ ਪਰਿਹਾਯਿੰਸੁ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਇਮੇਹੇਵ ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਨ ਪਰਿਹਾਯਿੰਸੁ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ। ਯੇਪਿ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨੰ ਨ ਪਰਿਹਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਇਮੇਹੇਵ ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਨ ਪਰਿਹਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ। ਯੇਪਿ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਰਹਿ ਨ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਇਮੇਹੇਵ ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਨ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ।

३. ਭਯਸੁਤ੍ਤਂ

੨੩. '''ਭਯ'ਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ; 'ਦੁਕ੍ਖ'ਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ; 'ਰੋਗੋ'ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ; 'ਗਣ੍ਡੋ'ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ; 'ਸਙ੍ਗੋ'ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ; 'ਪਙ੍ਕੋ'ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ।

''ਕਸ੍ਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, 'ਭਯ'ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ? ਕਾਮਰਾਗਰਤ੍ਤਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਪਿ ਭਯਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਪਿ ਭਯਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਭਯ'ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਰੋਗੋਤਿ... ਗਣ੍ਡੋਤਿ... ਸਙ੍ਗੋਤਿ... ਪਙ੍ਕੋਤਿ ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ? ਕਾਮਰਾਗਰਤ੍ਤਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਪਿ ਪਙ੍ਕਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਪਿ ਪਙ੍ਕਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਪਙ੍ਕੋ'ਤਿ ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ।

''ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਰੋਗੋ ਗਣ੍ਡੋ, ਸਙ੍ਗੋ ਪਙ੍ਕੋ ਚ ਉਭਯਂ।
ਏਤੇ ਕਾਮਾ ਪਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ॥

''ਉਪਾਦਾਨੇ ਭਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਜਾਤਿਮਰਣਸਮ੍ਭਵੇ।
ਅਨੁਪਾਦਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਜਾਤਿਮਰਣਸਙ੍ਖਯੇ॥

''ਤੇ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਸੁਖਿਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ।
ਸਬ੍ਬਵੇਰਭਯਾਤੀਤਾ [ਸਬ੍ਬੇ ਵੇਰਭਯਾਤੀਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪਚ੍ਚਗੁ''ਨ੍ਤਿ॥ ਤਤਿਯਂ।

੪. ਹਿਮਵਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੨੪. ''ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹਿਮਵਨ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਂ ਪਦਾਲੇਯ੍ਯ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਛਵਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ! ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਠਿਤਿਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਕਲ੍ਲਿਤਕੁਸਲੋ [ਕਲ੍ਲਤਾਕੁਸਲੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੬੫ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਗੋਚਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹਿਮਵਨ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਂ ਪਦਾਲੇਯ੍ਯ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਛਵਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯਾ''ਤਿ! ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੨੫. ''ਛਯਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਛ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – 'ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ'ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਗੇਧਮ੍ਹਾ। 'ਗੇਧੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – 'ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ'ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ,

ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਗੇਧਮ੍ਹਾ। 'ਗੇਧੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – 'ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਗੇਧਮ੍ਹਾ। 'ਗੇਧੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ...ਪੇ॰... ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸੀਲਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਗੇਧਮ੍ਹਾ। 'ਗੇਧੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਾਗਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – 'ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ! ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ...ਪੇ॰... ਯਾਚਯੋਗੋ ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗਰਤੋ'ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਦੇਵਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – 'ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ , ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਯਾਮਾ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਤੁਸਿਤਾ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤਿਨੋ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਨੋ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ , ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਤਤੁਤ੍ਤਰਿ। ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ; ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾ ਸਦ੍ਧਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਸੀਲੇਨ... ਸੁਤੇਨ... ਚਾਗੇਨ... ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ; ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤੀ''' ਤਿ।

''ਯਸ੍ਮਿਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਤਾਸਞ੍ਚ ਦੇਵਤਾਨਂ ਸਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸੀਲਞ੍ਚ ਸੁਤਞ੍ਚ ਚਾਗਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਗੇਧਮ੍ਹਾ। 'ਗੇਧੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨੀ''ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੨੬. ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਆਵੁਸੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ। ''ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਆਵੁਸੋ; ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਆਵੁਸੋ! ਯਾਵਞ੍ਚਿਦਂ ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾਯ ਞਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ, ਯਦਿਦਂ ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ।

‘‘ਕਤਮਾਨਿ ਛ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – ‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ’ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਗੇਧਮ੍ਹਾ। ‘ਗੇਧੋ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜੇਨ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮਾ ਭਵਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – ‘ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ’ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਗੇਧਮ੍ਹਾ। ‘ਗੇਧੋ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜੇਨ । ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮਾ ਭਵਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – ‘ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ’ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਗੇਧਮ੍ਹਾ। ‘ਗੇਧੋ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜੇਨ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮਾ ਭਵਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ...ਪੇ॰... ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਗੇਧਮ੍ਹਾ। ‘ਗੇਧੋ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜੇਨ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮਾ ਭਵਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਾਗਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – ‘ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ...ਪੇ॰... ਯਾਚਯੋਗੋ ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗਰਤੋ’ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਾਗਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਗੇਧਮ੍ਹਾ। ‘ਗੇਧੋ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜੇਨ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮਾ ਭਵਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਦੇਵਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – ‘ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਤਤੁਤ੍ਤਰਿ। ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ; ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾ ਸਦ੍ਧਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ।

ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਸੀਲੇਨ...ਪੇ॰... ਸੁਤੇਨ... ਚਾਗੇਨ... ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ; ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਤਾਸਞ੍ਚ ਦੇਵਤਾਨਂ ਸਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸੀਲਞ੍ਚ ਸੁਤਞ੍ਚ ਚਾਗਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ , ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ; ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਗੇਧਮ੍ਹਾ। 'ਗੇਧੋ'ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮਾ ਭਵਨ੍ਤਿ।

''ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ , ਆਵੁਸੋ; ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਆਵੁਸੋ! ਯਾਵਞ੍ਚਿਦਂ ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾਯ ਞਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ, ਯਦਿਦਂ ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨੀ''ਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਪਠਮਸਮਯਸੁਤ੍ਤਂ

੨੭. ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮਯਾ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਛਯਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸਮਯਾ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ''।

''ਕਤਮੇ ਛ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ ਕਾਮਰਾਗਪਰੇਤੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਅਹਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕਾਮਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਕਾਮਰਾਗਪਰੇਤੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਮਿ। ਸਾਧੁ ਵਤ ਮੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ, ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੂ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਠਮੋ ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਰੇਤੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਅਹਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਰੇਤੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਮਿ। ਸਾਧੁ ਵਤ ਮੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੂ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਪਰੇਤੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਅਹਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਪਰੇਤੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਮਿ। ਸਾਧੁ ਵਤ ਮੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੂ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ । ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਤਿਯੋ ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਰੇਤੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ‘ਅਹਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਰੇਤੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਮਿ। ਸਾਧੁ ਵਤ ਮੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੂ’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਰੇਤੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਚ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ‘ਅਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਰੇਤੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਚ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਮਿ। ਸਾਧੁ ਵਤ ਮੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੂ’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਞ੍ਚਮੋ ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋ ਹੋਤਿ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ‘ਅਹਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਮਿ। ਸਾਧੁ ਵਤ ਮੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ, ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੂ’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਛਟ੍ਠੋ ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਛ ਸਮਯਾ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਦੁਤਿਯਸਮਯਸੁਤ੍ਤਂ

੨੮. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਇਸਿਪਤਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਥੇਰਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਨਂ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲੇ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਅਯਮਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਉਦਪਾਦਿ – ‘‘ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ?

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਪਾਦੇ ਪਕ੍ਖਾਲੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ , ਸੋ ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਪਾਦੇ ਪਕ੍ਖਾਲੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਚਾਰਿਤ੍ਤਕਿਲਮਥੋਪਿਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਭਤ੍ਤਕਿਲਮਥੋਪਿਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਅਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਵਿਹਾਰਪਚ੍ਛਾਯਾਯਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸੋ ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁੰ। ਯਸ੍ਮਿੰ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਵਿਹਾਰਪਚ੍ਛਾਯਾਯੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁੰ ਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖੰ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਯਦੇਵਸ੍ਸ ਦਿਵਾ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿਕਤੰ ਹੋਤਿ ਤਦੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਸਮੁਦਾਚਰਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਅਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁੰ। ਯਸ੍ਮਿੰ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੰ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁੰ ਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖੰ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸੋ ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁੰ। ਯਸ੍ਮਿੰ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੰ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁੰ ਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖੰ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਓਜਟ੍ਠਾਯਿਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ ਫਾਸੁਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤੁੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਅਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਮੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤੋ ਸੁਤੰ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੰ – ‘ਛਯਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸਮਯਾ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁੰ’’’।

‘‘ਕਤਮੇ ਛ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ ਕਾਮਰਾਗਪਰੇਤੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ‘ਅਹੰ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕਾਮਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਕਾਮਰਾਗਪਰੇਤੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਮਿ। ਸਾਧੁ ਵਤ ਮੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੂ’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ। ਅਯੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਠਮੋ ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ... ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ... ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ... ਯੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਗਮ੍ਮ ਯੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯੋ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ‘ਅਹੰ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਗਮ੍ਮ ਯੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯੋ ਹੋਤਿ ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨ ਜਾਨਾਮਿ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਸਾਧੁ ਵਤ ਮੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੂ’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ। ਅਯੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਛਟ੍ਠੋ ਸਮਯੋ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁੰ।

‘‘ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਮੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤੋ ਸੁਤੰ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੰ – ‘ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਛ ਸਮਯਾ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁ’’’ਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮੰ।

੯. ਉਦਾਯੀਸੁਤ੍ਤੰ

੨੯. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਉਦਾਯਿੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਕਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਉਦਾਯਿ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨੀ’’ਤਿ? ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਦਾਯੀ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਉਦਾਯਿੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਕਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਉਦਾਯਿ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨੀ’’ਤਿ? ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਦਾਯੀ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਉਦਾਯਿੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਕਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਉਦਾਯਿ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨੀ’’ਤਿ? ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਦਾਯੀ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਉਦਾਯਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਤ੍ਥਾ ਤਂ, ਆਵੁਸੋ ਉਦਾਯਿ, ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ''ਤਿ। ''ਸੁਣੋਮਹਂ , ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਭਗਵਤੋ। ਇਧ , ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ – ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰...। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਇਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਅਞ੍ਞਾਸਿਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ – 'ਨੇਵਾਯਂ ਉਦਾਯੀ ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤੀ'ਤਿ। ਕਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨੀ''ਤਿ?

''ਪਞ੍ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਏਵਂ ਭਾਵਿਤਂ ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਦਿਵਾ ਸਞ੍ਞਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਯਥਾ ਦਿਵਾ ਤਥਾ ਰਤ੍ਤਿਂ, ਯਥਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਤਥਾ ਦਿਵਾ; ਇਤਿ ਵਿਵਟੇਨ ਚੇਤਸਾ ਅਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੇਨ ਸਪ੍ਪਭਾਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਇਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਏਵਂ ਭਾਵਿਤਂ ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯਂ ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਦਤਲਾ ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਪੂਰਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਨੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ – 'ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ ਨਖਾ ਦਨ੍ਤਾ ਤਚੋ ਮਂਸਂ ਨ੍ਹਾਰੁ [ਨਹਾਰੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੦] ਅਟ੍ਠਿ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਂ ਵਕ੍ਕਂ ਹਦਯਂ ਯਕਨਂ ਕਿਲੋਮਕਂ ਪਿਹਕਂ ਪਪ੍ਫਾਸਂ ਅਨ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ ਉਦਰਿਯਂ ਕਰੀਸਂ ਪਿਤ੍ਤਂ ਸੇਮ੍ਹਂ ਪੁਬ੍ਬੋ ਲੋਹਿਤਂ ਸੇਦੋ ਮੇਦੋ ਅਸ੍ਸੁ ਵਸਾ ਖੇਲ਼ੋ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ ਲਸਿਕਾ ਮੁਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ , ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਏਵਂ ਭਾਵਿਤਂ ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਕਾਮਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਰੀਰਂ ਸੀਵਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤਂ [ਛਡ੍ਡਿਤਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਏਕਾਹਮਤਂ ਵਾ ਦ੍ਵੀਹਮਤਂ ਵਾ ਤੀਹਮਤਂ ਵਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ ਵਿਨੀਲਕਂ ਵਿਪੁਬ੍ਬਕਜਾਤਂ। ਸੋ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯਂ ਏਵਂ [ਏਵਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਉਪਸਂਹਰਤਿ – 'ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਕਾਯੋ ਏਵਂਧਮ੍ਮੋ ਏਵਂਭਾਵੀ ਏਵਂਅਨਤੀਤੋ'''ਤਿ [ਏਤਂ ਅਨਤੀਤੋਤਿ (ਸੀ॰)]।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾ ਪਨ [ਸੇਯ੍ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਰੀਰਂ ਸੀਵਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤਂ ਕਾਕੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ ਕੁਲਲੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ ਗਿਜ੍ਝੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ ਸੁਨਖੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ ਸਿਙ੍ਗਾਲੇਹਿ [ਸਿਗਾਲੇਹਿ (ਸੀ॰)] ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਵਾ ਪਾਣਕਜਾਤੇਹਿ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ। ਸੋ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯਂ ਏਵਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ – 'ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਕਾਯੋ ਏਵਂਧਮ੍ਮੋ ਏਵਂਭਾਵੀ ਏਵਂਅਨਤੀਤੋ'''ਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾ ਪਨ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਰੀਰਂ ਸੀਵਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤਂ ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਂ ਸਮਂਸਲੋਹਿਤਂ ਨ੍ਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਂ ਨਿਮ੍ਮਂਸਲੋਹਿਤਮਕ੍ਖਿਤਂ ਨ੍ਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ... ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਂ ਅਪਗਤਮਂਸਲੋਹਿਤਂ ਨ੍ਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ। ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਅਪਗਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਿ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ [ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾਸੁ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ (ਸੀ॰)], ਅਞ੍ਞੇਨ ਹਤ੍ਥਟ੍ਠਿਕਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਾਦਟ੍ਠਿਕਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿਕਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਊਰੁਟ੍ਠਿਕਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਟਿਟ੍ਠਿਕਂ [ਕਟਟ੍ਠਿਕਂ (ਸੀ॰)] ਅਞ੍ਞੇਨ [ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਡਕਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੀਸਕਟਾਹਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਡਕਟ੍ਠਿਕਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੀਸਕਟਾਹਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਫਾਸੁਕਟ੍ਠਿਕਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠਿਕਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਖਨ੍ਧਟ੍ਠਿਕਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਗੀਵਟ੍ਠਿਕਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਹਨੁਕਟ੍ਠਿਕਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਿਕਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੀਸਕਟਾਹਂ [ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਡਕਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੀਸਕਟਾਹਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਡਕਟ੍ਠਿਕਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੀਸਕਟਾਹਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਸੇਤਾਨਿ ਸਙ੍ਖਵਣ੍ਣਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾਨਿ [ਸਙ੍ਖਵਣ੍ਣੂਪਨਿਭਾਨਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਪੁਞ੍ਜਕਿਤਾਨਿ [ਪੁਞ੍ਜਕਤਾਨਿ (ਪੀ॰)] ਤੇਰੋਵਸ੍ਸਿਕਾਨਿ ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਪੂਤੀਨਿ

ਚੁਣ੍ਣਕਜਾਤਾਨਿ। ਸੋ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯਂ ਏਵਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ – ‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਕਾਯੋ ਏਵਂਧਮ੍ਮੋ ਏਵਂਭਾਵੀ ਏਵਂਅਨਤੀਤੋ’ਤਿ। ਇਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਏਵਂ ਭਾਵਿਤਂ ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਏਵਂ ਭਾਵਿਤਂ ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਅਨੇਕਧਾਤੁਪਟਿਵੇਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਞ੍ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨੀ’’ਤਿ।

‘‘ਸਾਧੁ, ਸਾਧੁ, ਆਨਨ੍ਦ! ਤੇਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਛਟ੍ਠਂ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਧਾਰੇਹਿ। ਇਧਾਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤੋਵ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ ਸਤੋਵ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ ਸਤੋਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਤੋਵ ਨਿਸੀਦਤਿ ਸਤੋਵ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਸਤੋਵ ਕਮ੍ਮਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਇਦਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਏਵਂ ਭਾਵਿਤਂ ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੩੦. ‘‘ਛਯਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਛ? ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਸਵਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਲਾਭਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਤ੍ਥਿਰਤਨਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਸ੍ਸਰਤਨਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮਣਿਰਤਨਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਵਚਂ ਵਾ ਪਨ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਸ੍ਸਨਂ; ਨੇਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਏਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਸ੍ਸਨਂ ਹੀਨਂ ਗਮ੍ਮਂ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਂ ਅਨਰਿਯਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਯੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਂ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਂ ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਸਦ੍ਧੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਪੇਮੋ ਏਕਨ੍ਤਗਤੋ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਸ੍ਸਨਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨਂ [ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵਾਨਂ (ਸੀ॰)] ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾਯ [ਅਤ੍ਥਗਮਾਯ (ਸੀ॰)] ਞਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ, ਯਦਿਦਂ ਤਥਾਗਤਂ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਂ ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਸਦ੍ਧੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਪੇਮੋ ਏਕਨ੍ਤਗਤੋ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ। ਇਤਿ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ।

‘‘ਸਵਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਞ੍ਚ ਕਥਂ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਭੇਰਿਸਦ੍ਦਮ੍ਪਿ [ਭੇਰਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸਪਿ (ਕ॰) ਏਵਂ ਵੀਣਾਸਦ੍ਦਮ੍ਪਿਇਚ੍ਚਾਦੀਸੁਪਿ] ਸਵਨਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵੀਣਾਸਦ੍ਦਮ੍ਪਿ ਸਵਨਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਗੀਤਸਦ੍ਦਮ੍ਪਿ ਸਵਨਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਵਚਂ ਵਾ ਪਨ ਸਵਨਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਵਨਂ; ਨੇਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਏਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਵਨਂ ਹੀਨਂ ਗਮ੍ਮਂ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਂ ਅਨਰਿਯਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਯੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਸ੍ਸ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਸਦ੍ਧੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਪੇਮੋ ਏਕਨ੍ਤਗਤੋ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਵਨਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾਯ ਞਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ, ਯਦਿਦਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਸ੍ਸ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਸਦ੍ਧੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਪੇਮੋ ਏਕਨ੍ਤਗਤੋ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਵਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ। ਇਤਿ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਸਵਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ।

‘‘ਲਾਭਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਞ੍ਚ ਕਥਂ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਤ੍ਤਲਾਭਮ੍ਪਿ ਲਭਤਿ, ਦਾਰਲਾਭਮ੍ਪਿ ਲਭਤਿ, ਧਨਲਾਭਮ੍ਪਿ ਲਭਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਵਚਂ ਵਾ ਪਨ ਲਾਭਂ ਲਭਤਿ, ਸਮਣੇ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੇ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨੇ ਸਦ੍ਧਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਸੋ,

ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲਾਭੋ; ਨੇਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਏਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲਾਭੋ ਹੀਨੋ ਗਮ੍ਮੋ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕੋ ਅਨਰਿਯੋ ਅਨਤ੍ਥਸੰਹਿਤੋ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਯੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੇ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕੇ ਵਾ ਸਦ੍ਧਂ ਪਟਿਲਭਤਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਸਦ੍ਧੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਪੇਮੋ ਏਕਨ੍ਤਗਤੋ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਏਤਦਾਨੁੱਤਰਿਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲਾਭਾਨਂ ਸੱਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾਯ ਞਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ, ਯਦਿਦਂ ਤਥਾਗਤੇ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕੇ ਵਾ ਸਦ੍ਧਂ ਪਟਿਲਭਤਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਸਦ੍ਧੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਪੇਮੋ ਏਕਨ੍ਤਗਤੋ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ। ਇਦਂ ਵੁੱਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲਾਭਾਨੁੱਤਰਿਯਂ। ਇਤਿ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁੱਤਰਿਯਂ, ਸਵਨਾਨੁੱਤਰਿਯਂ, ਲਾਭਾਨੁੱਤਰਿਯਂ।

‘‘ਸਿਕ੍ਖਾਨੁੱਤਰਿਯਞ੍ਚ ਕਥਂ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕੱਚੋ ਹਤ੍ਥਿਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਸ੍ਸਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਰਥਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਧਨੁਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਥਰੁਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਉੱਚਾਵਚਂ ਵਾ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ [ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪੱਤਿਂ (ਕ॰)] ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਾ; ਨੇਸਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਸਾ ਚ ਖੋ ਏਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਾ ਹੀਨਾ ਗਮ੍ਮਾ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾ ਅਨਰਿਯਾ ਅਨਤ੍ਥਸੰਹਿਤਾ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਯੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਅਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਧਿਚਿੱਤਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਸਦ੍ਧੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਪੇਮੋ ਏਕਨ੍ਤਗਤੋ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਏਤਦਾਨੁੱਤਰਿਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਾਨਂ ਸੱਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾਯ ਞਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ , ਯਦਿਦਂ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਅਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਧਿਚਿੱਤਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਨਿਵਿਟ੍ਠਸਦ੍ਧੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਪੇਮੋ ਏਕਨ੍ਤਗਤੋ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ। ਇਦਂ ਵੁੱਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਾਨੁੱਤਰਿਯਂ। ਇਤਿ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁੱਤਰਿਯਂ, ਸਵਨਾਨੁੱਤਰਿਯਂ, ਲਾਭਾਨੁੱਤਰਿਯਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਨੁੱਤਰਿਯਂ।

‘‘ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਨੁੱਤਰਿਯਞ੍ਚ ਕਥਂ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕੱਚੋ ਖੱਤਿਯਮ੍ਪਿ ਪਰਿਚਰਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਪਰਿਚਰਤਿ, ਗਹਪਤਿਮ੍ਪਿ ਪਰਿਚਰਤਿ, ਉੱਚਾਵਚਂ ਵਾ ਪਨ ਪਰਿਚਰਤਿ, ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਪਰਿਚਰਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਰਿਚਰਿਯਾ; ਨੇਸਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਸਾ ਚ ਖੋ ਏਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਰਿਚਰਿਯਾ ਹੀਨਾ ਗਮ੍ਮਾ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾ ਅਨਰਿਯਾ ਅਨਤ੍ਥਸੰਹਿਤਾ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ...ਪੇ॰... ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਯੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਂ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਂ ਵਾ ਪਰਿਚਰਤਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਸਦ੍ਧੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਪੇਮੋ ਏਕਨ੍ਤਗਤੋ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ , ਏਤਦਾਨੁੱਤਰਿਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਨਂ ਸੱਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾਯ ਞਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ, ਯਦਿਦਂ ਤਥਾਗਤਂ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਂ ਵਾ ਪਰਿਚਰਤਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਸਦ੍ਧੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਪੇਮੋ ਏਕਨ੍ਤਗਤੋ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ। ਇਦਂ ਵੁੱਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਨੁੱਤਰਿਯਂ। ਇਤਿ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁੱਤਰਿਯਂ, ਸਵਨਾਨੁੱਤਰਿਯਂ, ਲਾਭਾਨੁੱਤਰਿਯਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਨੁੱਤਰਿਯਂ, ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਨੁੱਤਰਿਯਂ।

‘‘ਅਨੁਸ੍ਸਤਾਨੁੱਤਰਿਯਞ੍ਚ ਕਥਂ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕੱਚੋ ਪੁੱਤਲਾਭਮ੍ਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਦਾਰਲਾਭਮ੍ਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਧਨਲਾਭਮ੍ਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਉੱਚਾਵਚਂ ਵਾ ਪਨ ਲਾਭਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ; ਨੇਸਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਸਾ ਚ ਖੋ ਏਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ ਹੀਨਾ ਗਮ੍ਮਾ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾ ਅਨਰਿਯਾ ਅਨਤ੍ਥਸੰਹਿਤਾ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਯੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਂ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਂ ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਸਦ੍ਧੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਪੇਮੋ ਏਕਨ੍ਤਗਤੋ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਏਤਦਾਨੁੱਤਰਿਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਤੀਨਂ ਸੱਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾਯ ਞਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ, ਯਦਿਦਂ ਤਥਾਗਤਂ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਂ ਵਾ

ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਸਦ੍ਧੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਪੇਮੋ ਏਕਨ੍ਤਗਤੋ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਾਨੀ’’ਤਿ।

‘‘ਯੇ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਂ ਲਦ੍ਧਾ [ਯੇ ਦਸ੍ਸਨਵਰਂ ਲਦ੍ਧਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ ਲਦ੍ਧਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਸਵਨਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ।
ਲਾਭਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ ਲਦ੍ਧਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੇ ਰਤਾ [ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ ਤਥਾ (ਕ॰)]॥

‘‘ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਪਾਰਿਚਰਿਯਾ, ਭਾਵਯਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਂ।
ਵਿਵੇਕਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ, ਖੇਮਂ ਅਮਤਗਾਮਿਨਿਂ॥

‘‘ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਪਮੁਦਿਤਾ, ਨਿਪਕਾ ਸੀਲਸਂਵੁਤਾ।
ਤੇ ਵੇ ਕਾਲੇਨ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ [ਪਚ੍ਚੁਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਯਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥ ਦਸਮਂ।

ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਵਗ੍ਗੋ [ਸਾਮਕਵਗ੍ਗੋ (ਕ॰)] ਤਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਸਾਮਕੋ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੋ, ਭਯਂ ਹਿਮਵਾਨੁਸ੍ਸਤਿ।
ਕਚ੍ਚਾਨੋ ਦ੍ਵੇ ਚ ਸਮਯਾ, ਉਦਾਯੀ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯੇਨਾਤਿ॥

੪. ਦੇਵਤਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸੇਖਸੁਤ੍ਤਂ

੩੧. ‘‘ਛਯਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਛ? ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਾ , ਭਸ੍ਸਾਰਾਮਤਾ, ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤਾ, ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ, ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

‘‘ਛਯਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਛ? ਨ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਾ, ਨ ਭਸ੍ਸਾਰਾਮਤਾ, ਨ ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤਾ, ਨ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ – ਇਮੇ ਖੋ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਪਠਮਂ।

੨. ਪਠਮਅਪਰਿਹਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੩੨. ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਛਯਿਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਛ? ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾ, ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਤਾ, ਸਙ੍ਘਗਾਰਵਤਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵਤਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਗਾਰਵਤਾ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਗਾਰਵਤਾ [ਪਟਿਸਨ੍ਧਾਰਗਾਰਵਤਾ (ਕ॰)] – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ‘‘ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਇਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਛਯਿਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਛ? ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾ, ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਤਾ, ਸਙ੍ਘਗਾਰਵਤਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵਤਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਗਾਰਵਤਾ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਗਾਰਵਤਾ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀ’’ਤਿ।

‘‘ਸਤ੍ਥੁਗਰੁ ਧਮ੍ਮਗਰੁ, ਸਙ੍ਘੇ ਚ ਤਿਬ੍ਬਗਾਰਵੋ।
ਅਪ੍ਪਮਾਦਗਰੁ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਗਾਰਵੋ।
ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ’’ਤਿ॥ ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਦੁਤਿਯਅਪਰਿਹਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੩੩. ‘‘ਇਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਮਂ

ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਛਯਿਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਛ? ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾ, ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਤਾ, ਸਙ੍ਘਗਾਰਵਤਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵਤਾ, ਹਿਰਿਗਾਰਵਤਾ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਗਾਰਵਤਾ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀ’’ਤਿ।

‘‘ਸਤ੍ਥੁਗਰੁ ਧਮ੍ਮਗਰੁ, ਸਙ੍ਘੇ ਚ ਤਿਬ੍ਬਗਾਰਵੋ।
ਹਿਰਿਓਤ੍ਤਪ੍ਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ ਸਗਾਰਵੋ।
ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ’’ਤਿ॥ ਤਤਿਯਂ।

੪. ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੩੪. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – ‘‘ਕਤਮੇਸਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ [ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਮ੍ਹਾ (ਸੀ॰), ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਮ੍ਹ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਾ’’’ਤਿ ? ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਧੁਨਾਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਨਂ ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ – ‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ [ਸਮ੍ਮਿਞ੍ਜਿਤਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵਂ – ਜੇਤਵਨੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਏਹਿ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ; ਸ੍ਵਾਗਤਂ [ਸਾਗਤਂ (ਸੀ॰)], ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ; ਚਿਰਸ੍ਸਂ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ; ਇਮਂ ਪਰਿਯਾਯਮਕਾਸਿ, ਯਦਿਦਂ ਇਧਾਗਮਨਾਯ। ਨਿਸੀਦ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਇਦਮਾਸਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਨਿਸੀਦਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ। ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਤਿਸ੍ਸਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਕਤਮੇਸਾਨਂ ਖੋ, ਤਿਸ੍ਸ, ਦੇਵਾਨਂ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਾ’’’ਤਿ? ‘‘ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਦੇਵਾਨਂ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਞੇਵ ਨੁ ਖੋ, ਤਿਸ੍ਸ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਾ’’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਾ’ਤਿ। ਯੇ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ ਦੇਵਾ ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਸਙ੍ਘੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਕਨ੍ਤੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਨ ਤੇਸਂ ਦੇਵਾਨਂ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਾ’ਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ ਦੇਵਾ ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸਙ੍ਘੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਕਨ੍ਤੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਤੇਸਂ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਞ੍ਞੇਵ ਨੁ ਖੋ, ਤਿਸ੍ਸ, ਦੇਵਾਨਂ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਾ’ਤਿ ਉਦਾਹੁ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਮ੍ਪਿ ਦੇਵਾਨਂ...ਪੇ॰... ਯਾਮਾਨਮ੍ਪਿ ਦੇਵਾਨਂ... ਤੁਸਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਦੇਵਾਨਂ... ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀਨਮ੍ਪਿ ਦੇਵਾਨਂ... ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵੱਤੀਨਮ੍ਪਿ ਦੇਵਾਨਂ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਾ’’’ਤਿ? ‘‘ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵੱਤੀਨਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਦੇਵਾਨਂ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਞੇਵ ਨੁ ਖੋ, ਤਿਸ੍ਸ, ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵੱਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਾ’’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵੱਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਾ’ਤਿ। ਯੇ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵੱਤੀ ਦੇਵਾ ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸਙ੍ਘੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਅਰਿਯਕਨ੍ਤੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਨ ਤੇਸਂ ਦੇਵਾਨਂ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਾ’ਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵੱਤੀ ਦੇਵਾ ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸਙ੍ਘੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਅਰਿਯਕਨ੍ਤੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤੇਸਂ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਾ’’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਤਿਸ੍ਸਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ – ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵਂ – ‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਜੇਤਵਨੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸੀ’’’ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੩੫. ‘‘ਛਯਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਾ। ਕਤਮੇ ਛ? ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨੱਤਸਞ੍ਞਾ, ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾ, ਵਿਰਾਗਸਞ੍ਞਾ, ਨਿਰੋਧਸਞ੍ਞਾ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਾ’’ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਵਿਵਾਦਮੂਲਸੁਤ੍ਤਂ

੩੬. [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੫; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੪; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੧੬] ‘‘ਛਯਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਵਾਦਮੂਲਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਛ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਨਾਹੀ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਨਾਹੀ ਸੋ ਸੱਥਰਿਪਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਧਮ੍ਮੇਪਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਙ੍ਘੇਪਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਯਪਿ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੱਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਸੋ ਸਙ੍ਘੇ ਵਿਵਾਦਂ ਜਨੇਤਿ, ਯੋ ਹੋਤਿ ਵਿਵਾਦੋ ਬਹੁਜਨਾਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਾਸੁਖਾਯ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਅਨੱਥਾਯ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। ਏਵਰੂਪਂ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਵਾਦਮੂਲਂ ਅਜ੍ਝੱਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਥ। ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮੇਯ੍ਯਾਥ। ਏਵਰੂਪਂ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਵਾਦਮੂਲਂ ਅਜ੍ਝੱਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਥ, ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਅਨਵਸ੍ਸਵਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਥ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਅਨਵਸ੍ਸਵੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ ਪਲਾਸੀ...ਪੇ॰... ਇਸ੍ਸੁਕੀ ਹੋਤਿ ਮਚ੍ਛਰੀ... ਸਠੋ ਹੋਤਿ ਮਾਯਾਵੀ... ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ... ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਹੋਤਿ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਹੋਤਿ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ, ਸੋ ਸਤ੍ਥਰਿਪਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਧਮ੍ਮੇਪਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਙ੍ਘੇਪਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਯਪਿ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਧਮ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਸੋ ਸਙ੍ਘੇ ਵਿਵਾਦੰ ਜਨੇਤਿ, ਯੋ ਹੋਤਿ ਵਿਵਾਦੋ ਬਹੁਜਨਾਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਾਸੁਖਾਯ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ। ਏਵਰੂਪੰ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਵਾਦਮੂਲੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸੇਯਜਾਥ। ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮੇਯਜਾਥ। ਏਵਰੂਪੰ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਵਾਦਮੂਲੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸੇਯਜਾਥ। ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਆਯਤਿੰ ਅਨਵਸ੍ਸਵਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯਜਾਥ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਆਯਤਿੰ ਅਨਵਸ੍ਸਵੋ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਵਿਵਾਦਮੂਲਾਨੀ’’ਤਿ। ਛਟ੍ਠੰ।

੭. ਛਲ਼ਙ੍ਗਦਾਨਸੁਤ੍ਤੰ

੩੭. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਵੇਲੁਕਣ੍ਡਕੀ [ਵੇਲੁਕਣ੍ਡਕਿਯਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੫੩; ੨.੧੩੪; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੭੩)] ਨਨ੍ਦਮਾਤਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪ੍ਪਮੁਖੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਵੇਲੁਕਣ੍ਡਕਿੰ ਨਨ੍ਦਮਾਤਰੰ ਉਪਾਸਿਕੰ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪ੍ਪਮੁਖੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿੰ। ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਏਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਲੁਕਣ੍ਡਕੀ ਨਨ੍ਦਮਾਤਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪ੍ਪਮੁਖੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ’’।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਤੀਣਙ੍ਗਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨੰ ਤੀਣਙ੍ਗਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਤੀਣਙ੍ਗਾਨਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਾਯਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਦਾਨਾ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਦਦੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸਾਦੇਤਿ, ਦਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਤੀਣਙ੍ਗਾਨਿ।

‘‘ਕਤਮਾਨਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨੰ ਤੀਣਙ੍ਗਾਨਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾ ਵੀਤਰਾਗਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਰਾਗਵਿਨਯਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਵੀਤਦੋਸਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦੋਸਵਿਨਯਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਵੀਤਮੋਹਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮੋਹਵਿਨਯਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ। ਇਮਾਨਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨੰ ਤੀਣਙ੍ਗਾਨਿ। ਇਤਿ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਤੀਣਙ੍ਗਾਨਿ, ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨੰ ਤੀਣਙ੍ਗਾਨਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਏਵੰ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਯ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਨ ਸੁਕਰੰ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਮਾਣੰ ਗਹੇਤੁੰ – ‘ਏਤ੍ਤਕੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦੋ ਕੁਸਲਾਭਿਸਨ੍ਦੋ ਸੁਖਸ੍ਸਾਹਾਰੋ ਸੋਵਗ੍ਗਿਕੋ ਸੁਖਵਿਪਾਕੋ ਸਗ੍ਗਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਇਟ੍ਠਾਯ ਕਨ੍ਤਾਯ ਮਨਾਪਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਸਙ੍ਖਜੇਯਜੋ [ਅਸਙ੍ਖੇਯਜੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਅਪ੍ਪਮੇਯਜੋ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖੰ ਗਚ੍ਛਤਿ।

‘‘ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਨ ਸੁਕਰੰ ਉਦਕਸ੍ਸ ਪਮਾਣੰ ਗਹੇਤੁੰ – ‘ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਉਦਕਾਲ੍ਹਕਾਨੀਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਉਦਕਾਲ੍ਹਕਸਤਾਨੀਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਉਦਕਾਲ੍ਹਕਸਹਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਉਦਕਾਲ੍ਹਕਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨੀ’ਤਿ ਵਾ। ਅਥ ਖੋ ਅਸਙ੍ਖਜੇਯਜੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯਜੋ ਮਹਾਉਦਕਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵੰ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਨ ਸੁਕਰੰ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਮਾਣੰ ਗਹੇਤੁੰ – ‘ਏਤ੍ਤਕੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦੋ ਕੁਸਲਾਭਿਸਨ੍ਦੋ ਸੁਖਸ੍ਸਾਹਾਰੋ ਸੋਵਗ੍ਗਿਕੋ ਸੁਖਵਿਪਾਕੋ

ਸਗ੍ਗਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਇਟ੍ਠਾਯ ਕਨ੍ਤਾਯ ਮਨਾਪਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ।

[ਪੇ॰ ਵ॰ ੩੦੫ ਪੇਤਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿਪਿ] ''ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਦਾਨਾ ਸੁਮਨੋ, ਦਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦਯੇ।
ਦਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਏਸਾ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ [ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਸਮ੍ਪਦਾ॥

''ਵੀਤਰਾਗਾ [ਵੀਤਰਾਗੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰) ਏਵਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਦਤ੍ਤਯੇਪਿ] ਵੀਤਦੋਸਾ, ਵੀਤਮੋਹਾ ਅਨਾਸਵਾ।
ਖੇਤ੍ਤਂ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਸਞ੍ਞਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਯੋ [ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]॥

''ਸਯਂ ਆਚਮਯਿਤ੍ਵਾਨ, ਦਤ੍ਵਾ ਸਕੇਹਿ ਪਾਣਿਭਿ।
ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਤੋ ਚੇਸੋ, ਯਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ ਮਹਪ੍ਫਲੋ॥

[ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੦] ''ਏਵਂ ਯਜਿਤ੍ਵਾ ਮੇਧਾਵੀ, ਸਦ੍ਧੋ ਮੁਤ੍ਤੇਨ ਚੇਤਸਾ।
ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਂ ਸੁਖਂ ਲੋਕਂ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ॥ ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਅਤ੍ਤਕਾਰੀਸੁਤ੍ਤਂ

੩੮. ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਹਞ੍ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਏਵਂਵਾਦੀ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿ – 'ਨਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਕਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਕਾਰੋ'''ਤਿ। ''ਮਾਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਵਂਵਾਦਿਂ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਦ੍ਦਸਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸੋਸਿਂ ਵਾ। ਕਥਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਸਯਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ, ਸਯਂ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਵਕ੍ਖਤਿ – 'ਨਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਕਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਕਾਰੋ'''ਤਿ!

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਰਬ੍ਭਧਾਤੂ''ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭੋ''। ''ਆਰਬ੍ਭਧਾਤੁਯਾ ਸਤਿ ਆਰਬ੍ਭਵਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭੋ''। ''ਯਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਆਰਬ੍ਭਧਾਤੁਯਾ ਸਤਿ ਆਰਬ੍ਭਵਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਕਾਰੋ ਅਯਂ ਪਰਕਾਰੋ''।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਕ੍ਕਮਧਾਤੁ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਕ੍ਕਮਧਾਤੁ... ਅਤ੍ਥਿ ਥਾਮਧਾਤੁ... ਅਤ੍ਥਿ ਠਿਤਿਧਾਤੁ... ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਕ੍ਕਮਧਾਤੂ''ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭੋ''। ''ਉਪਕ੍ਕਮਧਾਤੁਯਾ ਸਤਿ ਉਪਕ੍ਕਮਵਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭੋ''। ''ਯਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਉਪਕ੍ਕਮਧਾਤੁਯਾ ਸਤਿ ਉਪਕ੍ਕਮਵਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਕਾਰੋ ਅਯਂ ਪਰਕਾਰੋ''।

''ਮਾਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ [ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਮਾਹਂ (ਕ॰)], ਏਵਂਵਾਦਿਂ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਦ੍ਦਸਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸੋਸਿਂ ਵਾ। ਕਥਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਸਯਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਸਯਂ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਵਕ੍ਖਤਿ – 'ਨਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਕਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਕਾਰੋ'''ਤਿ।

''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ''ਨ੍ਤਿ! ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਨਿਦਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੩੯. ''ਤੀਣਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਦਾਨਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯ। ਕਤਮਾਨਿ ਤੀਣਿ? ਲੋਭੋ ਨਿਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯ, ਦੋਸੋ ਨਿਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯ, ਮੋਹੋ ਨਿਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯ। ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਭਾ ਅਲੋਭੋ ਸਮੁਦੇਤਿ; ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਭਾ ਲੋਭੋਵ ਸਮੁਦੇਤਿ। ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੋਸਾ ਅਦੋਸੋ ਸਮੁਦੇਤਿ; ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੋਸਾ ਦੋਸੋਵ ਸਮੁਦੇਤਿ। ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮੋਹਾ ਅਮੋਹੋ

ਸਮੁਦੇਤਿ; ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮੋਹਾ ਮੋਹੋਵ ਸਮੁਦੇਤਿ। ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਭਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦੋਸਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਮੋਹਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦੇਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਯਾ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਾਪਿ ਕਾਚਿ ਸੁਗਤਿਯੋ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਭਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦੋਸਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਮੋਹਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਰਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਯਾ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਾਪਿ ਕਾਚਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯੋ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੀਣਿ ਨਿਦਾਨਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯ।

''ਤੀਣਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਦਾਨਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯ। ਕਤਮਾਨਿ ਤੀਣਿ? ਅਲੋਭੋ ਨਿਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯ, ਅਦੋਸੋ ਨਿਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯ, ਅਮੋਹੋ ਨਿਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯ। ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲੋਭਾ ਲੋਭੋ ਸਮੁਦੇਤਿ; ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲੋਭਾ ਅਲੋਭੋਵ ਸਮੁਦੇਤਿ। ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਦੋਸਾ ਦੋਸੋ ਸਮੁਦੇਤਿ; ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਦੋਸਾ ਅਦੋਸੋਵ ਸਮੁਦੇਤਿ। ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਮੋਹਾ ਮੋਹੋ ਸਮੁਦੇਤਿ; ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਮੋਹਾ ਅਮੋਹੋਵ ਸਮੁਦੇਤਿ। ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲੋਭਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਦੋਸਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਮੋਹਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਰਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਯਾ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਾਪਿ ਕਾਚਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯੋ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲੋਭਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਦੋਸਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਮੋਹਜੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦੇਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਯਾ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਾਪਿ ਕਾਚਿ ਸੁਗਤਿਯੋ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੀਣਿ ਨਿਦਾਨਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯਾ''ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਕਿਮਿਲਸੁਤ੍ਤਂ

੪੦. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕਿਮਿਲਾਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਨਿਚੁਲਵਨੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕਿਮਿਲੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ । ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕਿਮਿਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਤਥਾਗਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਇਧ, ਕਿਮਿਲ, ਤਥਾਗਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਉਪਾਸਕਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਅਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ [ਪਟਿਸਨ੍ਧਾਰੇ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੦੧; ੭.੫੯] ਅਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ। ਅਯਂ ਖੋ, ਕਿਮਿਲ, ਹੇਤੁ ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਤਥਾਗਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋ ਹੋਤਿ''।

''ਕੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਤਥਾਗਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਇਧ, ਕਿਮਿਲ, ਤਥਾਗਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਉਪਾਸਕਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਧਮ੍ਮੇ ਸਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਸਙ੍ਘੇ ਸਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਸਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ ਸਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ। ਅਯਂ ਖੋ, ਕਿਮਿਲ, ਹੇਤੁ ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਤਥਾਗਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਦਸਮਂ।

੧੧. ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਂ

੪੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਮ੍ਬਹੁਲੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟਾ ਪਬ੍ਬਤਾ ਓਰੋਹਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਦਸ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਮਹਨ੍ਤਂ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧਂ। ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਪਸ੍ਸਥ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਮੁਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ? ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ।

''ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਮੁਂ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਥਵੀਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਤ੍ਥਿ, ਆਵੁਸੋ , ਅਮੁਮ੍ਹਿ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁ, ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਮੁਂ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਥਵੀਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਮੁਂ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਆਪੋਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ...ਪੇ॰... ਤੇਜੋਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ... ਵਾਯੋਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ... ਸੁਭਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ... ਅਸੁਭਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਤ੍ਥਿ, ਆਵੁਸੋ, ਅਮੁਮ੍ਹਿ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਸੁਭਧਾਤੁ, ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਮੁਂ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਅਸੁਭਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ਏਕਾਦਸਮਂ।

੧੨. ਨਾਗਿਤਸੁਤ੍ਤਂ

੪੨. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕੋਸਲੇਸੁ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਨ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਂ ਨਾਮ ਕੋਸਲਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੋ ਤਦਵਸਰਿ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦਂ ਭਗਵਾ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲੇ ਵਿਹਰਤਿ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਅਸ੍ਸੋਸੁਂ ਖੋ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ – ''ਸਮਣੋ ਖਲੁ, ਭੋ, ਗੋਤਮੋ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲੇ ਵਿਹਰਤਿ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਏਵਂ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ – 'ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ...ਪੇ॰... ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ'ਤਿ। ਸੋ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਸਦੇਵਕਂ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਪਹੂਤਂ ਖਾਦਨੀਯਂ ਭੋਜਨੀਯਂ ਆਦਾਯ ਯੇਨ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਵਨਸਣ੍ਡੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੇ ਅਟ੍ਠਂਸੁ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਾ ਮਹਾਸਦ੍ਦਾ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਿਤੋ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਿਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਕੇ ਪਨ ਤੇ, ਨਾਗਿਤ, ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਾ ਮਹਾਸਦ੍ਦਾ ਕੇਵਟ੍ਟਾ ਮਞ੍ਞੇ ਮਚ੍ਛਵਿਲੋਪੇ''ਤਿ? ''ਏਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਪਹੂਤਂ ਖਾਦਨੀਯਂ ਭੋਜਨੀਯਂ ਆਦਾਯ ਬਹਿਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੇ ਠਿਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂਯੇਵ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚਾ''ਤਿ। ''ਮਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਯਸੇਨ ਸਮਾਗਮਂ, ਮਾ ਚ ਮਯਾ ਯਸੋ। ਯੋ ਖੋ, ਨਾਗਿਤ, ਨਯਿਮਸ੍ਸ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖਸ੍ਸ ਪਵਿਵੇਕਸੁਖਸ੍ਸ ਉਪਸਮਸੁਖਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬੋਧਸੁਖਸ੍ਸ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ, ਯਸ੍ਸਾਹਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖਸ੍ਸ ਪਵਿਵੇਕਸੁਖਸ੍ਸ ਉਪਸਮਸੁਖਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬੋਧਸੁਖਸ੍ਸ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ, ਸੋ ਤਂ ਮੀਲ੍ਹਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਸੁਖਂ ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

''ਅਧਿਵਾਸੇਤੁ ਦਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ; ਅਧਿਵਾਸੇਤੁ, ਸੁਗਤੋ; ਅਧਿਵਾਸਨਕਾਲੋ ਦਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ। ਯੇਨ ਯੇਨੇਵ ਦਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਨੇਗਮਾ ਚੇਵ ਜਾਨਪਦਾ ਚ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਥੁਲ੍ਲਫੁਸਿਤਕੇ ਦੇਵੇ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਯਥਾਨਿਨ੍ਨਂ ਉਦਕਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੇਨ ਯੇਨੇਵ ਦਾਨਿ ਭਗਵਾ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਨੇਗਮਾ ਚੇਵ ਜਾਨਪਦਾ ਚ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ।

''ਮਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਯਸੇਨ ਸਮਾਗਮਂ, ਮਾ ਚ ਮਯਾ ਯਸੋ। ਯੋ ਖੋ, ਨਾਗਿਤ, ਨਯਿਮਸ੍ਸ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖਸ੍ਸ ਪਵਿਵੇਕਸੁਖਸ੍ਸ ਉਪਸਮਸੁਖਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬੋਧਸੁਖਸ੍ਸ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ, ਯਸ੍ਸਾਹਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖਸ੍ਸ ਪਵਿਵੇਕਸੁਖਸ੍ਸ ਉਪਸਮਸੁਖਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬੋਧਸੁਖਸ੍ਸ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ, ਸੋ ਤਂ ਮੀਲ੍ਹਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਸੁਖਂ ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯ।

''ਇਧਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਗਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰਿਂ ਸਮਾਹਿਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਇਦਾਨਿਮਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ [ਆਰਾਮਿਕੋ ਵਾ ਘਟ੍ਟੇਸ੍ਸਤਿ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ, ਤਂ ਤਮ੍ਹਾ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਆਰਾਮਿਕੋ ਵਾ ਘਟ੍ਟੇਸ੍ਸਤਿ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ, ਸੋ ਤਂ ਤਮ੍ਹਾ (ਕ॰ ਸੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੮੬ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਆਰਾਮਿਕੋ ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਤਿ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ ਤਂ ਤਮ੍ਹਾ [ਆਰਾਮਿਕੋ ਵਾ

ਘਟ੍ਟੇਸ੍ਸਤਿ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ, ਤਂ ਤਮ੍ਹਾ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਆਰਾਮਿਕੋ ਵਾ ਘਟ੍ਟੇਸ੍ਸਤਿ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ, ਸੋ ਤਂ ਤਮ੍ਹਾ (ਕ॰ ਸੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੮੬ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਚਾਵੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਤੇਨਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਮਿ ਗਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰੇਨ। ਇਧ ਪਨਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਆਰਞ੍ਞਿਕਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਪਚਲਾਯਮਾਨਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਇਦਾਨਿ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਇਮਂ ਨਿਦ੍ਦਾਕਿਲਮਥਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਸਞ੍ਞਂਯੇਵ ਮਨਸਿ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਏਕਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਮਿ ਅਰਞ੍ਞਵਿਹਾਰੇਨ।

''ਇਧ ਪਨਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਆਰਞ੍ਞਿਕਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਅਸਮਾਹਿਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਇਦਾਨਿ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਅਸਮਾਹਿਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਮਾਹਿਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਤੇਨਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਮਿ ਅਰਞ੍ਞਵਿਹਾਰੇਨ।

''ਇਧ ਪਨਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਆਰਞ੍ਞਿਕਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਸਮਾਹਿਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਇਦਾਨਿ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੋਚੇਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਤੇਨਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਮਿ ਅਰਞ੍ਞਵਿਹਾਰੇਨ।

''ਇਧ ਪਨਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਗਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰਿਂ ਲਾਭਿਂ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ। ਸੋ ਤਂ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਨਿਕਾਮਯਮਾਨੋ ਰਿਞ੍ਚਤਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਰਿਞ੍ਚਤਿ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ; ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਂ ਓਸਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਸਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਤੇਨਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਮਿ ਗਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰੇਨ।

''ਇਧ ਪਨਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਆਰਞ੍ਞਿਕਂ ਲਾਭਿਂ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ। ਸੋ ਤਂ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਪਟਿਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਨ ਰਿਞ੍ਚਤਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਨ ਰਿਞ੍ਚਤਿ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ। ਤੇਨਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਮਿ ਅਰਞ੍ਞਵਿਹਾਰੇਨ। ਯਸ੍ਮਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਸਮਯੇ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨ ਕਞ੍ਚਿ [ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਪੁਰਤੋ ਵਾ ਪਚ੍ਛਤੋ ਵਾ, ਫਾਸੁ ਮੇ, ਨਾਗਿਤ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮਾਯਾ''ਤਿ। ਦ੍ਵਾਦਸਮਂ।

ਦੇਵਤਾਵਗ੍ਗੋ [ਸੇਕ੍ਖਪਰਿਹਾਨਿਯਵਗ੍ਗੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਸੇਖਾ ਦ੍ਵੇ ਅਪਰਿਹਾਨਿ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਾ।
ਵਿਵਾਦਦਾਨਤ੍ਤਕਾਰੀ ਨਿਦਾਨਂ, ਕਿਮਿਲਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਨਾਗਿਤੋਤਿ॥

੫. ਧਮ੍ਮਿਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਨਾਗਸੁਤ੍ਤਂ

੪੩. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਆਯਾਮਾਨਨ੍ਦ , ਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮੋ ਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮੋ ਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਆਯਾਮਾਨਨ੍ਦ, ਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤੁਂ। ਪੁਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਕੇ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਏਕਚੀਵਰੋ ਅਟ੍ਠਾਸਿ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਯਮਾਨੋ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਸੇਤੋ ਨਾਮ ਨਾਗੋ ਮਹਾਤੂਰਿਯ [ਮਹਾਤੁਰਿਯ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਤਾਲ਼ਿਤਵਾਦਿਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਕਾ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਤਿ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਤਂ ਜਨੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ – ''ਅਭਿਰੂਪੋ ਵਤ, ਭੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਨਾਗੋ; ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਵਤ, ਭੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਨਾਗੋ; ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਵਤ, ਭੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਨਾਗੋ; ਕਾਯੁਪਪਨ੍ਨੋ ਵਤ, ਭੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਨਾਗੋ''ਤਿ! ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਦਾਯੀ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਹਤ੍ਥਿਮੇਵ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਬ੍ਰਹਨ੍ਤਂ [ਮਹਨ੍ਤਂ ਬ੍ਰੂਹਨ੍ਤਂ (ਸੀ॰), ਮਹਤ੍ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤਂ (ਕ॰)] ਕਾਯੁਪਪਨ੍ਨਂ ਜਨੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ – 'ਨਾਗੋ ਵਤ, ਭੋ, ਨਾਗੋ'ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਞ੍ਚਿ [ਕਿਞ੍ਚਿ (ਕ॰)] ਮਹਨ੍ਤਂ ਬ੍ਰਹਨ੍ਤਂ ਕਾਯੁਪਪਨ੍ਨਂ ਜਨੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ – 'ਨਾਗੋ ਵਤ, ਭੋ, ਨਾਗੋ'''ਤਿ? ''ਹਤ੍ਥਿਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਉਦਾਯਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਬ੍ਰਹਨ੍ਤਂ ਕਾਯੁਪਪਨ੍ਨਂ ਜਨੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ – 'ਨਾਗੋ ਵਤ, ਭੋ, ਨਾਗੋ'ਤਿ! ਅਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਉਦਾਯਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਬ੍ਰਹਨ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਗੋਣਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਉਦਾਯਿ , ਮਹਨ੍ਤਂ ਬ੍ਰਹਨ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਉਰਗਮ੍ਪਿ [ਨਾਗਮ੍ਪਿ (ਕ॰)] ਖੋ, ਉਦਾਯਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਬ੍ਰਹਨ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਰੁਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਉਦਾਯਿ , ਮਹਨ੍ਤਂ ਬ੍ਰਹਨ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਮਨੁਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਉਦਾਯਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਬ੍ਰਹਨ੍ਤਂ ਕਾਯੁਪਪਨ੍ਨਂ ਜਨੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ – 'ਨਾਗੋ ਵਤ, ਭੋ, ਨਾਗੋ'ਤਿ! ਅਪਿ ਚ, ਉਦਾਯਿ, ਯੋ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤਿ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾ, ਤਮਹਂ 'ਨਾਗੋ'ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ''ਤਿ।

''ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ! ਯਾਵ ਸੁਭਾਸਿਤਂ ਚਿਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ – ਅਪਿ ਚ, ਉਦਾਯਿ, ਯੋ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤਿ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾ, ਤਮਹਂ 'ਨਾਗੋ'ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ''ਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਪਨਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਸੁਭਾਸਿਤਂ ਇਮਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਨੁਮੋਦਾਮਿ –

''ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਂ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ, ਅਤ੍ਤਦਨ੍ਤਂ ਸਮਾਹਿਤਂ।
ਇਰਿਯਮਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਥੇ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੂਪਸਮੇ ਰਤਂ॥

''ਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨ ਪਾਰਗੁਂ।
ਦੇਵਾਪਿ ਤਂ [ਨਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਇਤਿ ਮੇ ਅਰਹਤੋ ਸੁਤਂ॥

''ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਜਨਾਤੀਤਂ, ਵਨਾ ਨਿਬ੍ਬਨ [ਨਿਬ੍ਬਾਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਮਾਗਤਂ।
ਕਾਮੇਹਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਰਤਂ [ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਰਤਂ (ਕ॰ ਸੀ॰)], ਮੁਤ੍ਤਂ ਸੇਲਾਵ ਕਞ੍ਚਨਂ॥

‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਅਚ੍ਚੁਰੁਚੀ ਨਾਗੋ, ਹਿਮਵਾਞ੍ਞੇ ਸਿਲੁਚ੍ਚਯੇ।
ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਨਾਗਨਾਮਾਨਂ, ਸਚ੍ਚਨਾਮੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ॥

‘‘ਨਾਗਂ ਵੋ [ਤੇ (ਕ॰)] ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਹਿ ਆਗੁਂ ਕਰੋਤਿ ਸੋ।
ਸੋਰਚ੍ਚਂ ਅਵਿਹਿਂਸਾ ਚ, ਪਾਦਾ ਨਾਗਸ੍ਸ ਤੇ ਦੁਵੇ॥

‘‘ਤਪੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਚਰਣਾ ਨਾਗਸ੍ਸ ਤ੍ਯਾਪਰੇ।
ਸਦ੍ਧਾਹਤ੍ਥੋ ਮਹਾਨਾਗੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੇਤਦਨ੍ਤਵਾ॥

[illegible]

‘‘ਸੋ ਝਾਯੀ ਅਸ੍ਸਾਸਰਤੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸੁਸਮਾਹਿਤੋ [ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪਸਮਾਹਿਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]।
ਗਚ੍ਛਂ ਸਮਾਹਿਤੋ ਨਾਗੋ, ਠਿਤੋ ਨਾਗੋ ਸਮਾਹਿਤੋ॥

‘‘ਸੇਯ੍ਯਂ ਸਮਾਹਿਤੋ ਨਾਗੋ, ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਪਿ ਸਮਾਹਿਤੋ।
ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਂਵੁਤੋ ਨਾਗੋ, ਏਸਾ ਨਾਗਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਦਾ॥

‘‘ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਾਨਿ, ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਿ ਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ।
ਘਾਸਮਚ੍ਛਾਦਨਂ ਲਦ੍ਧਾ, ਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਂ॥

‘‘ਸਂਯੋਜਨਂ ਅਣੁਂ ਥੂਲਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਛੇਤ੍ਵਾਨ ਬਨ੍ਧਨਂ।
ਯੇਨ ਯੇਨੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਨਪੇਕ੍ਖੋਵ ਗਚ੍ਛਤਿ॥

‘‘ਯਥਾਪਿ ਉਦਕੇ ਜਾਤਂ, ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਂ ਪਵਡ੍ਢਤਿ।
ਨੁਪਲਿਪ੍ਪਤਿ [ਨ ਉਪਲਿਪ੍ਪਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰), ਨੁਪਲਿਮ੍ਪਤਿ (ਕ॰)] ਤੋਯੇਨ, ਸੁਚਿਗਨ੍ਧਂ ਮਨੋਰਮਂ॥

‘‘ਤਥੇਵ ਲੋਕੇ ਸੁਜਾਤੋ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਵਿਹਰਤਿ।
ਨੁਪਲਿਪ੍ਪਤਿ ਲੋਕੇਨ, ਤੋਯੇਨ ਪਦੁਮਂ ਯਥਾ॥

‘‘ਮਹਾਗਿਨੀਵ ਜਲਿਤੋ [ਮਹਾਗ੍ਗਿਨਿ ਪਜ੍ਜਲਿਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਅਨਾਹਾਰੂਪਸਮ੍ਮਤਿ।
ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੂਪਸਨ੍ਤੇਸੁ [ਅਙ੍ਗਾਰੇਸੁ ਚ ਸਨ੍ਤੇਸੁ (ਕ॰)], ਨਿਬ੍ਬੁਤੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਅਤ੍ਥਸ੍ਸਾਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨੀ, ਉਪਮਾ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਦੇਸਿਤਾ।
ਵਿਞ੍ਞਸ੍ਸਨ੍ਤਿ [ਵਿਞ੍ਞਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਕ॰)] ਮਹਾਨਾਗਾ, ਨਾਗਂ ਨਾਗੇਨ ਦੇਸਿਤਂ॥

‘‘ਵੀਤਰਾਗੋ ਵੀਤਦੋਸੋ, ਵੀਤਮੋਹੋ ਅਨਾਸਵੋ।
ਸਰੀਰਂ ਵਿਜਹਂ ਨਾਗੋ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਿਸ੍ਸਤਿ [ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਅਨਾਸਵੋ’’ਤਿ॥ ਪਠਮਂ।

੨. ਮਿਗਸਾਲਾਸੁਤ੍ਤਂ

੪੪. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਯੇਨ ਮਿਗਸਾਲਾਯ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਨਿਵੇਸਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਿਗਸਾਲਾ [ਮਿਗਸਾਣਾ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੭੫] ਉਪਾਸਿਕਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਮਿਗਸਾਲਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਕਥਂ ਕਥਂ ਨਾਮਾਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ ਅਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਚ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਚ ਉਭੋ ਸਮਸਮਗਤਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਂ ? ਪਿਤਾ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਾਣੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਹੋਸਿ ਆਰਾਚਾਰੀ ਵਿਰਤੋ ਮੇਥੁਨਾ ਗਾਮਧਮ੍ਮਾ। ਸੋ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸਕਦਾਗਾਮਿਸਤ੍ਤੋ [ਸਕਦਾਗਾਮਿਪਤ੍ਤੋ (ਕ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਤੁਸਿਤਂ ਕਾਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋਤਿ। ਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋਪਿ [ਪੇਤ੍ਤੁਯ੍ਯੋ ਪਿਯੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰), ਪਿਤੁ ਪਿਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਸਿਦਤ੍ਤੋ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਹੋਸਿ ਸਦਾਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ। ਸੋਪਿ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸਕਦਾਗਾਮਿਪਤ੍ਤੋ ਤੁਸਿਤਂ ਕਾਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋਤਿ। ਕਥਂ ਕਥਂ ਨਾਮਾਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ ਅਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਚ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਚ ਉਭੋ ਸਮਸਮਗਤਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯ''ਨ੍ਤਿ? ''ਏਵਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਭਗਿਨਿ, ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਮਿਗਸਾਲਾਯ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਨਿਵੇਸਨੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਇਧਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਯੇਨ ਮਿਗਸਾਲਾਯ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਨਿਵੇਸਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਂ। ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਿਗਸਾਲਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਿਗਸਾਲਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਕਥਂ ਕਥਂ ਨਾਮਾਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ ਅਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਚ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਚ ਉਭੋ ਸਮਸਮਗਤਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਂ। ਪਿਤਾ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਾਣੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਹੋਸਿ ਆਰਾਚਾਰੀ ਵਿਰਤੋ ਮੇਥੁਨਾ ਗਾਮਧਮ੍ਮਾ। ਸੋ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸਕਦਾਗਾਮਿਪਤ੍ਤੋ ਤੁਸਿਤਂ ਕਾਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋਤਿ। ਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋਪਿ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਸਿਦਤ੍ਤੋ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਹੋਸਿ ਸਦਾਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ। ਸੋਪਿ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸਕਦਾਗਾਮਿਪਤ੍ਤੋ ਤੁਸਿਤਂ ਕਾਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋਤਿ। ਕਥਂ ਕਥਂ ਨਾਮਾਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ ਅਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਚ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਚ ਉਭੋ ਸਮਸਮਗਤਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯ'ਨ੍ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਿਗਸਾਲਂ ਉਪਾਸਿਕਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਏਵਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਭਗਿਨਿ, ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤ'''ਨ੍ਤਿ।

''ਕਾ ਚਾਨਨ੍ਦ, ਮਿਗਸਾਲਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਬਾਲਾ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਾ ਅਮ੍ਮਕਾ ਅਮ੍ਮਕਸਞ੍ਞਾ [ਅਮ੍ਬਕਾ ਅਮ੍ਬਕਪਞ੍ਞਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਅਮ੍ਬਕਾ ਅਮ੍ਬਕਸਞ੍ਞਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੭੫ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ], ਕੇ ਚ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਪਰੋਪਰਿਯਞਾਣੇ? ਛਯਿਮੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

''ਕਤਮੇ ਛ? ਇਧਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੋਰਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਖਸਂਵਾਸੋ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਏਕਤ੍ਤਵਾਸੇਨ। ਤਸ੍ਸ ਸਵਨੇਨਪਿ ਅਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੇਨਪਿ ਅਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਸਾਮਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਨ ਲਭਤਿ। ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਹਾਨਾਯ ਪਰੇਤਿ ਨੋ ਵਿਸੇਸਾਯ, ਹਾਨਗਾਮੀਯੇਵ ਹੋਤਿ ਨੋ ਵਿਸੇਸਗਾਮੀ।

''ਇਧ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੋਰਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਖਸਂਵਾਸੋ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਏਕਤ੍ਤਵਾਸੇਨ। ਤਸ੍ਸ ਸਵਨੇਨਪਿ ਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੇਨਪਿ ਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਸਾਮਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਲਭਤਿ। ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਵਿਸੇਸਾਯ ਪਰੇਤਿ ਨੋ ਹਾਨਾਯ, ਵਿਸੇਸਗਾਮੀਯੇਵ ਹੋਤਿ ਨੋ ਹਾਨਗਾਮੀ।

‘‘ਤਤ੍ਰਾਨਨ੍ਦ, ਪਮਾਣਿਕਾ ਪਮਿਣਨ੍ਤਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸਪਿ ਤੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਸ੍ਸਪਿ ਤੇਵ ਧਮ੍ਮਾ, ਕਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਏਕੋ ਹੀਨੋ ਏਕੋ ਪਣੀਤੋ’ਤਿ! ਤਞ੍ਹਿ ਤੇਸਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ।

‘‘ਤਤ੍ਰਾਨਨ੍ਦ , ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੋਰਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਖਸਂਵਾਸੋ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਏਕਤ੍ਤਵਾਸੇਨ, ਤਸ੍ਸ ਸਵਨੇਨਪਿ ਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੇਨਪਿ ਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਸਾਮਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਲਭਤਿ। ਅਯਂ , ਆਨਨ੍ਦ , ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਮੁਨਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰੋ ਚ ਪਣੀਤਤਰੋ ਚ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਇਮਂ ਹਾਨਨ੍ਦ, ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਧਮ੍ਮਸੋਤੋ ਨਿਬ੍ਬਹਤਿ, ਤਦਨ੍ਤਰਂ ਕੋ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਥਾਗਤੇਨ! ਤਸ੍ਮਾਤਿਹਾਨਨ੍ਦ, ਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਮਾਣਿਕਾ ਅਹੁਵਤ੍ਥ; ਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਮਾਣਂ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਥ। ਖਞ੍ਞਤਿ ਹਾਨਨ੍ਦ, ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਮਾਣਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ। ਅਹਂ ਵਾ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਮਾਣਂ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਂ, ਯੋ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਮਾਦਿਸੋ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕੋਧਮਾਨੋ ਅਧਿਗਤੋ [ਅਵਿਗਤੋ (ਕ॰)] ਹੋਤਿ, ਸਮਯੇਨ ਸਮਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਲੋਭਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਵਨੇਨਪਿ ਅਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੇਨਪਿ ਅਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਸਾਮਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਨ ਲਭਤਿ। ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਹਾਨਾਯ ਪਰੇਤਿ ਨੋ ਵਿਸੇਸਾਯ, ਹਾਨਗਾਮੀਯੇਵ ਹੋਤਿ ਨੋ ਵਿਸੇਸਗਾਮੀ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕੋਧਮਾਨੋ ਅਧਿਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਯੇਨ ਸਮਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਲੋਭਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਵਨੇਨਪਿ ਕਤਂ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਨੋ ਹਾਨਗਾਮੀ।

‘‘ਤਤ੍ਰਾਨਨ੍ਦ , ਪਮਾਣਿਕਾ ਪਮਿਣਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਯੋ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਮਾਦਿਸੋ।

‘‘ਇਧ, ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕੋਧਮਾਨੋ ਅਧਿਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਯੇਨ ਸਮਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਵਨੇਨਪਿ ਅਕਤਂ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਾਮਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਨ ਲਭਤਿ। ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਹਾਨਾਯ ਪਰੇਤਿ ਨੋ ਵਿਸੇਸਾਯ, ਹਾਨਗਾਮੀਯੇਵ ਹੋਤਿ ਨੋ ਵਿਸੇਸਗਾਮੀ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕੋਧਮਾਨੋ ਅਧਿਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਯੇਨ ਸਮਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਵਨੇਨਪਿ ਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੇਨਪਿ ਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਸਾਮਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਲਭਤਿ। ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਵਿਸੇਸਾਯ ਪਰੇਤਿ ਨੋ ਹਾਨਾਯ, ਵਿਸੇਸਗਾਮੀਯੇਵ ਹੋਤਿ ਨੋ ਹਾਨਗਾਮੀ।

‘‘ਤਤ੍ਰਾਨਨ੍ਦ , ਪਮਾਣਿਕਾ ਪਮਿਣਨ੍ਤਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸਪਿ ਤੇਵ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਪਰਸ੍ਸਪਿ ਤੇਵ ਧਮ੍ਮਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਏਕੋ ਹੀਨੋ, ਏਕੋ ਪਣੀਤੋ’ਤਿ? ਤਞ੍ਹਿ ਤੇਸਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ।

‘‘ਤਤ੍ਰਾਨਨ੍ਦ, ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕੋਧਮਾਨੋ ਅਧਿਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਯੇਨ ਸਮਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਵਨੇਨਪਿ ਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੇਨਪਿ ਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਸਾਮਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਲਭਤਿ। ਅਯਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਮੁਨਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰੋ ਚ ਪਣੀਤਤਰੋ ਚ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਇਮਂ ਹਾਨਨ੍ਦ, ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਧਮ੍ਮਸੋਤੋ ਨਿਬ੍ਬਹਤਿ। ਤਦਨ੍ਤਰਂ ਕੋ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਥਾਗਤੇਨ! ਤਸ੍ਮਾਤਿਹਾਨਨ੍ਦ, ਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਮਾਣਿਕਾ ਅਹੁਵਤ੍ਥ; ਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਮਾਣਂ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਥ। ਖਞ੍ਞਤਿ ਹਾਨਨ੍ਦ, ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਮਾਣਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ। ਅਹਂ ਵਾ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਮਾਣਂ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਂ, ਯੋ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਮਾਦਿਸੋ।

‘‘ਕਾ ਚਾਨਨ੍ਦ, ਮਿਗਸਾਲਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਬਾਲਾ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਾ ਅਮ੍ਮਕਾ ਅਮ੍ਮਕਸਞ੍ਞਾ, ਕੇ ਚ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਪਰੋਪਰਿਯਞ੍ਞਾਣੇ! ਇਮੇ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਛ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

‘‘ਯਥਾਰੂਪੇਨ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੀਲੇਨ ਪੁਰਾਣੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਥਾਰੂਪੇਨ ਸੀਲੇਨ ਇਸਿਦਤ੍ਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਭਵਿਸ੍ਸ। ਨਯਿਧ ਪੁਰਾਣੋ ਇਸਿਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਤਿਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ। ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਚ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਇਸਿਦਤ੍ਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪੁਰਾਣੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਭਵਿਸ੍ਸ। ਨਯਿਧ ਇਸਿਦਤ੍ਤੋ ਪੁਰਾਣਸ੍ਸ ਗਤਿਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ। ਇਤਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਉਭੋ ਏਕਙ੍ਗਹੀਨਾ’’ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਇਣਸੁਤ੍ਤਂ

੪੫. ‘‘ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯਂ [ਦਾਲ਼ਿਦ੍ਦਿਯਂ (ਸੀ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਲਿਦ੍ਦੋ [ਦਲ਼ਿਦ੍ਦੋ (ਸੀ॰)] ਅਸ੍ਸਕੋ ਅਨਾਲ੍ਹਿਕੋ [ਅਨਦ੍ਧਿਕੋ (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰)] ਇਣਂ ਆਦਿਯਤਿ, ਇਣਾਦਾਨਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਅਸ੍ਸਕੋ ਅਨਾਲ੍ਹਿਕੋ ਇਣਂ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢਿਂ ਪਟਿਸ੍ਸੁਣਾਤਿ, ਵਡ੍ਢਿਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਅਸ੍ਸਕੋ ਅਨਾਲ੍ਹਿਕੋ ਵਡ੍ਢਿਂ ਪਟਿਸ੍ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਾਭਤਂ [ਕਾਲਗਤਂ (ਕ॰)] ਵਡ੍ਢਿਂ ਨ ਦੇਤਿ, ਚੋਦੇਨ੍ਤਿਪਿ ਨਂ; ਚੋਦਨਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਅਸ੍ਸਕੋ ਅਨਾਲ੍ਹਿਕੋ ਚੋਦਿਯਮਾਨੋ ਨ ਦੇਤਿ, ਅਨੁਚਰਨ੍ਤਿਪਿ ਨਂ; ਅਨੁਚਰਿਯਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਅਸ੍ਸਕੋ ਅਨਾਲ੍ਹਿਕੋ ਅਨੁਚਰਿਯਮਾਨੋ ਨ ਦੇਤਿ, ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿਪਿ ਨਂ; ਬਨ੍ਧਨਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ, ਇਣਾਦਾਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ, ਵਡ੍ਢਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ, ਚੋਦਨਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ, ਅਨੁਚਰਿਯਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ, ਬਨ੍ਧਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਦ੍ਧਾ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਹਿਰੀ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਵੀਰਿਯਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਪਞ੍ਞਾ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਅਸ੍ਸਕੋ ਅਨਾਲ੍ਹਿਕੋ।

‘‘ਸ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਅਸ੍ਸਕੋ ਅਨਾਲ੍ਹਿਕੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਸਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਹਿਰਿਯਾ ਅਸਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੇ ਅਸਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਵੀਰਿਯੇ ਅਸਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਸਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਇਣਾਦਾਨਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਹੇਤੁ ਪਾਪਿਕਂ ਇਚ੍ਛਂ ਪਣਿਦਹਤਿ [ਪਦਹਤਿ (ਕ॰)]। ‘ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ‘ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਤਿ , ‘ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ‘ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਪਰਕ੍ਕਮਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਹੇਤੁ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਹੇਤੁ...ਪੇ॰... ‘ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਪਰਕ੍ਕਮਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਿਯਾ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਤਮੇਨਂ ਪੇਸਲਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ‘ਅਯਞ੍ਚ ਸੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂਕਾਰੀ ਏਵਂਸਮਾਚਾਰੋ’ਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਚੋਦਨਾਯ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਤਮੇਨਂ ਅਰਞ੍ਞਗਤਂ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤਂ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤਂ ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਸਹਗਤਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਅਨੁਚਰਿਯਾਯ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਸ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਅਸ੍ਸਕੋ ਅਨਾਲ੍ਹਿਕੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਨਿਰਯਬਨ੍ਧਨੇ ਵਾ ਬਜ੍ਝਤਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਬਨ੍ਧਨੇ ਵਾ। ਨਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਵ੍ਵੰ ਏਕਬਨ੍ਧਨਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਏਵੰਦਾਰੁਣੰ ਏਵੰਕਟੁਕੰ [ਏਵੰਦੁਕ੍ਖੰ (ਸਜਾ॰ ਕੰ॰ ਕ॰)] ਏਵੰਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰੰ ਅਨੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ, ਯਥਯਿਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਰਯਬਨ੍ਧਨੰ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਬਨ੍ਧਨੰ ਵਾ’’ਤਿ।

‘‘ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਲੋਕੇ, ਇਣਾਦਾਨਞ੍ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਇਣਮਾਦਾਯ, ਭੁਵ੍ਜਮਾਨੋ ਵਿਹਞ੍ਞਤਿ॥

‘‘ਤਤੋ ਅਨੁਚਰਨ੍ਤਿ ਨੰ, ਬਨ੍ਧਨਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਤਿ।
ਏਤਞ੍ਹਿ ਬਨ੍ਧਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਕਾਮਲਾਭਾਭਿਜਪ੍ਪਿਨੰ॥

‘‘ਤਥੇਵ ਅਰਿਯਵਿਨਯੇ, ਸਦ੍ਧਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਅਹਿਰੀਕੋ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੀ, ਪਾਪਕਮ੍ਮਵਿਨਿਬ੍ਬਯੋ॥

‘‘ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਚ।
ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ, ‘ਮਾ ਮੰ ਜਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ॥

‘‘ਸੋ ਸੰਸਪ੍ਪਤਿ [ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਤਿ (ਕ॰)] ਕਾਯੇਨ, ਵਾਚਾਯ ਉਦ ਚੇਤਸਾ।
ਪਾਪਕਮ੍ਮੰ ਪਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ॥

‘‘ਸੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮੋ ਦੁਮ੍ਮੇਧੋ, ਜਾਨੰ ਦੁਕ੍ਕਟਮਤ੍ਤਨੋ।
ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਇਣਮਾਦਾਯ, ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਵਿਹਞ੍ਞਤਿ॥

‘‘ਤਤੋ ਅਨੁਚਰਨ੍ਤਿ ਨੰ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਮਾਨਸਾ ਦੁਖਾ।
ਗਾਮੇ ਵਾ ਯਦਿ ਵਾਰਞ੍ਞੇ, ਯਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਜਾ॥

‘‘ਸੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮੋ ਦੁਮ੍ਮੇਧੋ, ਜਾਨੰ ਦੁਕ੍ਕਟਮਤ੍ਤਨੋ।
ਯੋਨਿਮਞ੍ਞਤਰੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਨਿਰਯੇ ਵਾਪਿ ਬਜ੍ਝਤਿ॥

‘‘ਏਤਞ੍ਹਿ ਬਨ੍ਧਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਯਮ੍ਹਾ ਧੀਰੋ ਪਮੁਚ੍ਚਤਿ।
ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧੇਹਿ ਭੋਗੇਹਿ, ਦਦੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸਾਦਯੰ॥

‘‘ਉਭਯਤ੍ਥ ਕਟਗ੍ਗਾਹੋ, ਸਦ੍ਧਸ੍ਸ ਘਰਮੇਸਿਨੋ।
ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਹਿਤਤ੍ਥਾਯ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਸੁਖਾਯ ਚ।
ਏਵਮੇਤੰ ਗਹਟ੍ਠਾਨੰ, ਚਾਗੋ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਵਡ੍ਢਤਿ॥

‘‘ਤਥੇਵ ਅਰਿਯਵਿਨਯੇ, ਸਦ੍ਧਾ ਯਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ।
ਹਿਰੀਮਨੋ ਚ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ, ਪਞ੍ਞਵਾ ਸੀਲਸੰਵੁਤੋ॥

‘‘ਏਸੋ ਖੋ ਅਰਿਯਵਿਨਯੇ, ‘ਸੁਖਜੀਵੀ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਨਿਰਾਮਿਸੰ ਸੁਖੰ ਲਦ੍ਧਾ, ਉਪੇਕ੍ਖੰ ਅਧਿਤਿਟ੍ਠਤਿ॥

‘‘ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਹਿਤ੍ਵਾ, ਨਿਚ੍ਚੰ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ।
ਝਾਨਾਨਿ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ, ਏਕੋਦਿ ਨਿਪਕੋ ਸਤੋ॥

‘‘ਏਵੰ ਞਤ੍ਵਾ ਯਥਾਭੂਤੰ, ਸਬ੍ਬਸੰਯੋਜਨਕ੍ਖਯੇ।
ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨੁਪਾਦਾਯ, ਸਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਞਾਣੰ ਚੇ ਹੋਤਿ ਤਾਦਿਨੋ।
‘ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਮੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ’ਤਿ, ਭਵਸੰਯੋਜਨਕ੍ਖਯੇ॥

‘‘ਏਤੰ ਖੋ ਪਰਮੰ ਞਾਣੰ, ਏਤੰ ਸੁਖਮਨੁਤ੍ਤਰੰ।
ਅਸੋਕੰ ਵਿਰਜੰ ਖੇਮੰ, ਏਤੰ ਆਨਣ੍ਯਮੁਤ੍ਤਮ’’ਨ੍ਤਿ॥ ਤਤਿਯੰ।

੪. ਮਹਾਚੁਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤੰ

੪੬. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਚੁਨ੍ਦੋ ਚੇਤੀਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਸਯੰਜਾਤਿਯੰ [ਸਹਜਾਤਿਯੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਸਞ੍ਜਾਤਿਯੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)]। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਚੁਨ੍ਦੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਆਵੁਸੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’ਤਿ। ‘‘ਆਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਚੁਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਚੁਨ੍ਦੋ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਯੋਗਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਝਾਯੀ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਪਸਾਦੇਨ੍ਤਿ – ‘ਇਮੇ ਪਨ ਝਾਯਿਨੋਮ੍ਹਾ, ਝਾਯਿਨੋਮ੍ਹਾਤਿ ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਅਵਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ [ਅਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੦੮)]। ਕਿਮਿਮੇ [ਕਿਂ ਹਿਮੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਝਾਯਨ੍ਤਿ, ਕਿਨ੍ਤਿਮੇ ਝਾਯਨ੍ਤਿ, ਕਥੰ ਇਮੇ ਝਾਯਨ੍ਤੀ’ਤਿ? ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਯੋਗਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਪ੍ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਝਾਯੀ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਪ੍ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਝਾਯੀ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਯੋਗੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਪਸਾਦੇਨ੍ਤਿ – ‘ਇਮੇ ਪਨ ਧਮ੍ਮਯੋਗਮ੍ਹਾ, ਧਮ੍ਮਯੋਗਮ੍ਹਾਤਿ ਉਦ੍ਧਤਾ ਉਨ੍ਨਲ਼ਾ ਚਪਲਾ ਮੁਖਰਾ ਵਿਕਿਣ੍ਣਵਾਚਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤੀ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨਾ ਅਸਮਾਹਿਤਾ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਪਾਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ। ਕਿਮਿਮੇ ਧਮ੍ਮਯੋਗਾ, ਕਿਨ੍ਤਿਮੇ ਧਮ੍ਮਯੋਗਾ, ਕਥੰ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਯੋਗਾ’ਤਿ? ਤਤ੍ਥ ਝਾਯੀ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਪ੍ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਯੋਗਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਪ੍ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਯੋਗਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਯੋਗਾਨਞ੍ਞੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਝਾਯੀਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਯੋਗਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਪ੍ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਝਾਯੀ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਪ੍ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਝਾਯੀ ਭਿਕ੍ਖੂ ਝਾਯੀਨਞ੍ਞੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਧਮ੍ਮਯੋਗਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਝਾਯੀ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਪ੍ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਯੋਗਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਪ੍ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ।

‘‘ਤਸ੍ਮਾਤਿਹਾਵ੍ਤੁਸੋ , ਏਵ੍ਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਧਮ੍ਮਯੋਗਾ ਸਮਾਨਾ ਝਾਯੀਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵ੍ਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਆਵ੍ਤੁਸੋ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਚ੍ਛਰਿਯਾ ਹੇਤੇ, ਆਵ੍ਤੁਸੋ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਯੇ ਅਮਤਂ ਧਾਤੁਂ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹਾਵ੍ਤੁਸੋ, ਏਵ੍ਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਝਾਯੀ ਸਮਾਨਾ ਧਮ੍ਮਯੋਗਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵ੍ਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਆਵ੍ਤੁਸੋ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਚ੍ਛਰਿਯਾ ਹੇਤੇ, ਆਵ੍ਤੁਸੋ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਯੇ ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਅਤ੍ਥਪਦਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤਿਵਿਜ੍ਝ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਪਠਮਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੪੭. ਅਥ ਖੋ ਮੋਲ਼ਿਯਸੀਵਕੋ [ਮੋਲਿਯਸੀਵਕੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਮੋਲ਼ਿਸੀਵਕੋ (ਕ॰)] ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮੋਲ਼ਿਯਸੀਵਕੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘‘ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ’ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤਿ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ’’ਤਿ?

‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਸੀਵਕ, ਤਞ੍ਞੇਵੇਤ੍ਥ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਾਮਿ। ਯਥਾ ਤੇ ਖਮੇਯ੍ਯ ਤਥਾ ਨਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੀਵਕ, ਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਲੋਭਂ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਲੋਭੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸਿ, ਅਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਲੋਭਂ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਲੋਭੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵ੍ਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਯਂ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਸੀਵਕ, ਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਲੋਭਂ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਲੋਭੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸਿ, ਅਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਲੋਭਂ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਲੋਭੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਸੀਵਕ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰...।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੀਵਕ, ਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਦੋਸਂ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਮੋਹਂ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਲੋਭਧਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਦੋਸਧਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਮੋਹਧਮ੍ਮਂ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਮੋਹਧਮ੍ਮੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸਿ, ਅਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਮੋਹਧਮ੍ਮਂ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਮੋਹਧਮ੍ਮੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵ੍ਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਯਂ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਸੀਵਕ, ਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਮੋਹਧਮ੍ਮਂ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਮੋਹਧਮ੍ਮੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸਿ, ਅਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਮੋਹਧਮ੍ਮਂ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਮੋਹਧਮ੍ਮੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸਿ – ਏਵ੍ਂ ਖੋ, ਸੀਵਕ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤਿ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ’’ਤਿ।

‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਦੁਤਿਯਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੪੮. ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘‘ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ’ਤਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤਿ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ’’ਤਿ?

‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਞ੍ਞੇਵੇਤ੍ਥ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਯਥਾ ਤੇ ਖਮੇਯ੍ਯ ਤਥਾ ਨਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰਾਗਂ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰਾਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸਿ, ਅਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰਾਗਂ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰਾਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵ੍ਂ, ਭੋ’’। ‘‘ਯਂ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰਾਗਂ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰਾਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸਿ, ਅਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰਾਗਂ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰਾਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰...।

‘‘ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਦੋਸੰ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਮੋਹੰ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਕਾਯਸਨ੍ਦੋਸੰ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਚੀਸਨ੍ਦੋਸੰ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਮਨੋਸਨ੍ਦੋਸੰ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਮਨੋਸਨ੍ਦੋਸੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸਿ, ਅਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਮਨੋਸਨ੍ਦੋਸੰ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਮਨੋਸਨ੍ਦੋਸੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵੰ, ਭੋ’’। ‘‘ਯਂ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਮਨੋਸਨ੍ਦੋਸੰ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਮਨੋਸਨ੍ਦੋਸੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸਿ, ਅਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਮਨੋਸਨ੍ਦੋਸੰ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਮਨੋਸਨ੍ਦੋਸੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਸਿ – ਏਵੰ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤਿ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ’’ਤਿ।

‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ , ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕੰ ਮੰ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤੰ ਸਰਣੰ ਗਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਛਟ੍ਠੰ।

੭. ਖੇਮਸੁਤ੍ਤੰ

੪੯. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੇਮੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸੁਮਨੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਧਵਨਸ੍ਮਿੰ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੇਮੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸੁਮਨੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਖੇਮੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹੰ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਨ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਸੇਯ੍ਯੋਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਸਦਿਸੋਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਹੀਨੋਤਿ ਵਾ’’’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚਾਯਸ੍ਮਾ ਖੇਮੋ। ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਖੇਮੋ ‘‘ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸੁਮਨੋ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਖੇਮੇ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹੰ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਨ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਸੇਯ੍ਯੋਤਿ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਸਦਿਸੋਤਿ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਹੀਨੋਤਿ ਵਾ’’’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚਾਯਸ੍ਮਾ ਸੁਮਨੋ। ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸੁਮਨੋ ‘‘ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਚ ਖੇਮੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਚ ਸੁਮਨੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞੰ ਬ੍ਯਾਕਰੋਨ੍ਤਿ । ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਅਨੁਪਨੀਤੋ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ ਹਸਮਾਨਕਾ [ਹਸਮਾਨਕੰ (ਕ॰) ਮਹਾਵ॰ ੨੪੫] ਮਞ੍ਞੇ ਅਞ੍ਞੰ ਬ੍ਯਾਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਘਾਤੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਨ ਉਸ੍ਸੇਸੁ ਨ ਓਮੇਸੁ, ਸਮਤ੍ਤੇ ਨੋਪਨੀਯਰੇ [ਨੋਪਨਿਯ੍ਯਰੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)]।
ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ ਵੁਸਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਚਰਨ੍ਤਿ ਸਂਯੋਜਨਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ॥ ਸਤ੍ਤਮੰ।

੮. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸੁਤ੍ਤੰ

੫੦. [ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੪, ੧੬੮; ੨.੭.੬੫] ‘‘ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸੰ ਹੋਤਿ ਸੀਲੰ; ਸੀਲੇ ਅਸਤਿ ਸੀਲਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸੋ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ; ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਅਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸੰ ਹੋਤਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ; ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇ ਅਸਤਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸੋ ਹੋਤਿ

ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗੋ; ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗੇ ਅਸਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸਂ ਹੋਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਾਖਾਪਲਾਸਵਿਪਨ੍ਨੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਪਟਿਕਾਪਿ ਨ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਚੋਪਿ ਨ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਫੇਗ੍ਗੁਪਿ ਨ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਾਰੋਪਿ ਨ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੇ ਅਸਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸਂ ਹੋਤਿ ਸੀਲਂ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ।

''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਸੀਲਂ; ਸੀਲੇ ਸਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ; ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ; ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇ ਸਤਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗੋ; ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗੇ ਸਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਾਖਾਪਲਾਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਪਟਿਕਾਪਿ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਚੋਪਿ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਫੇਗ੍ਗੁਪਿ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਾਰੋਪਿ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ । ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੇ ਸਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਸੀਲਂ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਆਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਂ

੫੧. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਸ੍ਸੁਤਞ੍ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਸੁਤਾ ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਸਮ੍ਮੋਸਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚੇਤਸਾ ਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾ ਤੇ ਚ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਞ੍ਚ ਵਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ? ''ਆਯਸ੍ਮਾ ਖੋ ਆਨਨ੍ਦੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ। ਪਟਿਭਾਤੁ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂਯੇਵ ਆਨਨ੍ਦ''ਨ੍ਤਿ। ''ਤੇਨਹਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਣਾਹਿ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ; ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ । ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਇਧਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ – ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਗਾਥਂ ਉਦਾਨਂ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਲ੍ਲਂ। ਸੋ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਵਾਚੇਤਿ, ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਤਿ, ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਸਾ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤਿ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਆਵਾਸੇ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਆਗਤਾਗਮਾ ਧਮ੍ਮਧਰਾ ਵਿਨਯਧਰਾ ਮਾਤਿਕਾਧਰਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਵਾਸੇ ਵਸ੍ਸਂ ਉਪੇਤਿ। ਤੇ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਰਿਪਞ੍ਹਤਿ – 'ਇਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਥਂ; ਇਮਸ੍ਸ ਕ੍ਵਤ੍ਥੋ'ਤਿ? ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਅਵਿਵਟਞ੍ਚੇਵ ਵਿਵਰਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਤਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੇਸੁ ਚ ਕਙ੍ਖਾਠਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਙ੍ਖਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਸ੍ਸੁਤਞ੍ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਸੁਤਾ ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਸਮ੍ਮੋਸਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚੇਤਸਾ ਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾ ਤੇ ਚ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਞ੍ਚ ਵਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ।

''ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ , ਆਵੁਸੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਯਾਵ ਸੁਭਾਸਿਤਂ ਚਿਦਂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ। ਇਮੇਹਿ ਚ ਮਯਂ ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਧਾਰੇਮ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਹਿ ਆਨਨ੍ਦੋ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ – ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਗਾਥਂ ਉਦਾਨਂ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਲ੍ਲਂ । ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਵਾਚੇਤਿ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ

ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਤਿ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਸਾ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤਿ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਆਵਾਸੇ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਆਗਤਾਗਮਾ ਧਮ੍ਮਧਰਾ ਵਿਨਯਧਰਾ ਮਾਤਿਕਾਧਰਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਵਾਸੇ ਵਸ੍ਸਂ ਉਪੇਤਿ। ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਰਿਪਞ੍ਹਤਿ – 'ਇਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਥਂ; ਇਮਸ੍ਸ ਕ੍ਵਤ੍ਥੋ'ਤਿ? ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਵਿਵਟਞ੍ਚੇਵ ਵਿਵਰਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਤਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੇਸੁ ਚ ਕਙ੍ਖਾਠਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਙ੍ਖਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਖਤ੍ਤਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੫੨. ਅਥ ਖੋ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿ [ਜਾਣੁਸੋਣਿ (ਕ॰)] ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਖਤ੍ਤਿਯਾ , ਭੋ ਗੋਤਮ, ਕਿਂਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ, ਕਿਂਉਪਵਿਚਾਰਾ, ਕਿਂਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾ, ਕਿਂਅਭਿਨਿਵੇਸਾ, ਕਿਂਪਰਿਯੋਸਾਨਾ''ਤਿ? ''ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭੋਗਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਪਞ੍ਞੂਪਵਿਚਾਰਾ ਬਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਪਥਵੀਭਿਨਿਵੇਸਾ ਇਸ੍ਸਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਾ''ਤਿ।

''ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਕਿਂਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ, ਕਿਂਉਪਵਿਚਾਰਾ, ਕਿਂਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾ, ਕਿਂਅਭਿਨਿਵੇਸਾ, ਕਿਂਪਰਿਯੋਸਾਨਾ''ਤਿ? ''ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭੋਗਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਪਞ੍ਞੂਪਵਿਚਾਰਾ ਮਨ੍ਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਯਞ੍ਞਾਭਿਨਿਵੇਸਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਪਰਿਯੋਸਾਨਾ''ਤਿ।

''ਗਹਪਤਿਕਾ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਕਿਂਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ, ਕਿਂਉਪਵਿਚਾਰਾ, ਕਿਂਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾ, ਕਿਂਅਭਿਨਿਵੇਸਾ, ਕਿਂਪਰਿਯੋਸਾਨਾ''ਤਿ? ''ਗਹਪਤਿਕਾ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭੋਗਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਪਞ੍ਞੂਪਵਿਚਾਰਾ ਸਿਪ੍ਪਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਭਿਨਿਵੇਸਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਕਮ੍ਮਨ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ''ਤਿ।

''ਇਤ੍ਥੀ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਕਿਂਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ, ਕਿਂਉਪਵਿਚਾਰਾ, ਕਿਂਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾ, ਕਿਂਅਭਿਨਿਵੇਸਾ, ਕਿਂਪਰਿਯੋਸਾਨਾ''ਤਿ? ''ਇਤ੍ਥੀ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪੁਰਿਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਅਲਙ੍ਕਾਰੂਪਵਿਚਾਰਾ ਪੁਤ੍ਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਅਸਪਤੀਭਿਨਿਵੇਸਾ ਇਸ੍ਸਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਾ''ਤਿ।

''ਚੋਰਾ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਕਿਂਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ, ਕਿਂਉਪਵਿਚਾਰਾ, ਕਿਂਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾ, ਕਿਂਅਭਿਨਿਵੇਸਾ, ਕਿਂਪਰਿਯੋਸਾਨਾ''ਤਿ? ''ਚੋਰਾ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਆਦਾਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਗਹਣੂਪਵਿਚਾਰਾ ਸਤ੍ਥਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਅਨ੍ਧਕਾਰਾਭਿਨਿਵੇਸਾ ਅਦਸ੍ਸਨਪਰਿਯੋਸਾਨਾ''ਤਿ।

''ਸਮਣਾ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਕਿਂਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ, ਕਿਂਉਪਵਿਚਾਰਾ, ਕਿਂਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾ, ਕਿਂਅਭਿਨਿਵੇਸਾ, ਕਿਂਪਰਿਯੋਸਾਨਾ''ਤਿ? ''ਸਮਣਾ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਖਨ੍ਤਿਸੋਰਚ੍ਚਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਪਞ੍ਞੂਪਵਿਚਾਰਾ ਸੀਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਭਿਨਿਵੇਸਾ [ਅਕਿਞ੍ਚਨਾਭਿਨਿਵੇਸਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨਾ''ਤਿ।

''ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ! ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਮ੍ਪਿ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਜਾਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਞ੍ਚ ਉਪਵਿਚਾਰਞ੍ਚ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਭਿਨਿਵੇਸਞ੍ਚ ਪਰਿਯੋਸਾਨਞ੍ਚ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਮ੍ਪਿ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ਗਹਪਤੀਨਮ੍ਪਿ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਜਾਨਾਤਿ... ਇਤ੍ਥੀਨਮ੍ਪਿ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਜਾਨਾਤਿ... ਚੋਰਾਨਮ੍ਪਿ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਜਾਨਾਤਿ ... ਸਮਣਾਨਮ੍ਪਿ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਜਾਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਞ੍ਚ ਉਪਵਿਚਾਰਞ੍ਚ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਭਿਨਿਵੇਸਞ੍ਚ ਪਰਿਯੋਸਾਨਞ੍ਚ। ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ''ਨ੍ਤਿ। ਦਸਮਂ।

੧੧. ਅਪ੍ਪਮਾਦਸੁਤ੍ਤਂ

੫੩. ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵਿਤੋ ਬਹੁਲੀਕਤੋ ਯੋ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਂ, ਯੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ''ਤਿ? ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ , ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵਿਤੋ ਬਹੁਲੀਕਤੋ ਯੋ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਂ, ਯੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ''ਤਿ।

''ਕਤਮੋ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵਿਤੋ ਬਹੁਲੀਕਤੋ ਯੋ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਂ, ਯੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ''ਤਿ? ''ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵਿਤੋ ਬਹੁਲੀਕਤੋ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਂ, ਯੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ''।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਜਙ੍ਗਲਾਨਂ [ਜਙ੍ਗਮਾਨਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੫; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੦] ਪਾਣਾਨਂ ਪਦਜਾਤਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ ਹਤ੍ਥਿਪਦੇ ਸਮੋਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਹਤ੍ਥਿਪਦਂ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਮਹਨ੍ਤੁਤ੍ਤੇਨ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵਿਤੋ ਬਹੁਲੀਕਤੋ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਂ, ਯੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਕੂਟਾਗਾਰਸ੍ਸ ਯਾ ਕਾਚਿ ਗੋਪਾਨਸਿਯੋ ਸਬ੍ਬਾ ਤਾ ਕੂਟਙ੍ਗਮਾ ਕੂਟਨਿਨ੍ਨਾ ਕੂਟਸਮੋਸਰਣਾ, ਕੂਟਂ ਤਾਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ...ਪੇ॰...।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪਬ੍ਬਜਲਾਯਕੋ ਪਬ੍ਬਜਂ [ਬਬ੍ਬਜਲਾਯਕੋ ਬਬ੍ਬਜਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਲਾਯਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਓਧੁਨਾਤਿ ਨਿਧੁਨਾਤਿ ਨਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ...ਪੇ॰...।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਮ੍ਬਪਿਣ੍ਡਿਯਾ ਵਣ੍ਟਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਯ ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਅਮ੍ਬਾਨਿ ਵਣ੍ਟੂਪਨਿਬਨ੍ਧਨਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ...ਪੇ॰...।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਖੁਦ੍ਦਰਾਜਾਨੋ [ਕੁਡ੍ਡਰਾਜਾਨੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰), ਕੁਦ੍ਦਰਾਜਾਨੋ (ਪੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੫] ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾ [ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਭਵਨ੍ਤਿ, ਰਾਜਾ ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ...ਪੇ॰...।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਯਾ ਕਾਚਿ ਤਾਰਕਰੂਪਾਨਂ ਪਭਾ ਸਬ੍ਬਾ ਤਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸ੍ਸ ਪਭਾਯ ਕਲਂ ਨਾਗ੍ਘਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਿਂ, ਚਨ੍ਦਪ੍ਪਭਾ ਤਾਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵਿਤੋ ਬਹੁਲੀਕਤੋ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਯੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ।

''ਅਯਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵਿਤੋ ਬਹੁਲੀਕਤੋ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਂ, ਯੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ''ਤਿ।

''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ''ਨ੍ਤਿ। ਏਕਾਦਸਮਂ।

੧੨. ਧਮ੍ਮਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੫੪. ਏਵਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਜਾਤਿਭੂਮਿਯਂ ਆਵਾਸਿਕੋ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਜਾਤਿਭੂਮਿਯਂ ਸਤ੍ਤਸੁ ਆਵਾਸੇਸੁ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤਿ ਵਿਹਿਂਸਤਿ ਵਿਤੁਦਤਿ ਰੋਸੇਤਿ ਵਾਚਾਯ। ਤੇ ਚ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਧਮ੍ਮਿਕੇਨ ਅਕ੍ਕੋਸਿਯਮਾਨਾ ਪਰਿਭਾਸਿਯਮਾਨਾ ਵਿਹੇਸਿਯਮਾਨਾ ਵਿਤੁਦਿਯਮਾਨਾ ਰੋਸਿਯਮਾਨਾ ਵਾਚਾਯ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਣ੍ਠਨ੍ਤਿ [ਨ ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰)], ਰਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਵਾਸਂ।

ਅਥ ਖੋ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾਨਂ [ਜਾਤਿਭੂਮਿਕਾਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਮਯਂ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਣ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਰਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਵਾਸਂ। ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਣ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਰਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਵਾਸ''ਨ੍ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤਿ ਵਿਹਿਂਸਤਿ ਵਿਤੁਦਤਿ ਰੋਸੇਤਿ ਵਾਚਾਯ। ਤੇ ਚ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਧਮ੍ਮਿਕੇਨ ਅਕ੍ਕੋਸਿਯਮਾਨਾ ਪਰਿਭਾਸਿਯਮਾਨਾ ਵਿਹੇਸਿਯਮਾਨਾ ਵਿਤੁਦਿਯਮਾਨਾ ਰੋਸਿਯਮਾਨਾ ਵਾਚਾਯ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ , ਨ ਸਣ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਰਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਵਾਸਂ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾ ਉਪਾਸਕਾ ਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਪਕ੍ਕਮਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਇਮਮ੍ਹਾ ਆਵਾਸਾ; ਅਲਂ ਤੇ ਇਧ ਵਾਸੇਨਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਤਮ੍ਹਾ ਆਵਾਸਾ ਅਞ੍ਞਂ ਆਵਾਸਂ ਅਗਮਾਸਿ। ਤਤ੍ਰਪਿ ਸੁਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤਿ ਵਿਹਿਂਸਤਿ ਵਿਤੁਦਤਿ ਰੋਸੇਤਿ ਵਾਚਾਯ। ਤੇ ਚ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਧਮ੍ਮਿਕੇਨ ਅਕ੍ਕੋਸਿਯਮਾਨਾ ਪਰਿਭਾਸਿਯਮਾਨਾ ਵਿਹੇਸਿਯਮਾਨਾ ਵਿਤੁਦਿਯਮਾਨਾ ਰੋਸਿਯਮਾਨਾ ਵਾਚਾਯ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਣ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਰਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਵਾਸਂ।

ਅਥ ਖੋ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਮਯਂ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਣ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਰਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਵਾਸਂ। ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਣ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਰਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਵਾਸ''ਨ੍ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤਿ ਵਿਹਿਂਸਤਿ ਵਿਤੁਦਤਿ ਰੋਸੇਤਿ ਵਾਚਾਯ। ਤੇ ਚ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਧਮ੍ਮਿਕੇਨ ਅਕ੍ਕੋਸਿਯਮਾਨਾ ਪਰਿਭਾਸਿਯਮਾਨਾ ਵਿਹੇਸਿਯਮਾਨਾ ਵਿਤੁਦਿਯਮਾਨਾ ਰੋਸਿਯਮਾਨਾ ਵਾਚਾਯ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਣ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਰਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਵਾਸਂ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾ ਉਪਾਸਕਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਪਕ੍ਕਮਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਇਮਮ੍ਹਾਪਿ ਆਵਾਸਾ; ਅਲਂ ਤੇ ਇਧ ਵਾਸੇਨਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਤਮ੍ਹਾਪਿ ਆਵਾਸਾ ਅਞ੍ਞਂ ਆਵਾਸਂ ਅਗਮਾਸਿ । ਤਤ੍ਰਪਿ ਸੁਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤਿ ਵਿਹਿਂਸਤਿ ਵਿਤੁਦਤਿ ਰੋਸੇਤਿ ਵਾਚਾਯ। ਤੇ ਚ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਧਮ੍ਮਿਕੇਨ ਅਕ੍ਕੋਸਿਯਮਾਨਾ ਪਰਿਭਾਸਿਯਮਾਨਾ ਵਿਹੇਸਿਯਮਾਨਾ ਵਿਤੁਦਿਯਮਾਨਾ ਰੋਸਿਯਮਾਨਾ ਵਾਚਾਯ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਣ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਰਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਵਾਸਂ।

ਅਥ ਖੋ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਮਯਂ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ , ਨ ਸਣ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਰਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਵਾਸਂ। ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਣ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਰਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਵਾਸ''ਨ੍ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ...ਪੇ॰... । ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਿਕਂ

ਪਬ੍ਬਾਜੇਯ੍ਯਾਮ ਸਬ੍ਬਸੋ ਜਾਤਿਭੂਮਿਯਂ ਸਤ੍ਤੁਹਿ ਆਵਾਸੇਹੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾ ਉਪਾਸਕਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਪਕ੍ਕਮਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਜਾਤਿਭੂਮਿਯਂ ਸਤ੍ਤੁਹਿ ਆਵਾਸੇਹੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਧਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਪਬ੍ਬਾਜਿਤੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਭੂਮਕੇਹਿ ਉਪਾਸਕੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਜਾਤਿਭੂਮਿਯਂ ਸਤ੍ਤੁਹਿ ਆਵਾਸੇਹਿ। ਕਹਂ ਨੁ ਖੋ ਦਾਨਿ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਧਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਯਂਨ੍ਨੂਨਾਹਂ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਯੇਨ ਰਾਜਗਹਂ ਤੇਨ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਯੇਨ ਰਾਜਗਹਂ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੋ ਪਬ੍ਬਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਹਨ੍ਦ ਕੁਤੋ ਨੁ ਤ੍ਵਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਆਗਚ੍ਛਸੀ''ਤਿ? ''ਪਬ੍ਬਾਜਿਤੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਤਿਭੂਮਕੇਹਿ ਉਪਾਸਕੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਜਾਤਿਭੂਮਿਯਂ ਸਤ੍ਤੁਹਿ ਆਵਾਸੇਹੀ''ਤਿ। ''ਅਲਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਕਿਂ ਤੇ ਇਮਿਨਾ, ਯਂ ਤਂ ਤਤੋ ਤਤੋ ਪਬ੍ਬਾਜੇਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਤ੍ਵਂ ਤਤੋ ਤਤੋ ਪਬ੍ਬਾਜਿਤੋ ਮਮੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਗਚ੍ਛਸਿ''।

''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਾ ਵਾਣਿਜਾ ਤੀਰਦਸ੍ਸਿਂ ਸਕੁਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਾਵਾਯ ਸਮੁਦ੍ਦਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਅਤੀਰਦਕ੍ਖਿਣਿਯਾ [ਅਤੀਰਦਸ੍ਸਨਿਯਾ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਤੀਰਦਸ੍ਸਿਯਾ (ਕ॰)] ਨਾਵਾਯ ਤੀਰਦਸ੍ਸਿਂ ਸਕੁਣਂ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਗਚ੍ਛਤੇਵ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਂ ਦਿਸਂ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਦਿਸਂ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਉਤ੍ਤਰਂ ਦਿਸਂ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਦਿਸਂ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਉਦ੍ਧਂ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨੁਦਿਸਂ। ਸਚੇ ਸੋ ਸਮਨ੍ਤਾ ਤੀਰਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾਗਤਕੋਵ [ਤਥਾਗਤੋ (ਕ॰) ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੭ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਸੋ ਸਮਨ੍ਤਾ ਤੀਰਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਤਮੇਵ ਨਾਵਂ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਯਂ ਤਂ ਤਤੋ ਤਤੋ ਪਬ੍ਬਾਜੇਨ੍ਤਿ ਸੋ ਤ੍ਵਂ ਤਤੋ ਤਤੋ ਪਬ੍ਬਾਜਿਤੋ ਮਮੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਗਚ੍ਛਸਿ।

''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ , ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਰਞ੍ਞੋ ਕੋਰਬ੍ਯਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ ਪਞ੍ਚਸਾਖੋ ਸੀਤਚ੍ਛਾਯੋ ਮਨੋਰਮੋ। ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਾਨਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਅਹੋਸਿ, ਪਞ੍ਚ ਯੋਜਨਾਨਿ ਮੂਲਸਨ੍ਤਾਨਕਾਨਂ। ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ , ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜਸ੍ਸ ਤਾਵ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਫਲਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ; ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਆਲ੍ਹਕਥਾਲਿਕਾ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਸਾਦੂਨਿ ਫਲਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ; ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਖੁਦ੍ਦਂ ਮਧੁਂ ਅਨੇਲਕਂ। ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜਸ੍ਸ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਰਾਜਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਇਤ੍ਥਾਗਾਰੇਨ, ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਬਲਕਾਯੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਨੇਗਮਜਾਨਪਦਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਮਿਗਾ [ਮਿਗਪਕ੍ਖਿਨੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜਸ੍ਸ ਨ ਕੋਚਿ ਫਲਾਨਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਨ ਚ ਸੁਦਂ [ਨ ਚ ਪੁਨ (ਕ॰)] ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਫਲਾਨਿ ਹਿਂਸਨ੍ਤਿ।

''ਅਥ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਫਲਾਨਿ ਭਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸਾਖਂ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਅਥ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੇ ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾਯ ਦੇਵਤਾਯ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਵਤ, ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਵਤ, ਭੋ! ਯਾਵ ਪਾਪੋ ਮਨੁਸ੍ਸੋ [ਯਾਵ ਪਾਪਮਨੁਸ੍ਸੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਯਾਵਤਾ ਪਾਪਮਨੁਸ੍ਸੋ (ਕ॰)], ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਫਲਾਨਿ ਭਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸਾਖਂ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਂਨੂਨ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੋ ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜਾ ਆਯਤਿਂ ਫਲਂ ਨ ਦਦੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੋ ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜਾ ਆਯਤਿਂ ਫਲਂ ਨ ਅਦਾਸਿ।

''ਅਥ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਰਾਜਾ ਕੋਰਬ੍ਯੋ ਯੇਨ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਯਗ੍ਘੇ, ਮਾਰਿਸ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੋ ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜਾ ਫਲਂ ਨ ਦੇਤੀ'ਤਿ? ਅਥ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਤਥਾਰੂਪਂ ਇਦ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਸਿ [ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਸਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਯਥਾ ਭੁਸਾ

ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜੰ ਪਵਤ੍ਤੇਸਿ [ਪਾਤੇਸਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਉਮ੍ਮੂਲਮਕਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੇ ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨਾ ਅਸ੍ਸੁਮੁਖੀ ਰੁਦਮਾਨਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ।

''ਅਥ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੇ ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੇ ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥੰ ਦੇਵਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਕਿੰ ਨੁ ਤ੍ਵੰ, ਦੇਵਤੇ, ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨਾ ਅਸ੍ਸੁਮੁਖੀ ਰੁਦਮਾਨਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ'ਤਿ? 'ਤਥਾ ਹਿ ਪਨ ਮੇ, ਮਾਰਿਸ, ਭੁਸਾ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਵਨੰ ਪਵਤ੍ਤੇਸਿ ਉਮ੍ਮੂਲਮਕਾਸੀ'ਤਿ। 'ਅਪਿ ਨੁ ਤ੍ਵੰ, ਦੇਵਤੇ, ਰੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤਾਯ ਭੁਸਾ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਵਨੰ ਪਵਤ੍ਤੇਸਿ ਉਮ੍ਮੂਲਮਕਾਸੀ'ਤਿ? 'ਕਥੰ ਪਨ, ਮਾਰਿਸ , ਰੁਕ੍ਖੋ ਰੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੋ ਹੋਤੀ'ਤਿ? 'ਇਧ, ਦੇਵਤੇ, ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲੰ ਮੂਲਤ੍ਥਿਕਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਤਚੰ ਤਚਤ੍ਥਿਕਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਪਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤਤ੍ਥਿਕਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਪੁਪ੍ਫੰ ਪੁਪ੍ਫਤ੍ਥਿਕਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਫਲੰ ਫਲਤ੍ਥਿਕਾ ਹਰਨ੍ਤਿ। ਨ ਚ ਤੇਨ ਦੇਵਤਾਯ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ ਵਾ ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿ [ਅਨਭਿਰਦ੍ਧਿ (ਸੀ॰)] ਵਾ ਕਰਣੀਯਾ। ਏਵੰ ਖੋ, ਦੇਵਤੇ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਰੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੋ ਹੋਤੀ'ਤਿ। 'ਅਟ੍ਠਿਤਾਯੇਵ ਖੋ ਮੇ, ਮਾਰਿਸ, ਰੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਭੁਸਾ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਵਨੰ ਪਵਤ੍ਤੇਸਿ ਉਮ੍ਮੂਲਮਕਾਸੀ'ਤਿ। 'ਸਚੇ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਦੇਵਤੇ, ਰੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਸਿਯਾ [ਸਿਯਾਪਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਤੇ ਭਵਨੰ ਯਥਾਪੁਰੇ'ਤਿ? 'ਠਸ੍ਸਾਮਹੰ, [ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਮਹੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮਾਰਿਸ , ਰੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ, ਹੋਤੁ ਮੇ ਭਵਨੰ ਯਥਾਪੁਰੇ'''ਤਿ।

''ਅਥ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਤਥਾਰੂਪੰ ਇਦ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਸਿ [ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਯਥਾ ਭੁਸਾ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਨਿਗ੍ਰੋਧਰਾਜੰ ਉਸ੍ਸਾਪੇਸਿ, ਸਚ੍ਛਵੀਨਿ ਮੂਲਾਨਿ ਅਹੇਸੁੰ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੰ ਸਮਣਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੰ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾ ਉਪਾਸਕਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸੁੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਜਾਤਿਭੂਮਿਯੰ ਸਤ੍ਤਹਿ ਆਵਾਸੇਹੀ''ਤਿ? ''ਕਥੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮਣੋ ਸਮਣਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਇਧ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸਮਣੋ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੰ ਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਕੋਸਤਿ, ਰੋਸਨ੍ਤੰ ਨ ਪਟਿਰੋਸਤਿ, ਭਣ੍ਡਨ੍ਤੰ ਨ ਪਟਿਭਣ੍ਡਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸਮਣੋ ਸਮਣਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ''ਅਟ੍ਠਿਤੰਯੇਵ ਮੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮਣਧਮ੍ਮੇ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾ ਉਪਾਸਕਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸੁੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਜਾਤਿਭੂਮਿਯੰ ਸਤ੍ਤਹਿ ਆਵਾਸੇਹੀ''ਤਿ।

[ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੬; ੭.੭੩] ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ , ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸੁਨੇਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ ਤਿਤ੍ਥਕਰੋ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ। ਸੁਨੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਅਨੇਕਾਨਿ ਸਾਵਕਸਤਾਨਿ ਅਹੇਸੁੰ। ਸੁਨੇਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸਿ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸੁਨੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨ ਪਸਾਦੇਸੁੰ ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿੰਸੁ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸੁਨੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਸਾਦੇਸੁੰ ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿੰਸੁ।

''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਮੂਗਪਕ੍ਖੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ...ਪੇ॰... ਅਰਨੇਮਿ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ... ਕੁਦ੍ਦਾਲਕੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ... ਹਤ੍ਥਿਪਾਲੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ... ਜੋਤਿਪਾਲੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ ਤਿਤ੍ਥਕਰੋ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ। ਜੋਤਿਪਾਲਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਅਨੇਕਾਨਿ ਸਾਵਕਸਤਾਨਿ ਅਹੇਸੁੰ। ਜੋਤਿਪਾਲੋ ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸਿ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਜੋਤਿਪਾਲਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨ ਪਸਾਦੇਸੁੰ ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿੰਸੁ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਜੋਤਿਪਾਲਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਸਾਦੇਸੁੰ ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿੰਸੁ।

''ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਯੋ ਇਮੇ ਛ ਸਤ੍ਥਾਰੇ ਤਿਤ੍ਥਕਰੇ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੇ, ਅਨੇਕਸਤਪਰਿਵਾਰੇ ਸਸਾਵਕਸਙ੍ਘੇ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕ੍ਕੋਸੇਯ੍ਯ ਪਰਿਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਬਹੁੰ ਸੋ ਅਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਯੋ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਇਮੇ ਛ ਸਤ੍ਥਾਰੇ ਤਿਤ੍ਥਕਰੇ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੇ ਅਨੇਕਸਤਪਰਿਵਾਰੇ ਸਸਾਵਕਸਙ੍ਘੇ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕ੍ਕੋਸੇਯ੍ਯ ਪਰਿਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਬਹੁੰ ਸੋ ਅਪੁਞ੍ਞੰ

ਪਸਵੇਯ੍ਯ। ਯੋ ਏਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤਿ, ਅਯੰ ਤਤੋ ਬਹੁਤਰੰ ਅਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਨਾਹੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਏਵਰੂਪਿੰ ਖਨ੍ਤਿੰ [ਏਵਰੂਪੰ ਖਨ੍ਤੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਦਾਮਿ, ਯਥਾਮੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ , ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ – ‘ਨ ਨੋ ਸਮਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ [ਨ ਨੋ ਆਮਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ (ਸ੍ਯਾ॰), ਨ ਨੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਦੁਟ੍ਠਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

‘‘ਸੁਨੇਤ੍ਤੋ ਮੂਗਪਕ੍ਖੋ ਚ, ਅਰਨੇਮਿ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।
ਕੁਦ੍ਦਾਲਕੋ ਅਹੁ ਸਤ੍ਥਾ, ਹਤ੍ਥਿਪਾਲੋ ਚ ਮਾਣਵੋ॥

‘‘ਜੋਤਿਪਾਲੋ ਚ ਗੋਵਿਨ੍ਦੋ, ਅਹੁ ਸਤ੍ਤਪੁਰੋਹਿਤੋ।
ਅਹਿੰਸਕਾ [ਅਭਿਸੇਕਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਤੀਤੰਸੇ, ਛ ਸਤ੍ਥਾਰੋ ਯਸਸ੍ਸਿਨੋ॥

‘‘ਨਿਰਾਮਗਨ੍ਧਾ ਕਰੁਣੇਧਿਮੁਤ੍ਤਾ [ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਕਾਮਸੰਯੋਜਨਾਤਿਗਾ [ਕਾਮਸੰਯੋਜਨਾਤਿਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)]।
ਕਾਮਰਾਗੰ ਵਿਰਾਜੇਤ੍ਵਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਗਾ ਅਹੁੰ [ਅਹੁ (ਬਹੂਸੁ), ਅਹੂ (ਕ॰ ਸੀ॰)]॥

‘‘ਅਹੇਸੁੰ ਸਾਵਕਾ ਤੇਸੰ, ਅਨੇਕਾਨਿ ਸਤਾਨਿਪਿ।
ਨਿਰਾਮਗਨ੍ਧਾ ਕਰੁਣੇਧਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਕਾਮਸੰਯੋਜਨਾਤਿਗਾ।
ਕਾਮਰਾਗੰ ਵਿਰਾਜੇਤ੍ਵਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਗਾ ਅਹੁੰ [ਅਹੁ (ਬਹੂਸੁ), ਅਹੂ (ਕ॰ ਸੀ॰)]॥

‘‘ਯੇਤੇ ਇਸੀ ਬਾਹਿਰਕੇ, ਵੀਤਰਾਗੇ ਸਮਾਹਿਤੇ।
ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਯੋ ਨਰੋ ਪਰਿਭਾਸਤਿ।
ਬਹੁਞ੍ਚ ਸੋ ਪਸਵਤਿ, ਅਪੁਞ੍ਞੰ ਤਾਦਿਸੋ ਨਰੋ॥

‘‘ਯੋ ਚੇਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਵਕੰ।
ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ , ਯੋ ਨਰੋ ਪਰਿਭਾਸਤਿ।
ਅਯੰ ਤਤੋ ਬਹੁਤਰੰ, ਅਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵੇ ਨਰੋ॥

‘‘ਨ ਸਾਧੁਰੂਪੰ ਆਸੀਦੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਹਾਯਿਨੰ।
ਸਤ੍ਤਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਏਸੋ, ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਕਾਮੇਸੁ, ਯਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਮੁਦੂ।
ਸਦ੍ਧਾ ਸਤਿ ਚ ਵੀਰਿਯੰ, ਸਮਥੋ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ॥

‘‘ਤਾਦਿਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਮਾਸਜ੍ਜ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਉਪਹਞ੍ਞਤਿ।
ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪਹਨ੍ਤ੍ਵਾਨ, ਪਚ੍ਛਾ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਹਿੰਸਤਿ॥

‘‘ਯੋ ਚ ਰਕ੍ਖਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ, ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਬਾਹਿਰੋ।
ਤਸ੍ਮਾ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਤਾਨੰ, ਅਕ੍ਖਤੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਸਦਾ’’ਤਿ॥ ਦ੍ਵਾਦਸਮੰ।

ਧਮ੍ਮਿਕਵਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਨਾਗਮਿਗਸਾਲਾ ਇਣਂ, ਚੁਨ੍ਦੂ ਦ੍੧ੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਿਕਾ ਦੁ੧ੇ।
ਖੇਮਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯ ਆਨਨ੍ਦੁ, ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਧਮ੍ਮਿਕੋਤਿ॥

ਪਠਮਪਣ੍ਣਾਸਕਂ ਸਮਤ੍ਤਂ।

੨. ਦੁਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕਂ

੬. ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸੋਣਸੁਤ੍ਤਂ

੫੫. [ਮਹਾਵ॰ ੨੪੩ ਆਗਤਂ] ਏਵਂ , ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸੋਣੋ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਸੀਤਵਨਸ੍ਮਿਂ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸੋਣਸ੍ਸ ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – ''ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਾ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਅਹਂ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਨ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਕੁਲੇ ਭੋਗਾ, ਸਕ੍ਕਾ ਭੋਗਾ ਚ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਕਾਤੁਂ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਭੋਗੇ ਚ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਕਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸੋਣਸ੍ਸ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮ੍ਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮ੍ਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ – ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਸੀਤਵਨੇ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸੋਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਨਿਸੀਦਿ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ। ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਸੋਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸੋਣਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਨਨੁ ਤੇ, ਸੋਣ, ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – 'ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਾ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਅਹਂ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਨ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਕੁਲੇ ਭੋਗਾ, ਸਕ੍ਕਾ ਭੋਗਾ [ਭੋਗੇ (ਮਹਾਵ॰ ੨੪੩)] ਚ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਕਾਤੁਂ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਭੋਗੇ ਚ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਕਰੇਯ੍ਯ'''ਨ੍ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੋਣ, ਕੁਸਲੋ ਤ੍ਵਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਗਾਰਿਯਭੂਤੋ [ਆਗਾਰਿਕਭੂਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਗਾਰਿਕਭੂਤੋ (ਮਹਾਵ॰ ੨੪੩)] ਵੀਣਾਯ ਤਨ੍ਤਿਸ੍ਸਰੇ''ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੋਣ, ਯਦਾ ਤੇ ਵੀਣਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯੋ ਅਚ੍ਚਾਯਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੇ ਵੀਣਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸਰਵਤੀ ਵਾ ਹੋਤਿ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞਾ ਵਾ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੋਣ, ਯਦਾ ਤੇ ਵੀਣਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯੋ ਅਤਿਸਿਥਿਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੇ ਵੀਣਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸਰਵਤੀ ਵਾ ਹੋਤਿ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞਾ ਵਾ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਯਦਾ ਪਨ ਤੇ, ਸੋਣ, ਵੀਣਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯੋ ਨ ਅਚ੍ਚਾਯਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਾਤਿਸਿਥਿਲਾ ਸਮੇ ਗੁਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੇ ਵੀਣਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸਰਵਤੀ ਵਾ ਹੋਤਿ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞਾ ਵਾ''ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਸੋਣ, ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਤਿਸਿਥਿਲਵੀਰਿਯਂ ਕੋਸਜ੍ਜਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵਂ, ਸੋਣ, ਵੀਰਿਯਸਮਥਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਸਮਤਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਹੀ''ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸੋਣੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸੋਣਂ ਇਮਿਨਾ ਓਵਾਦੇਨ ਓਵਦਿਤ੍ਵਾ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ – ਸੀਤਵਨੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸੋਣੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮਥਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਸਿ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਸਮਤਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸੋਣੋ ਏਕੋ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ – ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ

ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਾਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿ। ‘‘ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ’’ਤਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ। ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸੋਣੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸੋਣਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਞ੍ਞਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸੋਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸੋਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਛ ਠਾਨਾਨਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ – ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਵਿਵੇਕਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ [ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ (ਕ॰) ਮਹਾਵ॰ ੨੪੪ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਹੋਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਕੇਵਲਂਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤਕਂ ਨੂਨ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’ਤਿ । ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਖੀਣਾਸਵੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਕਰਣੀਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿਚਯਂ ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਖਯਾ ਦੋਸਸ੍ਸ ਵੀਤਦੋਸਤ੍ਤਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਖਯਾ ਮੋਹਸ੍ਸ ਵੀਤਮੋਹਤ੍ਤਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਨੂਨ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਨਿਕਾਮਯਮਾਨੋ ਪਵਿਵੇਕਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਖੀਣਾਸਵੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਕਰਣੀਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿਚਯਂ ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ ਪਵਿਵੇਕਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਖਯਾ ਦੋਸਸ੍ਸ ਵੀਤਦੋਸਤ੍ਤਾ ਪਵਿਵੇਕਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਖਯਾ ਮੋਹਸ੍ਸ ਵੀਤਮੋਹਤ੍ਤਾ ਪਵਿਵੇਕਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਂ ਨੂਨ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਖੀਣਾਸਵੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਕਰਣੀਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿਚਯਂ ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਖਯਾ ਦੋਸਸ੍ਸ ਵੀਤਦੋਸਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਖਯਾ ਮੋਹਸ੍ਸ ਵੀਤਮੋਹਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਖਯਾ ਦੋਸਸ੍ਸ ਵੀਤਦੋਸਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਖਯਾ ਮੋਹਸ੍ਸ ਵੀਤਮੋਹਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਖਯਾ ਦੋਸਸ੍ਸ ਵੀਤਦੋਸਤ੍ਤਾ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਖਯਾ ਮੋਹਸ੍ਸ ਵੀਤਮੋਹਤ੍ਤਾ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਖਯਾ ਦੋਸਸ੍ਸ ਵੀਤਦੋਸਤ੍ਤਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਖਯਾ ਮੋਹਸ੍ਸ ਵੀਤਮੋਹਤ੍ਤਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਭੁਸਾ ਚੇਪਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਪਾਥਂ [ਆਪਾਤਂ (ਕ॰)] ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਅਮਿਸ੍ਸੀਕਤਮੇਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਠਿਤਂ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵਯਞ੍ਚਸ੍ਸਾਨੁਪਸ੍ਸਤਿ । ਭੁਸਾ

ਚੇਪਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸ੍ਸ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਅਮਿਸ੍ਸੀਕਤਮੇਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਠਿਤਂ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵਯਞ੍ਚਸ੍ਸਾਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੇਲੋ ਪਬ੍ਬਤੋ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦੋ ਅਸੁਸਿਰੋ ਏਕਗ੍ਘਨੋ। ਅਥ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਚੇਪਿ ਦਿਸਾਯ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਭੁਸਾ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿ ਨੇਵ ਨਂ ਸਙ੍ਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਚੇਪਿ ਦਿਸਾਯ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਭੁਸਾ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਥ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਚੇਪਿ ਦਿਸਾਯ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਭੁਸਾ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿ... ਅਥ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਚੇਪਿ ਦਿਸਾਯ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਭੁਸਾ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿ ਨੇਵ ਨਂ ਸਙ੍ਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਭੁਸਾ ਚੇਪਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਅਮਿਸ੍ਸੀਕਤਮੇਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਠਿਤਂ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵਯਞ੍ਚਸ੍ਸਾਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਭੁਸਾ ਚੇਪਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸ੍ਸ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਅਮਿਸ੍ਸੀਕਤਮੇਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਠਿਤਂ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵਯਞ੍ਚਸ੍ਸਾਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ।

''ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਪਵਿਵੇਕਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋ।
ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾਧਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਯਸ੍ਸ ਚ॥

''ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ , ਅਸਮ੍ਮੋਹਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋ।
ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਯਤਨੁਪ੍ਪਾਦਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ॥

''ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ।
ਕਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਰਣੀਯਂ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ॥

''ਸੇਲੋ ਯਥਾ ਏਕਗ੍ਘਨੋ, ਵਾਤੇਨ ਨ ਸਮੀਰਤਿ।
ਏਵਂ ਰੂਪਾ ਰਸਾ ਸਦ੍ਦਾ, ਗਨ੍ਧਾ ਫਸ੍ਸਾ ਚ ਕੇਵਲਾ॥

''ਇਟ੍ਠਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਚ, ਨਪ੍ਪਵੇਧੇਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਨੋ।
ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਂ [ਵਿਮੁਤ੍ਤਞ੍ਚ (ਕ॰) ਮਹਾਵ॰ ੨੪੪; ਕਥਾ॰ ੨੬੬], ਵਯਞ੍ਚਸ੍ਸਾਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥ ਪਠਮਂ।

੨. ਫਗ੍ਗੁਨਸੁਤ੍ਤਂ

੫੬. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਫਗ੍ਗੁਨੋ [ਫੇਗ੍ਗੁਨੋ (ਕ॰), ਫਗ੍ਗੁਣੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਆਬਾਧਿਕੋ ਹੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਬਾਲ੍ਹਗਿਲਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਆਯਸ੍ਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਫਗ੍ਗੁਨੋ ਆਬਾਧਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਬਾਲ੍ਹਗਿਲਾਨੋ। ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ , ਭਗਵਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਫਗ੍ਗੁਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਤੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯਾ''ਤਿ। ਅਧਿਵਾਸੇਸਿ ਭਗਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਫਗ੍ਗੁਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਫਗ੍ਗੁਨੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਮਞ੍ਚਕੇ ਸਮਧੋਸਿ [ਸਮਞ੍ਚੋਪਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰), ਸਂ + ਧੁ + ਈ = ਸਮਧੋਸਿ]। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਫਗ੍ਗੁਨਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਲਂ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਮਾ ਤ੍ਵਂ ਮਞ੍ਚਕੇ ਸਮਧੋਸਿ। ਸਨ੍ਤਿਮਾਨਿ ਆਸਨਾਨਿ ਪਰੇਹਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਤ੍ਥਾਹਂ ਨਿਸੀਦਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਨਿਸੀਦਿ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ। ਨਿਸਜ੍ਜ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਫਗ੍ਗੁਨਂ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਕਚ੍ਚਿ ਤੇ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਖਮਨੀਯਂ ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪਨੀਯਂ? ਕਚ੍ਚਿ ਤੇ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ; ਪਟਿਕ੍ਕਮੋਸਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਮੇ , ਭਨ੍ਤੇ , ਖਮਨੀਯਂ ਨ ਯਾਪਨੀਯਂ। ਬਾਲ੍ਹਾ ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ; ਅਭਿਕ੍ਕਮੋਸਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮੋ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤਿਣ੍ਹੇਨ ਸਿਖਰੇਨ ਮੁਦ੍ਧਨਿ [ਮੁਦ੍ਧਾਨਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਭਿਮਤ੍ਥੇਯ੍ਯ [ਅਭਿਮਟ੍ਠੇਯ੍ਯ (ਸ੍ਯਾ॰)]; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਵਾਤਾ ਮੁਦ੍ਧਨਿ [ਹਨਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਓਹਨਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਊਹਨਨ੍ਤਿ। ਨ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਖਮਨੀਯਂ ਨ ਯਾਪਨੀਯਂ। ਬਾਲ੍ਹਾ ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ; ਅਭਿਕ੍ਕਮੋਸਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮੋ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਲ੍ਹੇਨ ਵਰਤ੍ਤਕ੍ਖਣ੍ਡੇਨ ਸੀਸਵੇਠਨਂ ਦਦੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਸੀਸੇ ਸੀਸਵੇਦਨਾ। ਨ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਖਮਨੀਯਂ ਨ ਯਾਪਨੀਯਂ। ਬਾਲ੍ਹਾ ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ; ਅਭਿਕ੍ਕਮੋਸਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮੋ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਕ੍ਖੋ ਗੋਘਾਤਕੋ ਵਾ ਗੋਘਾਤਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤਿਣ੍ਹੇਨ ਗੋਵਿਕਨ੍ਤਨੇਨ ਕੁਚ੍ਛਿਂ ਪਰਿਕਨ੍ਤੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਵਾਤਾ ਕੁਚ੍ਛਿਂ ਪਰਿਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਖਮਨੀਯਂ ਨ ਯਾਪਨੀਯਂ। ਬਾਲ੍ਹਾ ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ; ਅਭਿਕ੍ਕਮੋਸਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮੋ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦ੍ਵੇ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸਾ ਦੁਬ੍ਬਲਤਰਂ ਪੁਰਿਸਂ ਨਾਨਾਬਾਹਾਸੁ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁਯਾ ਸਨ੍ਤਾਪੇਯ੍ਯੁਂ ਸਮ੍ਪਰਿਤਾਪੇਯ੍ਯੁਂ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਡਾਹੋ। ਨ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਖਮਨੀਯਂ ਨ ਯਾਪਨੀਯਂ। ਬਾਲ੍ਹਾ ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ; ਅਭਿਕ੍ਕਮੋਸਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮੋ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਫਗ੍ਗੁਨਂ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਫਗ੍ਗੁਨੋ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਤਮ੍ਹਿ ਚਸ੍ਸ ਸਮਯੇ ਮਰਣਕਾਲੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਵਿਪ੍ਪਸੀਦਿਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਆਯਸ੍ਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਫਗ੍ਗੁਨੋ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਤਮ੍ਹਿ ਚਸ੍ਸ ਸਮਯੇ ਮਰਣਕਾਲੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਵਿਪ੍ਪਸੀਦਿਂਸੂ’’ਤਿ।

‘‘ਕਿਂ ਹਾਨਨ੍ਦ, ਫਗ੍ਗੁਨਸ੍ਸ [ਫੇਗ੍ਗੁਨਸ੍ਸ ਆਨਨ੍ਦ (ਕ॰)] ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨ ਵਿਪ੍ਪਸੀਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ! ਫਗ੍ਗੁਨਸ੍ਸ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯੇਹਿ ਸਂਯੋਜਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯੇਹਿ ਸਂਯੋਜਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ।

‘‘ਛਯਿਮੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਆਨਿਸਂਸਾ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ [ਧਮ੍ਮਸਵਣੇ (ਸੀ॰)] ਕਾਲੇਨ ਅਤ੍ਥੁਪਪਰਿਕ੍ਖਾਯ। ਕਤਮੇ ਛ? ਇਧਾਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯੇਹਿ ਸਂਯੋਜਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਤਮ੍ਹਿ ਸਮਯੇ ਮਰਣਕਾਲੇ ਲਭਤਿ ਤਥਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯੇਹਿ ਸਂਯੋਜਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪਠਮੋ ਆਨਿਸਂਸੋ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯੇਹਿ ਸਂਯੋਜਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਤਮ੍ਹਿ ਸਮਯੇ ਮਰਣਕਾਲੇ ਨ ਹੇਵ ਖੋ [ਨੋ ਚ ਖੋ (ਕ॰)] ਲਭਤਿ ਤਥਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਂ ਲਭਤਿ ਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕੋ

ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਕੇਵ਼ਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵ਼ਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯੇਹਿ ਸਂਯੋਜਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵ਼ਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਦੁਤਿਯੋ ਆਨਿਸਂਸੋ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵ਼ਨੇ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯੇਹਿ ਸਂਯੋਜਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਤਮ੍ਹਿ ਸਮਯੇ ਮਰਣਕਾਲੇ ਨ ਹੇਵ਼ ਖੋ ਲਭਤਿ ਤਥਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਨਪਿ ਤਥਾਗਤਸਾਵ਼ਕਂ ਲਭਤਿ ਦਸ੍ਸਨਾਯ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਸਾ ਅਨੁਵ਼ਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵ਼ਿਚਾਰੇਤਿ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਸਾ ਅਨੁਵ਼ਿਤਕ੍ਕਯਤੋ ਅਨੁਵ਼ਿਚਾਰਯਤੋ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯੇਹਿ ਸਂਯੋਜਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵ਼ਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਤਿਯੋ ਆਨਿਸਂਸੋ ਕਾਲੇਨ ਅਤ੍ਥੁਪਪਰਿਕ੍ਖਾਯ।

''ਇਧਾਨਨ੍ਦ , ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯੇਹਿ ਸਂਯੋਜਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ ਚ ਖੋ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਤਮ੍ਹਿ ਸਮਯੇ ਮਰਣਕਾਲੇ ਲਭਤਿ ਤਥਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵ਼ਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵ਼ਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਆਨਿਸਂਸੋ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵ਼ਨੇ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯੇਹਿ ਸਂਯੋਜਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ ਚ ਖੋ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਤਮ੍ਹਿ ਸਮਯੇ ਮਰਣਕਾਲੇ ਨ ਹੇਵ਼ ਖੋ ਲਭਤਿ ਤਥਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਤਥਾਗਤਸਾਵ਼ਕਂ ਲਭਤਿ ਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸਾਵ਼ਕੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ...ਪੇ॰... ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵ਼ਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵ਼ਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪਞ੍ਚਮੋ ਆਨਿਸਂਸੋ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵ਼ਨੇ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯੇਹਿ ਸਂਯੋਜਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ ਚ ਖੋ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਤਮ੍ਹਿ ਸਮਯੇ ਮਰਣਕਾਲੇ ਨ ਹੇਵ਼ ਖੋ ਲਭਤਿ ਤਥਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਨਪਿ ਤਥਾਗਤਸਾਵ਼ਕਂ ਲਭਤਿ ਦਸ੍ਸਨਾਯ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਸਾ ਅਨੁਵ਼ਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵ਼ਿਚਾਰੇਤਿ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਸਾ ਅਨੁਵ਼ਿਤਕ੍ਕਯਤੋ ਅਨੁਵ਼ਿਚਾਰਯਤੋ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵ਼ਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਛਟ੍ਠੋ ਆਨਿਸਂਸੋ ਕਾਲੇਨ ਅਤ੍ਥੁਪਪਰਿਕ੍ਖਾਯ। ਇਮੇ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਛ ਆਨਿਸਂਸਾ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵ਼ਨੇ ਕਾਲੇਨ ਅਤ੍ਥੁਪਪਰਿਕ੍ਖਾਯਾ''ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਛਲ਼ਭਿਜਾਤਿਸੁਤ੍ਤਂ

੫੭. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵ਼ਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵ਼ਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਭਗਵ਼ਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵ਼ਾ ਭਗਵ਼ਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵ਼ਾਦੇਤ੍ਵ਼ਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵ਼ਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵ਼ੋਚ – ''ਪੂਰਣੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪੇਨ ਛਲ਼ਭਿਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ – ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਨੀਲਾਭਿਜਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਲੋਹਿਤਾਭਿਜਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਹਲਿਦ੍ਦਾਭਿਜਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਪਰਮਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ।

''ਤਤ੍ਰਿਦਂ , ਭਨ੍ਤੇ, ਪੂਰਣੇਨ ਕਸ੍ਸਪੇਨ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਓਰਬ੍ਭਿਕਾ ਸੂਕਰਿਕਾ ਸਾਕੁਣਿਕਾ ਮਾਗਵ਼ਿਕਾ ਲੁਦ੍ਦਾ ਮਚ੍ਛਘਾਤਕਾ ਚੋਰਾ ਚੋਰਘਾਤਕਾ ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਿਕਾ ਯੇ ਵ਼ਾ ਪਨਞ੍ਞੇਪਿ ਕੇਚਿ ਕੁਰੂਰਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ।

‘‘ਤਤ੍ਰਿਦੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੂਰਣੇਨ ਕਸ੍ਸਪੇਨ ਨੀਲਾਭਿਜਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਣ੍ਟਕਵੁਤ੍ਤਿਕਾ ਯੇ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞੇਪਿ ਕੇਚਿ ਕਮ੍ਮਵਾਦਾ ਕ੍ਰਿਯਵਾਦਾ।

‘‘ਤਤ੍ਰਿਦੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੂਰਣੇਨ ਕਸ੍ਸਪੇਨ ਲੋਹਿਤਾਭਿਜਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਏਕਸਾਟਕਾ ।

‘‘ਤਤ੍ਰਿਦੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੂਰਣੇਨ ਕਸ੍ਸਪੇਨ ਹਲਿਦ੍ਦਾਭਿਜਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਅਚੇਲਕਸਾਵਕਾ ।

‘‘ਤਤ੍ਰਿਦੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੂਰਣੇਨ ਕਸ੍ਸਪੇਨ ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਆਜੀਵਕਾ ਆਜੀਵਕਿਨਿਯੋ।

‘‘ਤਤ੍ਰਿਦੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੂਰਣੇਨ ਕਸ੍ਸਪੇਨ ਪਰਮਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਨਨ੍ਦੋ ਵਚ੍ਛੋ ਕਿਸੋ ਸਂਕਿਚ੍ਚੋ ਮਕ੍ਖਲਿ ਗੋਸਾਲੋ। ਪੂਰਣੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪੇਨ ਇਮਾ ਛਲ਼ਭਿਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਿਂ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਪੂਰਣਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੋ ਲੋਕੋ ਏਤਦਬ੍ਭਨੁਜਾਨਾਤਿ ਇਮਾ ਛਲ਼ਭਿਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪੁਰਿਸੋ ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਅਸ੍ਸਕੋ ਅਨਾਲ਼੍ਹਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਕਾਮਕਸ੍ਸ ਬਿਲਂ ਓਲਗ੍ਗੇਯ੍ਯੁਂ – ‘ਇਦਂ ਤੇ, ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਮਂਸਞ੍ਚ ਖਾਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਮੂਲਞ੍ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪੂਰਣੇਨ ਕਸ੍ਸਪੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਏਤੇਸਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਇਮਾ ਛਲ਼ਭਿਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਯਥਾ ਤਂ ਬਾਲੇਨ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤੇਨ ਅਖੇਤ੍ਤਞ੍ਞੁਨਾ ਅਕੁਸਲੇਨ।

‘‘ਅਹਂ ਖੋ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਛਲ਼ਭਿਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਞਾਪੇਮਿ। ਤਂ ਸੁਣਾਹਿ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ; ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਕਤਮਾ ਚਾਨਨ੍ਦ, ਛਲ਼ਭਿਜਾਤਿਯੋ ? ਇਧਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਕਣ੍ਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ। ਇਧ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਸੁਕ੍ਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ। ਇਧ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਅਕਣ੍ਹਂ ਅਸੁਕ੍ਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ। ਇਧ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਕਣ੍ਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ। ਇਧ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਸੁਕ੍ਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ। ਇਧ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਅਕਣ੍ਹਂ ਅਸੁਕ੍ਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਨਨ੍ਦ, ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਕਣ੍ਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ? ਇਧਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਨੀਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ – ਚਣ੍ਡਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਨੇਸਾਦਕੁਲੇ ਵਾ ਵੇਨਕੁਲੇ [ਵੇਣਕੁਲੇ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਵਾ ਰਥਕਾਰਕੁਲੇ ਵਾ ਪੁਕ੍ਕੁਸਕੁਲੇ ਵਾ, ਦਲਿਦ੍ਦੇ ਅਪ੍ਪਨ੍ਨਪਾਨਭੋਜਨੇ ਕਸਿਰਵੁਤ੍ਤਿਕੇ, ਯਤ੍ਥ ਕਸਿਰੇਨ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਦੁਦ੍ਦਸਿਕੋ ਓਕੋਟਿਮਕੋ ਬਵ੍ਹਾਬਾਧੋ ਕਾਣੋ ਵਾ ਕੁਣੀ ਵਾ ਖਞ੍ਜੋ ਵਾ ਪਕ੍ਖਹਤੋ ਵਾ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਾਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਾਨਸ੍ਸ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਸ੍ਸ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਕਣ੍ਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਨਨ੍ਦ, ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਸੁਕ੍ਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ? ਇਧਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਨੀਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ – ਚਣ੍ਡਾਲਕੁਲੇ ਵਾ...ਪੇ॰... ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਸ੍ਸ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਸੁਕ੍ਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਨਨ੍ਦ, ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਅਕਣ੍ਹਂ ਅਸੁਕ੍ਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ? ਇਧਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਨੀਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ – ਚਣ੍ਡਾਲਕੁਲੇ ਵਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਦੁਦ੍ਦਸਿਕੋ ਓਕੋਟਿਮਕੋ । ਸੋ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ

ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ, ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਸਅ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਯਥਾਭੂਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਕਣ੍ਹਂ ਅਸੁਕ੍ਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਅਕਣ੍ਹਂ ਅਸੁਕ੍ਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚਾਨਨ੍ਦ, ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਕਣ੍ਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ? ਇਧਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਉਚ੍ਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ – ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ, ਅਡ੍ਢੇ ਮਹਦ੍ਧਨੇ ਮਹਾਭੋਗੇ ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤੇ ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੇ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞੇ। ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਭਿਰੂਪੋ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਲਾਭੀ ਅਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਾਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਾਨਸ੍ਸ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਸ੍ਸ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਕਣ੍ਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚਾਨਨ੍ਦ, ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਸੁਕ੍ਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ? ਇਧਾਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਉਚ੍ਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ – ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ...ਪੇ॰... ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਸ੍ਸ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਸੁਕ੍ਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚਾਨਨ੍ਦ, ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਅਕਣ੍ਹਂ ਅਸੁਕ੍ਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ? ਇਧਾਨਨ੍ਦ , ਏਕਚ੍ਚੋ ਉਚ੍ਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ – ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ, ਅਡ੍ਢੇ ਮਹਦ੍ਧਨੇ ਮਹਾਭੋਗੇ ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤੇ ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੇ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞੇ। ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਭਿਰੂਪੋ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਲਾਭੀ ਅਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਾਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਾਨਸ੍ਸ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਸ੍ਸ । ਸੋ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ, ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਯਥਾਭੂਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਕਣ੍ਹਂ ਅਸੁਕ੍ਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਅਕਣ੍ਹਂ ਅਸੁਕ੍ਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ। ਇਮਾ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਛਲ਼ਭਿਜਾਤਿਯੋ''ਤਿ। ਤਤਿਯਂ।

੪. ਆਸਵਸੁਤ੍ਤਂ

੫੮. ''ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ।

ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯੇ ਆਸਵਾ ਸਂਵਰਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਸਂਵਰੇਨ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਪਟਿਸੇਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਅਧਿਵਾਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਅਧਿਵਾਸਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਵਿਨੋਦਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਵਿਨੋਦਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਭਾਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਸਂਵਰਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਸਂਵਰੇਨ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਯਂ ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਂ ਅਸਂਵੁਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ

ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੰ ਸੰਵੁਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਏਵੰਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ...ਪੇ॰... ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ... ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ... ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ... ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਯਂ ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੰ ਅਸੰਵੁਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੰ ਸੰਵੁਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਏਵੰਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਸੰਵਰਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਸੰਵਰੇਨ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਪਟਿਸੇਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਪਟਿਸੇਵਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਚੀਵਰੰ ਪਟਿਸੇਵਤਿ – 'ਯਾਵਦੇਵ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ , ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਂ [ਡੰਸ... ਸਿਰਿੰਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ) ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩] ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਯਾਵਦੇਵ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਂ'। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ – 'ਨੇਵ ਦਵਾਯ ਨ ਮਦਾਯ ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯ ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯ, ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯ, ਵਿਹਿੰਸੂਪਰਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ, ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ, ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚ' [ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)]। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ – 'ਯਾਵਦੇਵ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਯਾਵਦੇਵ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮਤ੍ਥਂ'। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ – 'ਯਾਵਦੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਵੇਯ੍ਯਾਬਾਧਿਕਾਨਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਪਰਮਤਾਯਾ'ਤਿ। ਯਂ ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪ੍ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਏਵੰਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਪਟਿਸੇਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਪਟਿਸੇਵਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਅਧਿਵਾਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਅਧਿਵਾਸਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਸੀਤਸ੍ਸ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ, ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ, ਪਿਪਾਸਾਯ, ਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਂ, ਦੁਰੁਤ੍ਤਾਨਂ ਦੁਰਾਗਤਾਨਂ ਵਚਨਪਥਾਨਂ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਾਰੀਰਿਕਾਨਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਤਿਬ੍ਬਾਨਂ ਖਰਾਨਂ ਕਟੁਕਾਨਂ ਅਸਾਤਾਨਂ ਅਮਨਾਪਾਨਂ ਪਾਣਹਰਾਨਂ ਅਧਿਵਾਸਕਜਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਅਨਧਿਵਾਸਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਅਧਿਵਾਸਤੋ ਏਵੰਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਅਧਿਵਾਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਅਧਿਵਾਸਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਚਣ੍ਡਂ ਹਤ੍ਥਿਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਚਣ੍ਡਂ ਅਸ੍ਸਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਚਣ੍ਡਂ ਗੋਣਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਚਣ੍ਡਂ ਕੁਕ੍ਕੁਰਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਅਹਿਂ ਖਾਣੁਂ ਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠਾਨਂ ਸੋਬ੍ਭਂ ਪਪਾਤਂ ਚਨ੍ਦਨਿਕਂ ਓਲਿਗਲ੍ਲਂ, ਯਥਾਰੂਪੇ ਅਨਾਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ, ਯਥਾਰੂਪੇ ਅਗੋਚਰੇ ਚਰਨ੍ਤਂ, ਯਥਾਰੂਪੇ ਪਾਪਕੇ ਮਿਤ੍ਤੇ ਭਜਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਪਾਪਕੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਓਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯੁਂ, ਸੋ ਤਞ੍ਚ ਅਨਾਸਨਂ ਤਞ੍ਚ ਅਗੋਚਰਂ ਤੇ ਚ ਪਾਪਕੇ ਮਿਤ੍ਤੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਯਂ ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ ਏਵੰਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਵਿਨੋਦਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਵਿਨੋਦਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਂ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕਂ... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ

ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬਜਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ। ਯਂ ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਵਿਨੋਦਯਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ , ਵਿਨੋਦਯਤੋ ਏਵਂਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਵਿਨੋਦਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਵਿਨੋਦਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਭਾਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿਂ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ...ਪੇ॰... ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ... ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ... ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ... ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿਂ। ਯਂ ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਾਵਯਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਭਾਵਯਤੋ ਏਵਂਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਭਾਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਦਾਰੁਕਮ੍ਮਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੫੯. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਨਾਤਿਕੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਞ੍ਜਕਾਵਸਥੇ। ਅਥ ਖੋ ਦਾਰੁਕਮ੍ਮਿਕੋ ਗਹਪਤਿ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਦਾਰੁਕਮ੍ਮਿਕਂ ਗਹਪਤਿਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਪਿ ਨੁ ਤੇ, ਗਹਪਤਿ, ਕੁਲੇ ਦਾਨਂ ਦੀਯਤੀ''ਤਿ? ''ਦੀਯਤਿ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੁਲੇ ਦਾਨਂ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਰਞ੍ਞਿਕਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਵਾ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾ, ਤਥਾਰੂਪੇਸੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਦਾਨਂ ਦੀਯਤੀ''ਤਿ।

''ਦੁਜ੍ਜਾਨਂ ਖੋ ਏਤਂ, ਗਹਪਤਿ, ਤਯਾ ਗਿਹਿਨਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨਾ ਪੁਤ੍ਤਸਮ੍ਬਾਧਸਯਨਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਨ੍ਤੇਨ, ਕਾਸਿਕਚਨ੍ਦਨਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤੇਨ, ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਂ ਧਾਰਯਨ੍ਤੇਨ, ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਂ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੇਨ ਇਮੇ ਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਇਮੇ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾਤਿ।

''ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਚੇਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਉਦ੍ਧਤੋ ਉਨ੍ਨਲ਼ੋ ਚਪਲੋ ਮੁਖਰੋ ਵਿਕਿਣ੍ਣਵਾਚੋ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਾਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਗਾਰਯ੍ਹੋ। ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਚੇਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ ਅਨੁਨ੍ਨਲ਼ੋ ਅਚਪਲੋ ਅਮੁਖਰੋ ਅਵਿਕਿਣ੍ਣਵਾਚੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਮਾਹਿਤੋ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਸਂਵੁਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਾਸਂਸੋ।

''ਗਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰੀ ਚੇਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਉਦ੍ਧਤੋ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਗਾਰਯ੍ਹੋ। ਗਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰੀ ਚੇਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਾਸਂਸੋ।

''ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਚੇਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਉਦ੍ਧਤੋ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਗਾਰਯ੍ਹੋ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਚੇਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਾਸਂਸੋ।

''ਨੇਮਨ੍ਤਨਿਕੋ ਚੇਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਉਦ੍ਧਤੋ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਗਾਰਯ੍ਹੋ। ਨੇਮਨ੍ਤਨਿਕੋ ਚੇਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਾਸਂਸੋ।

''ਪੰਸੁਕੂਲਿਕੋ ਚੇਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਉਦ੍ਧਤੋ...ਪੇ॰... ਏਵ਼ੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਗਾਰਯ੍ਹੋ । ਪੰਸੁਕੂਲਿਕੋ ਚੇਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ...ਪੇ॰... ਏਵ਼ੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਾਸੰਸੋ।

''ਗਹਪਤਿਚੀਵ਼ਰਧਰੋ ਚੇਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਉਦ੍ਧਤੋ ਉਨ੍ਨਲੋ ਚਪਲੋ ਮੁਖਰੋ ਵ਼ਿਕਿਣ੍ਣਵ਼ਾਚੋ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਸਮਾਹਿਤੋ ਵ਼ਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਾਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। ਏਵ਼ੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਗਾਰਯ੍ਹੋ। ਗਹਪਤਿਚੀਵ਼ਰਧਰੋ ਚੇਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ ਅਨੁਨ੍ਨਲੋ ਅਚਪਲੋ ਅਮੁਖਰੋ ਅਵ਼ਿਕਿਣ੍ਣਵ਼ਾਚੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਮਾਹਿਤੋ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਸੰਵ਼ੁਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। ਏਵ਼ੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਾਸੰਸੋ।

''ਇਙ੍ਘ ਤ੍ਵ਼ੰ, ਗਹਪਤਿ, ਸਙ੍ਘੇ ਦਾਨੰ [ਦਾਨਾਨਿ (ਕ॰)] ਦੇਹਿ। ਸਙ੍ਘੇ ਤੇ ਦਾਨੰ ਦਦਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸੀਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਤ੍ਵ਼ੰ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ। ''ਏਸਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਸਙ੍ਘੇ ਦਾਨੰ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮੰ।

੬. ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ

੬੦. ਏਵ਼ੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵ਼ਾ ਬਾਰਾਣਸਿਯੰ ਵ਼ਿਹਰਤਿ ਇਸਿਪਤਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੇ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦੰ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਥੇਰਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਕਥੰ ਓਪਾਤੇਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵ਼ੋਚ – ''ਮਾਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਥੇਰਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਕਥੰ ਓਪਾਤੇਸਿ, ਯਾਵ਼ ਕਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੋ ਆਗਮੇਤੂ''ਤਿ। ਏਵ਼ੰ ਵ਼ੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਹਾਯਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕੰ ਏਤਦਵ਼ੋਚੁੰ – ''ਮਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੰ ਅਪਸਾਦੇਸਿ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਪਹੋਤਿ ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਥੇਰਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥੰ ਕਥੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ।

''ਦੁਜ੍ਜਾਨੰ ਖੋ ਏਤੰ, ਆਵ਼ੁਸੋ, ਪਰਸ੍ਸ ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਹਿ। ਇਧਾਵ਼ੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਾਵ਼ਦੇਵ਼ ਸੋਰਤਸੋਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਵ਼ਾਤਨਿਵ਼ਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਸਨ੍ਤੁਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਯਾਵ਼ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵ਼ਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਵ਼ਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿੰ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ ਸੋ ਵ਼ਪਕਸ੍ਸਤੇਵ਼ ਸਤ੍ਥਾਰਾ, ਵ਼ਪਕਸ੍ਸਤਿ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੇਹਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ, ਸੋ ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਵ਼ਿਹਰਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਉਪਾਸਕੇਹਿ ਉਪਾਸਿਕਾਹਿ ਰਞ੍ਞਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵ਼ਕੇਹਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੰਸਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵ਼ਿਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਾਕਤਸ੍ਸ ਭਸ੍ਸਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵ਼ਿਹਰਤੋ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਦ੍ਧੰਸੇਤਿ। ਸੋ ਰਾਗਾਨੁਦ੍ਧੰਸਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਿਕ੍ਖੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵ਼ਤ੍ਤਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵ਼ੁਸੋ, ਗੋਣੋ ਕਿਟ੍ਠਾਦੋ ਦਾਮੇਨ ਵ਼ਾ ਬਦ੍ਧੋ [ਆਰਾਮੇ ਵ਼ਾ ਬਨ੍ਧੋ (ਕ॰)] ਵ਼ਜੇ ਵ਼ਾ ਓਰੁਦ੍ਧੋ। ਯੋ ਨੁ ਖੋ, ਆਵ਼ੁਸੋ, ਏਵ਼ੰ ਵ਼ਦੇਯ੍ਯ – 'ਨ ਦਾਨਾਯੰ ਗੋਣੋ ਕਿਟ੍ਠਾਦੋ ਪੁਨਦੇਵ਼ ਕਿਟ੍ਠੰ ਓਤਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਆਵ਼ੁਸੋ, ਵ਼ਦਮਾਨੋ ਵ਼ਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵ਼ੁਸੋ''। ''ਠਾਨਞ੍ਹੇਤੰ, ਆਵ਼ੁਸੋ, ਵ਼ਿਜ੍ਜਤਿ, ਯੰ ਸੋ ਗੋਣੋ ਕਿਟ੍ਠਾਦੋ ਦਾਮੰ ਵ਼ਾ ਛੇਤ੍ਵ਼ਾ ਵ਼ਜੰ ਵ਼ਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵ਼ਾ, ਅਥ ਪੁਨਦੇਵ਼ ਕਿਟ੍ਠੰ ਓਤਰੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਏਵ਼ਮੇਵ਼ੰ ਖੋ, ਆਵ਼ੁਸੋ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਾਵ਼ਦੇਵ਼ ਸੋਰਤਸੋਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਵ਼ਾਤਨਿਵ਼ਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਸਨ੍ਤੁਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਯਾਵ਼ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵ਼ਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਵ਼ਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿੰ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ ਸੋ ਵ਼ਪਕਸ੍ਸਤੇਵ਼ ਸਤ੍ਥਾਰਾ, ਵ਼ਪਕਸ੍ਸਤਿ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੇਹਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ, ਸੋ ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਵ਼ਿਹਰਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਉਪਾਸਕੇਹਿ ਉਪਾਸਿਕਾਹਿ ਰਞ੍ਞਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵ਼ਕੇਹਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੰਸਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵ਼ਿਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਾਕਤਸ੍ਸ ਭਸ੍ਸਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵ਼ਿਹਰਤੋ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਦ੍ਧੰਸੇਤਿ । ਸੋ ਰਾਗਾਨੁਦ੍ਧੰਸਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਿਕ੍ਖੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵ਼ਤ੍ਤਤਿ।

“ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ‘ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਚਾਤੁਮਹਾਪਥੇ ਥੁਲ੍ਲਫੁਸਿਤਕੋ ਦੇਵੋ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੋ [ਥੁਲ੍ਲਫੁਸਿਤਕੇ ਦੇਵੇ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ (ਕ॰)] ਰਜਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਯ੍ਯ, ਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਂ ਪਾਤੁਕਰੇਯ੍ਯ। ਯੋ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਨ ਦਾਨਿ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ [ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ (ਕ॰)] ਚਾਤੁਮਹਾਪਥੇ ਪੁਨਦੇਵ ਰਜੋ ਪਾਤੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯਾ”ਤਿ? “ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ”। “ਠਾਨਞ੍ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਚਾਤੁਮਹਾਪਥੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯੁਂ, ਗੋਪਸੂ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯੁਂ, ਵਾਤਾਤਪੋ ਵਾ ਸ੍ਨੇਹਗਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਪੁਨਦੇਵ ਰਜੋ ਪਾਤੁਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ‘ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ।

“ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ‘ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਆਵੁਸੋ, ਗਾਮਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਗਮਸ੍ਸ ਵਾ ਅਵਿਦੂਰੇ ਮਹਨ੍ਤਂ ਤਲਾਕਂ। ਤਤ੍ਥ ਥੁਲ੍ਲਫੁਸਿਤਕੋ ਦੇਵੋ ਵੁਟ੍ਠੋ ਸਿਪ੍ਪਿਸਮ੍ਬੁਕਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਖਰਕਠਲਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਯ੍ਯ। ਯੋ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਨ ਦਾਨਿ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਤਲਾਕੇ ਪੁਨਦੇਵ ਸਿਪ੍ਪਿਸਮ੍ਬੁਕਾ ਵਾ ਸਕ੍ਖਰਕਠਲਾ ਵਾ ਪਾਤੁਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯਾ”ਤਿ? “ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ”। “ਠਾਨਞ੍ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਤਲਾਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵਾ ਪਿਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਗੋਪਸੂ ਵਾ ਪਿਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਵਾਤਾਤਪੋ ਵਾ ਸ੍ਨੇਹਗਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਪੁਨਦੇਵ ਸਿਪ੍ਪਿਸਮ੍ਬੁਕਾਪਿ ਸਕ੍ਖਰਕਠਲਾਪਿ ਪਾਤੁਭਵੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ‘ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ।

“ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ‘ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਪੁਰਿਸਂ ਪਣੀਤਭੋਜਨਂ ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਂ ਆਭਿਦੋਸਿਕਂ ਭੋਜਨਂ ਨਚ੍ਛਾਦੇਯ੍ਯ। ਯੋ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਨ ਦਾਨਿ ਅਮੁਂ ਪੁਰਿਸਂ ਪੁਨਦੇਵ ਭੋਜਨਂ ਛਾਦੇਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯਾ”ਤਿ? “ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ”। “ਠਾਨਞ੍ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਅਮੁਂ ਪੁਰਿਸਂ ਪਣੀਤਭੋਜਨਂ ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਂ ਯਾਵਸ੍ਸ ਸਾ ਓਜਾ ਕਾਯੇ ਠਸ੍ਸਤਿ ਤਾਵ ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਭੋਜਨਂ ਛਾਦੇਸ੍ਸਤਿ। ਯਤੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਸਾ ਓਜਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਥ ਪੁਨਦੇਵ ਤਂ ਭੋਜਨਂ ਛਾਦੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ‘ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ।

“ਇਧ , ਪਨਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ‘ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਪਬ੍ਬਤਸਙ੍ਖੇਪੇ ਉਦਕਰਹਦੋ ਨਿਵਾਤੋ ਵਿਗਤੂਮਿਕੋ। ਯੋ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਨ ਦਾਨਿ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਉਦਕਰਹਦੇ ਪੁਨਦੇਵ ਊਮਿ ਪਾਤੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯਾ”ਤਿ? “ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ”। “ਠਾਨਞ੍ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਭੁਸਾ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿ। ਸਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਦਕਰਹਦੇ ਊਮਿਂ ਜਨੇਯ੍ਯ। ਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਯਾ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ... ਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਭੁਸਾ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿ। ਸਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਦਕਰਹਦੇ ਊਮਿਂ ਜਨੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ

ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ‘ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਇਧ, ਪਨਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ‘ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਉਪਾਸਕੇਹਿ ਉਪਾਸਿਕਾਹਿ ਰਞ੍ਞਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕੇਹਿ । ਤਸ੍ਸ ਸਂਸਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਾਕਤਸ੍ਸ ਭਸ੍ਸਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਦ੍ਧਂਸੇਤਿ। ਸੋ ਰਾਗਾਨੁਦ੍ਧਂਸਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਜਾ ਵਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਏਕਰਤ੍ਤਿਂ ਵਾਸਂ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਤਤ੍ਰ [ਤਤ੍ਥ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਹਤ੍ਥਿਸਦ੍ਦੇਨ ਅਸ੍ਸਸਦ੍ਦੇਨ ਰਥਸਦ੍ਦੇਨ ਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੇਨ ਭੇਰਿਪਣਵਸਙ੍ਖਤਿਣਵਨਿਨ੍ਨਾਦਸਦ੍ਦੇਨ ਚੀਰਿਕਸਦ੍ਦੋ [ਚਿਰਿਲ਼ਿਕਾਸਦ੍ਦੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਅਨ੍ਤਰਧਾਯੇਯ੍ਯ [ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਯ੍ਯ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)]। ਯੋ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਨ ਦਾਨਿ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਪੁਨਦੇਵ ਚੀਰਿਕਸਦ੍ਦੋ ਪਾਤੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਨੁ ਖੋ ਸੋ , ਆਵੁਸੋ, ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’’। ‘‘ਠਾਨਞ੍ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਰਾਜਾ ਵਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਤਮ੍ਹਾ ਵਨਸਣ੍ਡਾ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਪੁਨਦੇਵ ਚੀਰਿਕਸਦ੍ਦੋ ਪਾਤੁਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ‘ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਉਪਾਸਕੇਹਿ ਉਪਾਸਿਕਾਹਿ ਰਞ੍ਞਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕੇਹਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਂਸਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਾਕਤਸ੍ਸ ਭਸ੍ਸਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਦ੍ਧਂਸੇਤਿ। ਸੋ ਰਾਗਾਨੁਦ੍ਧਂਸਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਹਾਯਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕੇਨ ਚਿਤ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ – ‘ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਲਾਭੀ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ; ਉਦਾਹੁ ਦੇਵਤਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਆਰੋਚੇਸੁਂ – ‘ਚਿਤ੍ਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਲਾਭੀ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤੀ’’’ਤਿ? ‘‘ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ – ‘ਚਿਤ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਲਾਭੀ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਦੇਵਤਾਪਿ ਮੇ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਆਰੋਚੇਸੁਂ – ‘ਚਿਤ੍ਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਲਾਭੀ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਹਾਯਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ‘‘ਚਿਤ੍ਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਲਾਭੀ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤੋ ਚਿਰਂ ਸਰਿਸ੍ਸਤਿ [ਪਦਿਸ੍ਸਤਿ (ਕ॰)] ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸਾ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਚਿਤ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਕੋ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ – ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿ। ‘‘ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ’’ਤਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ। ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸੀਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਮਜ੍ਝੇਸੁਤ੍ਤੰ

੬੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਇਸਿਪਤਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾਨਂ ਥੇਰਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਨਂ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੇ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਅਯਮਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਉਦਪਾਦਿ – ''ਵੁਤ੍ਤਮਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਪਾਰਾਯਨੇ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਪਞ੍ਹੇ –

[ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਤਿਸ੍ਸਮਿਤ੍ਤੇਯ੍ਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ੬੭] ''ਯੋ ਉਭੋਨ੍ਤੇ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾਨ, ਮਜ੍ਝੇ ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ [ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ (ਕ॰)]।
ਤਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ, ਸੋਧ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿ [ਸਿਬ੍ਬਨਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਮਚ੍ਚਗਾ''ਤਿ॥

''ਕਤਮੋ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਕਤਮੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਕਿਂ ਮਜ੍ਝੇ, ਕਾ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ''ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਫਸ੍ਸੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ , ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ ਮਜ੍ਝੇ, ਤਣ੍ਹਾ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ; ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਨਂ ਸਿਬ੍ਬਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਵਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ [ਅਭਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ [ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਤੀਤਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਅਨਾਗਤਂ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਮਜ੍ਝੇ, ਤਣ੍ਹਾ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ; ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਨਂ ਸਿਬ੍ਬਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਵਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸੁਖਾ, ਆਵੁਸੋ, ਵੇਦਨਾ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਮਜ੍ਝੇ, ਤਣ੍ਹਾ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ; ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਨਂ ਸਿਬ੍ਬਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਵਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਨਾਮਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਰੂਪਂ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇ, ਤਣ੍ਹਾ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ; ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਨਂ ਸਿਬ੍ਬਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਵਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਛ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਛ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇ, ਤਣ੍ਹਾ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ; ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਨਂ ਸਿਬ੍ਬਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਵਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ ਆਵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਸਕ੍ਕਾਯਸਮੁਦਯੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧੋ ਮਜ੍ਝੇ, ਤਣ੍ਹਾ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ; ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਨਂ ਸਿਬ੍ਬਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਵਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ,

ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ [ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਬ੍ਯਾਕਤਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਯਥਾਸਕਂ ਪਟਿਭਾਨਂ। ਆਯਾਮਾਵੁਸੋ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਆਰੋਚੇਸ੍ਸਾਮ। ਯਥਾ ਨੋ ਭਗਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਤਥਾ ਨਂ ਧਾਰੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਅਥ ਖੋ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ । ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯਾਵਤਕੋ ਅਹੋਸਿ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਸੁਂ। ''ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ? ''ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਭਾਸਿਤਂ ਪਰਿਯਾਯੇਨ, ਅਪਿ ਚ ਯਂ ਮਯਾ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਾਸਿਤਂ ਪਾਰਾਯਨੇ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਪਞ੍ਹੇ –

> ''ਯੋ ਉਭੋਨ੍ਤੇ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾਨ, ਮਜ੍ਝੇ ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ।
> ਤਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ, ਸੋਧ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਮਚ੍ਚਗਾ''ਤਿ॥

''ਤਂ ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ; ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਫਸ੍ਸੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ , ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ ਮਜ੍ਝੇ, ਤਣ੍ਹਾ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ; ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਨਂ ਸਿਬ੍ਬਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਵਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞਾਣਸੁਤ੍ਤਂ

੬੨. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕੋਸਲੇਸੁ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਨ ਦਣ੍ਡਕਪ੍ਪਕਂ ਨਾਮ ਕੋਸਲਾਨਂ ਨਿਗਮੋ ਤਦਵਸਰਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਮਗ੍ਗਾ ਓਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਤੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦਣ੍ਡਕਪ੍ਪਕਂ ਪਵਿਸਿਂਸੁ ਆਵਸਥਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤੁਂ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਨ ਅਚਿਰਵਤੀ ਨਦੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤੁਂ। ਅਚਿਰਵਤਿਯਾ ਨਦਿਯਾ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਏਕਚੀਵਰੋ ਅਟ੍ਠਾਸਿ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਯਮਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਸਬ੍ਬਂ ਚੇਤਸੋ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨੁ ਖੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤੋ – 'ਆਪਾਯਿਕੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਨੇਰਯਿਕੋ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠੋ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੋ'ਤਿ [ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੪੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੭ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ], ਉਦਾਹੁ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ'ਤਿ? ''ਏਵਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਇਧਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮ੍ਬਹੁਲੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਨ ਅਚਿਰਵਤੀ ਨਦੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤੁਂ। ਅਚਿਰਵਤਿਯਾ ਨਦਿਯਾ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਏਕਚੀਵਰੋ ਅਟ੍ਠਾਸਿਂ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਯਮਾਨੋ । ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਆਨਨ੍ਦ ਸਬ੍ਬਂ ਚੇਤਸੋ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨੁ ਖੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤੋ – ਆਪਾਯਿਕੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਨੇਰਯਿਕੋ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠੋ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੋਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ'ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਏਵਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤ'''ਨ੍ਤਿ।

''ਸੋ ਵਾ [ਸੋ ਚ (ਸਜਾ॰)] ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਥੇਰੋ ਵਾ ਪਨ ਬਾਲੋ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤੋ। ਕਥਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਯਂ ਮਯਾ ਏਕਂਸੇਨ ਬ੍ਯਾਕਤਂ ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇਜ੍ਝਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ! ਨਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਯੋ ਏਵਂ ਮਯਾ ਸਬ੍ਬਂ ਚੇਤਸੋ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਾਕਤੋ, ਯਥਯਿਦਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ। ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾਲਗ੍ਗਕੋਟਿਨਿਤ੍ਤੁਦਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਕ੍ਕਧਮ੍ਮਂ ਅਦ੍ਦਸਂ; ਨੇਵ ਤਾਵਾਹਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿਂ – 'ਆਪਾਯਿਕੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਨੇਰਯਿਕੋ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠੋ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੋ'ਤਿ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾਲਗ੍ਗਕੋਟਿਨਿਤ੍ਤੁਦਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਕ੍ਕਧਮ੍ਮਂ ਨ ਅਦ੍ਦਸਂ; ਅਥਾਹਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿਂ – 'ਆਪਾਯਿਕੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਨੇਰਯਿਕੋ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠੋ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੋ'ਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਗੂਥਕੂਪੋ ਸਾਧਿਕਪੋਰਿਸੋ ਪੂਰੋ ਗੂਥਸ੍ਸ ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕੋ। ਤਤ੍ਰ ਪੁਰਿਸੋ ਸਸੀਸਕੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਅਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਥਕਾਮੋ ਹਿਤਕਾਮੋ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮੋ ਤਮ੍ਹਾ ਗੂਥਕੂਪਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁਕਾਮੋ। ਸੋ ਤਂ ਗੂਥਕੂਪਂ ਸਮਨ੍ਤਾਨੁਪਰਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਨੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਾਲਗ੍ਗਕੋਟਿਨਿਤ੍ਤੁਦਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਗੂਥੇਨ ਅਮਕ੍ਖਿਤਂ, ਯਤ੍ਥ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਯਤੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾਲਗ੍ਗਕੋਟਿਨਿਤ੍ਤੁਦਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਕ੍ਕਧਮ੍ਮਂ ਨ ਅਦ੍ਦਸਂ; ਅਥਾਹਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿਂ – 'ਆਪਾਯਿਕੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਨੇਰਯਿਕੋ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠੋ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੋ'ਤਿ । ਸਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਣੇਯ੍ਯਾਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞਾਣਾਨਿ ਵਿਭਜਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ [ਵਿਭਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)]?

''ਏਤਸ੍ਸ, ਭਗਵਾ, ਕਾਲੋ; ਏਤਸ੍ਸ, ਸੁਗਤ, ਕਾਲੋ ਯਂ ਭਗਵਾ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞਾਣਾਨਿ ਵਿਭਜੇਯ੍ਯ। ਭਗਵਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਾਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਤੇਨਹਾਨਨ੍ਦ, ਸੁਣਾਹਿ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ; ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਇਧਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – 'ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – 'ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾ । ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਕੁਸਲਮੂਲਂ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਤਮ੍ਹਾ ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਂ ਪਾਤੁਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਯਤਿਂ ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਬੀਜਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਪੂਤੀਨਿ ਅਵਾਤਾਤਪਹਤਾਨਿ ਸਾਰਦਾਨਿ ਸੁਖਸਯਿਤਾਨਿ ਸੁਖੇਤ੍ਤੇ ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤਾਯ ਭੂਮਿਯਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮਾਨਿ ਬੀਜਾਨਿ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – 'ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – 'ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਕੁਸਲਮੂਲਂ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਤਮ੍ਹਾ ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਂ ਪਾਤੁਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਯਤਿਂ ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞਾਣਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ।

''ਇਧ ਪਨਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – 'ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – 'ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਤਮ੍ਹਾ ਤਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਂ ਪਾਤੁਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਯਤਿਂ ਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਬੀਜਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਪੂਤੀਨਿ ਅਵਾਤਾਤਪਹਤਾਨਿ ਸਾਰਦਾਨਿ ਸੁਖਸਯਿਤਾਨਿ ਪੁਥੁਸਿਲਾਯ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨਯਿਮਾਨਿ ਬੀਜਾਨਿ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ

ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਤਮ੍ਹਾ ਤਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਂ ਪਾਤੁਭਵਿਸ੍ਸਤਿ । ਏਵਮਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਯਤਿਂ ਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞਾਣਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾਲਗ੍ਗਕੋਟਿਨਿਤ੍ਤੁਦਨਮਤ੍ਤੋਪਿ ਸੁਕ੍ਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਏਕਨ੍ਤਕਾਲ਼ਕੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਬੀਜਾਨਿ ਖਣ੍ਡਾਨਿ ਪੂਤੀਨਿ ਵਾਤਾਤਪਹਤਾਨਿ ਸੁਖੇਤ੍ਤੇ ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤਾਯ ਭੂਮਿਯਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨਯਿਮਾਨਿ ਬੀਜਾਨਿ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ਼੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾਲਗ੍ਗਕੋਟਿਨਿਤ੍ਤੁਦਨਮਤ੍ਤੋਪਿ ਸੁਕ੍ਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਏਕਨ੍ਤਕਾਲ਼ਕੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞਾਣਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਸਕ੍ਕਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਪਰੇਪਿ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਸਕ੍ਕਾ, ਆਨਨ੍ਦਾ’’ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ – ‘‘ਇਧਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਕੁਸਲਮੂਲਂ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਯਤਿਂ ਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਙ੍ਗਾਰਾਨਿ ਆਦਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਾਨਿ ਸਜੋਤਿਭੂਤਾਨਿ ਪੁਥੁਸਿਲਾਯ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨਯਿਮਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਰਾਨਿ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ਼੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾ ਪਨ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ [ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਸੂਰਿਯੇ ਓਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਆਲੋਕੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਪਾਤੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾ, ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਅਭਿਦੋ ਅਦ੍ਧਰਤ੍ਤਂ ਭਤ੍ਤਕਾਲਸਮਯੇ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਆਲੋਕੋ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਪਾਤੁਭੂਤੋ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਕੁਸਲਮੂਲਂ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਯਤਿਂ ਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞਾਣਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਯਤਿਂ ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਙ੍ਗਾਰਾਨਿ ਆਦਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਾਨਿ ਸਜੋਤਿਭੂਤਾਨਿ ਸੁਕ੍ਖੇ ਤਿਣਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਰਾਨਿ ਵੁਡ੍ਢਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯਂ [ਰਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੇ (ਕ॰)] ਸੂਰਿਯੇ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਆਲੋਕੋ ਪਾਤੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਅਭਿਦੋ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਭਤ੍ਤਕਾਲਸਮਯੇ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਆਲੋਕੋ ਪਾਤੁਭੂਤੋ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਯਤਿਂ ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞਾਣਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾਲਗ੍ਗਕੋਟਿਨਿਤ੍ਤੁਦਨਮਤ੍ਤੋਪਿ ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਏਕਨ੍ਤਸੁਕ੍ਕੇਹਿ ਅਨਵਜ੍ਜੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਙ੍ਗਾਰਾਨਿ ਸੀਤਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾਨਿ ਸੁਕ੍ਖੇ ਤਿਣਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨਯਿਮਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਰਾਨਿ ਵੁਡ੍ਢਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾਲਗ੍ਗਕੋਟਿਨਿਤ੍ਤੁਦਨਮਤ੍ਤੋਪਿ ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਏਕਨ੍ਤਸੁਕ੍ਕੇਹਿ ਅਨਵਜ੍ਜੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞਾਣਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਤਤ੍ਰਾਨਨ੍ਦ, ਯੇ ਤੇ ਪੁਰਿਮਾ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਤੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਏਕੋ ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ, ਏਕੋ ਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ, ਏਕੋ ਆਪਾਯਿਕੋ ਨੇਰਯਿਕੋ। ਤਤ੍ਰਾਨਨ੍ਦ, ਯੇਮੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਏਕੋ ਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ, ਏਕੋ ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ, ਏਕੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੬੩. ‘‘ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਰਿਯਾਯਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਤਂ ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ; ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

“ਕਤਮੋ ਚ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਰਿਯਾਯੋ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ? ਕਾਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਕਾਮਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਾਮਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਕਾਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਾਮਨਿਰੋਧੋ [ਕਾਮਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ (ਕ॰) ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ-ਇਚ੍ਚਾਦੀਸੁਪਿ] ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਾਮਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ [ਕਾਮਾਨਂ ਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ (ਕ॰) ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ-ਇਚ੍ਚਾਦੀਸੁਪਿ] ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

“ਵੇਦਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਵੇਦਨਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਵੇਦਨਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਵੇਦਨਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

“ਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਞ੍ਞਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਞ੍ਞਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ , ਸਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

“ਆਸਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਆਸਵਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਆਸਵਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਆਸਵਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

“ਕਮ੍ਮਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

“ਦੁਕ੍ਖਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

“‘ਕਾਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਕਾਮਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਾਮਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਕਾਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਾਮਨਿਰੋਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਾਮਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ [ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੬੮]? ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਗੁਣਾ – ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ। ਅਪਿ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨੇਤੇ ਕਾਮਾ ਕਾਮਗੁਣਾ ਨਾਮੇਤੇ [ਤੇ ਕਾਮਗੁਣਾ ਨਾਮ ਨੇਤੇ ਕਾਮਾ (ਕ॰)] ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ –

[ਕਥਾ॰ ੫੧੪] “ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਰਾਗੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਾਮੋ,
ਨੇਤੇ [ਨ ਤੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਕਾਮਾ ਯਾਨਿ ਚਿਤ੍ਰਾਨਿ ਲੋਕੇ।
ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਰਾਗੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਾਮੋ,
ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਰਾਨਿ ਤਥੇਵ ਲੋਕੇ।
ਅਥੇਤ੍ਥ ਧੀਰਾ ਵਿਨਯਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਦ”ਨ੍ਤਿ॥

“ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ? ਫਸ੍ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ।

“ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ? ਅਞ੍ਞੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮੋ ਰੂਪੇਸੁ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਾਮੋ ਸਦ੍ਦੇਸੁ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਾਮੋ ਗਨ੍ਧੇਸੁ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਾਮੋ ਰਸੇਸੁ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਾਮੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਸੁ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ? ਯਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਯਮਾਨੋ ਤਜ੍ਜਂ ਤਜ੍ਜਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਪੁਞ੍ਞਭਾਗਿਯਂ ਵਾ ਅਪੁਞ੍ਞਭਾਗਿਯਂ ਵਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਨਿਰੋਧੋ? ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ [ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ (ਸਜ਼ਾ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਨਿਰੋਧੋ। ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਕਾਮਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ , ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ [ਯਤੋ ਚ ਖੋ (ਬਹੂਸੁ)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਕਾਮੇ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਕਾਮਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਕਾਮਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਕਾਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਕਾਮਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਕਾਮਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਇਮਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਕਾਮਨਿਰੋਧਂ। ਕਾਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਕਾਮਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ [ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘ਵੇਦਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਤਿਸ੍ਸੋ ਇਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾ – ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ? ਫਸ੍ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ।

‘‘ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ? ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਮਿਸਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਰਾਮਿਸਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਾਮਿਸਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਰਾਮਿਸਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਾਮਿਸਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਰਾਮਿਸਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ ? ਯਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਯਮਾਨੋ [ਵੇਦਯਮਾਨੋ (ਸਜ਼ਾ॰ ਕਂ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩੩] ਤਜ੍ਜਂ ਤਜ੍ਜਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਪੁਞ੍ਞਭਾਗਿਯਂ ਵਾ ਅਪੁਞ੍ਞਭਾਗਿਯਂ ਵਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ? ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ [ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ (ਸਜ਼ਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ। ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਵੇਦਨਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ਵਿਪਾਕਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸੋ ਇਮਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਂ। ਵੇਦਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘ਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਛਯਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾ – ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ, ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਾ, ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਞਾ, ਰਸਸਞ੍ਞਾ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ, ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ? ਫਸ੍ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ।

“ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ? ਅਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾ ਰੂਪੇਸੁ, ਅਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਦੇਸੁ [ਅਞ੍ਞਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਰੂਪੇਸੁ ਸਞ੍ਞਾ ਅਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਸਞ੍ਞਾ (ਕ॰) ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ], ਅਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾ ਗਨ੍ਧੇਸੁ, ਅਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾ ਰਸੇਸੁ, ਅਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਸੁ, ਅਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ । ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ।

“ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ? ਵੋਹਾਰਵੇਪਕ੍ਕਂ [ਵੋਹਾਰਵੇਪਕ੍ਕਾਹਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰), ਵੋਹਾਰਪਕ੍ਕਾਹਂ (ਸੀ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਂ [ਸਞ੍ਞਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਵਦਾਮਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਨਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵੋਹਰਤਿ, ਏਵਂ ਸਞ੍ਞੀ ਅਹੋਸਿਨ੍ਤਿ [ਅਹੋਸੀਤਿ (ਕ॰)]। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ।

“ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੋ? ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ, [ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੋ। ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

“ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਪਾਕਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਇਮਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਂ। ਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

“ਆਸਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ [ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਤਯੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ – ਕਾਮਾਸਵੋ, ਭਵਾਸਵੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ।

“ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ? ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ।

“ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ? ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਨਿਰਯਗਮਨੀਯਾ [ਨਿਰਯਗਾਮਿਨਿਯਾ (ਸੀ॰ ਕ॰)], ਅਤ੍ਥਿ ਆਸਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਗਮਨੀਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਸਵਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਗਮਨੀਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਸਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਗਮਨੀਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਸਵਾ ਦੇਵਲੋਕਗਮਨੀਯਾ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ।

“ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ? ਯਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਤਜ੍ਜਂ ਤਜ੍ਜਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਪੁਞ੍ਞਭਾਗਿਯਂ ਵਾ ਅਪੁਞ੍ਞਭਾਗਿਯਂ ਵਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ।

“ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ। ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ [ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

“ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਆਸਵੇ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਆਸਵਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਆਸਵਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਆਸਵਾਨਂ ਵਿਪਾਕਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਆਸਵਾਨਂ ਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਆਸਵਾਨਂ ਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਇਮਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਆਸਵਨਿਰੋਧਂ। ਆਸਵਾ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ [ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘ਕਮ੍ਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ [ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? [ਕਥਾ॰ ੫੩੯] ਚੇਤਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਦਾਮਿ। ਚੇਤਯਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ – ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ? ਫਸ੍ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ।

‘‘ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ? ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਂ ਨਿਰਯਵੇਦਨੀਯਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਵੇਦਨੀਯਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਵੇਦਨੀਯਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਵੇਦਨੀਯਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ ਦੇਵਲੋਕਵੇਦਨੀਯਂ । ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ? ਤਿਵਿਧਾਹਂ [ਇਮਾਹਂ (ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕਂ ਵਦਾਮਿ – ਦਿਟ੍ਠੇਵ [ਦਿਟ੍ਠੇ ਵਾ (ਸੀ॰)] ਧਮ੍ਮੇ, ਉਪਪਜ੍ਜੇ ਵਾ [ਉਪਪਜ੍ਜਂ ਵਾ (ਕ॰ ਸੀ॰, ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੧੭), ਉਪਪਜ੍ਜ ਵਾ (?), ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੩ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਤਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ ਚ ਸਂਸਦ੍ਦੇਤਬ੍ਬਂ], ਅਪਰੇ ਵਾ ਪਰਿਯਾਯੇ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧੋ? ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ, [ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧੋ। ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ [ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ... ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵੇਮਤ੍ਤਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਇਮਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਂ। ਕਮ੍ਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘ਦੁਕ੍ਖਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ , ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਜਾਤਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਜਰਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਬ੍ਯਾਧਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ [ਬ੍ਯਾਧਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)], ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ [ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਪਿ (ਕ॰)] ਦੁਕ੍ਖਾ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ? ਤਣ੍ਹਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ ।

‘‘ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ? ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਿਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਦਨ੍ਧਵਿਰਾਗਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਖਿਪ੍ਪਵਿਰਾਗਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਯੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਭਿਭੂਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ [ਪਰਿਯਾਦਿਣ੍ਣਚਿਤ੍ਤੋ (ਕ॰)] ਸੋਚਤਿ ਕਿਲਮਤਿ ਪਰਿਦੇਵਤਿ, ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ, ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ , ਯੇਨ ਵਾ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਭਿਭੂਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ – ‘ਕੋ [ਸੋ ਨ (ਕ॰)] ਏਕਪਦਂ ਦ੍ਵਿਪਦਂ ਜਾਨਾਤਿ [ਪਜਾਨਾਤਿ (ਕ॰)] ਇਮਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਾਯਾ’ਤਿ? ਸਮ੍ਮੋਹਵੇਪਕ੍ਕਂ ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਦਾਮਿ ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਵੇਪਕ੍ਕਂ ਵਾ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ? ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧੋ, [ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ। ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵੇਮਤ੍ਤਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਇਮਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ। ਦੁਕ੍ਖਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘ਅਯਂ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਰਿਯਾਯੋ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ’’ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਂ

੬੪. [ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੮; ਵਿਭ॰ ੭੬੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੧; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੪੪] ‘‘ਛਯਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਛ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਂ ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ ਵਿਪਾਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਂ ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ ਵਿਪਾਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਵੋਦਾਨਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ...ਪੇ॰... ਇਦਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ...ਪੇ॰... ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ...ਪੇ॰... ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਛ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਤਤ੍ਰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਤਥਾਗਤਂ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਵਿਦਿਤਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਤੇਸਂ ਤਥਾਗਤੋ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ।

‘‘ਤਤ੍ਰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਤਥਾਗਤਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਂ ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ ਵਿਪਾਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਂ ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ ਵਿਪਾਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਵਿਦਿਤਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਤੇਸਂ ਤਥਾਗਤੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਂ ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ ਵਿਪਾਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ।

‘‘ਤਤ੍ਰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਤਥਾਗਤਂ ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਵੋਦਾਨਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਵੋਦਾਨਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਵਿਦਿਤਂ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਤੇਸਂ ਤਥਾਗਤੋ ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਵੋਦਾਨਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ।

‘‘ਤਤ੍ਰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਤਥਾਗਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਵਿਦਿਤਂ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਤੇਸਂ ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ।

‘‘ਤਤ੍ਰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਤਥਾਗਤਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਵਿਦਿਤਂ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਤੇਸਂ ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ।

‘‘ਤਤ੍ਰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਤਥਾਗਤਂ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਵਿਦਿਤਂ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਤੇਸਂ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ।

‘‘ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਮ੍ਪਿਦਂ [ਯਮਿਦਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਯਦਿਦਂ (ਕ॰)] ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਤਮ੍ਪਿ ਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ ਵਦਾਮਿ ਨੋ ਅਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ। ਯਮ੍ਪਿਦਂ [ਯਦਿਦਂ (ਕ॰)] ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਂ ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ ਵਿਪਾਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਤਮ੍ਪਿ ਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ ਵਦਾਮਿ ਨੋ ਅਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ। ਯਮ੍ਪਿਦਂ [ਯਦਿਦਂ (ਕ॰)] ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਵੋਦਾਨਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਤਮ੍ਪਿ ਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ ਵਦਾਮਿ ਨੋ ਅਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ। ਯਮ੍ਪਿਦਂ [ਯਦਿਦਂ (ਕ॰)] ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਤਮ੍ਪਿ ਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ ਵਦਾਮਿ ਨੋ ਅਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ। ਯਮ੍ਪਿਦਂ [ਯਦਿਦਂ (ਕ॰)] ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਤਮ੍ਪਿ ਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ ਵਦਾਮਿ ਨੋ ਅਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ। ਯਮ੍ਪਿਦਂ [ਯਦਿਦਂ (ਕ॰)]

ਆਸਵ਼ਾਨੰ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਯਥਾਭੂਤੰ ਞਾਣੰ ਤਮ੍ਪਿ ਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ ਵ਼ਦਾਮਿ ਨੋ ਅਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ। ਇਤਿ ਖੋ , ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਸਮਾਧਿ ਮੱਗੋ, ਅਸਮਾਧਿ ਕੁਮ੍ਮੱਗੋ’’ਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਮਹਾਵ਼ੱਗੋ ਛੱਟੋ। [ਪਠਮੋ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)]

ਤਸ੍ਸੁੱਦਾਨਂ –

ਸੋਣੋ ਫੱਗੁਨੋ ਭਿਜਾਤਿ, ਆਸਵ਼ਾ ਦਾਰੁਹੱਤ੍ਥਿ ਚ।
ਮਜ੍ਝੇ ਞਾਣਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਂ, ਸੀਹਨਾਦੋਤਿ ਤੇ ਦਸਾਤਿ॥

៧. ਦੇਵਤਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸੁਤ੍ਤੰ

੬੫. ''ਛ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁੰ। ਕਤਮੇ ਛ? ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੰ, ਅਹਿਰਿਕੰ, ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ, ਕੋਸਜ੍ਜੰ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚੰ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਤੰ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁੰ।

''ਛ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁੰ। ਕਤਮੇ ਛ? ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੰ, ਅਹਿਰਿਕੰ, ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ, ਕੋਸਜ੍ਜੰ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚੰ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਤੰ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਪਠਮੰ।

੨. ਅਰਹਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ

੬੬. ''ਛ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁੰ। ਕਤਮੇ ਛ? ਥਿਨੰ [ਥੀਨੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)], ਮਿਦ੍ਧੰ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ, ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੰ, ਪਮਾਦੰ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁੰ।

''ਛ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁੰ। ਕਤਮੇ ਛ? ਥਿਨੰ, ਮਿਦ੍ਧੰ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ, ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੰ, ਪਮਾਦੰ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ।

੩. ਮਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ

੬੭. '''ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ ਪਾਪਸਹਾਯੋ ਪਾਪਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ, ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੇ [ਪਾਪਕੇ ਮਿਤ੍ਤੇ (ਕ॰)] ਸੇਵਮਾਨੋ ਭਜਮਾਨੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਮਾਨੋ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕੰ ਧਮ੍ਮੰ ਅਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸੇਖੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਸੇਖੰ ਧਮ੍ਮੰ ਅਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸੀਲਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਸੀਲਾਨਿ ਅਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਮਰਾਗੰ ਵਾ ਰੂਪਰਾਗੰ ਵਾ ਅਰੂਪਰਾਗੰ ਵਾ ਪਜਹਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

'''ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੇ ਸੇਵਮਾਨੋ ਭਜਮਾਨੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਮਾਨੋ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸੇਖੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਸੇਖੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸੀਲਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਸੀਲਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਮਰਾਗੰ ਵਾ ਰੂਪਰਾਗੰ ਵਾ ਅਰੂਪਰਾਗੰ ਵਾ ਪਜਹਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ਤਤਿਯੰ।

੪. ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਸੁਤ੍ਤੰ

੬੮. '''ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮੋ ਸਙ੍ਗਣਿਕਰਤੋ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਗਣਾਰਾਮੋ ਗਣਰਤੋ ਗਣਾਰਾਮਤੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਏਕੋ ਪਵਿਵੇਕੇ ਅਭਿਰਮਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਏਕੋ ਪਵਿਵੇਕੇ ਅਨਭਿਰਮਨ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਹੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿੰ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿੰ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿੰ ਅਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ

ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਪਜਹਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

'''ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮੋ ਨ ਸਙ੍ਗਣਿਕਰਤੋ ਨ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਗਣਾਰਾਮੋ ਨ ਗਣਰਤੋ ਨ ਗਣਾਰਾਮਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਏਕੋ ਪਵਿਵੇਕੇ ਅਭਿਰਮਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਏਕੋ ਪਵਿਵੇਕੇ ਅਭਿਰਮਨ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਂ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਪਜਹਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਪਹਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਦੇਵਤਾਸੁਤ੍ਤਂ

੬੯. ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਛਯਿਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਛ? ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾ, ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਤਾ, ਸਙ੍ਘਗਾਰਵਤਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵਤਾ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ''ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਇਮਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਛਯਿਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਛ? ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾ, ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਤਾ, ਸਙ੍ਘਗਾਰਵਤਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵਤਾ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਾਮਿ। ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਾ ਤੇ ਚ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ। ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਾ ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਂ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਧਮ੍ਮਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ... ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ ... ਸੁਵਚੋ ਹੋਤਿ... ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾ ਤੇ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ। ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾ ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਂ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ । ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ।

''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ! ਸਾਧੁ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਮਸ੍ਸ ਮਯਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਾਸਿ। ਇਧ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਾ ਤੇ ਚ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ। ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਾ ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਂ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਧਮ੍ਮਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ... ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ... ਸੁਵਚੋ ਹੋਤਿ... ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚ

ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾ ਤੇ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ। ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾ ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਂ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ। ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਮਯਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ''ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਸਮਾਧਿਸੁਤ੍ਤਂ

੨੦. '''ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਸਨ੍ਤੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਨ ਪਣੀਤੇਨ ਨ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਲਦ੍ਧੇਨ [ਨ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਲਦ੍ਧੇਨ (ਸੀ॰)] ਨ ਏਕੋਦਿਭਾਵਾਧਿਗਤੇਨ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਬਹੁਧਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਿਕਾਯ ਉਭੋ ਸਦ੍ਦੇ ਸੁਣਿਸ੍ਸਤਿ – ਦਿਬ੍ਬੇ ਚ ਮਾਨੁਸੇ ਚ ਯੇ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚਾ'ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ – ਸਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ । 'ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

'''ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਣੀਤੇਨ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਲਦ੍ਧੇਨ ਏਕੋਦਿਭਾਵਾਧਿਗਤੇਨ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਿਕਾਯ ਉਭੋ ਸਦ੍ਦੇ ਸੁਣਿਸ੍ਸਤਿ – ਦਿਬ੍ਬੇ ਚ ਮਾਨੁਸੇ ਚ ਯੇ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚਾ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ – ਸਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ, ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ । 'ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤਂ

੨੧. ''ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਬ੍ਬੋ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ 'ਇਮੇ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਇਮੇ ਠਿਤਿਭਾਗਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਇਮੇ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਇਮੇ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਸਪ੍ਪਾਯਕਾਰੀ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਬ੍ਬੋ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ।

''ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ 'ਇਮੇ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਇਮੇ ਠਿਤਿਭਾਗਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਇਮੇ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਇਮੇ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ,

ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਪ੍ਪਾਯਕਾਰੀ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ''ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਬਲਸੁਤ੍ਤਂ

੭੨. ''ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਬ੍ਬੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ [ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ (ਕ॰)] ਬਲਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਠਿਤਿਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ [ਨ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ (ਕ॰) ਉਪਰਿਸਤ੍ਤਕਨਿਪਾਤੇ ਦੇਵਤਾਵਗ੍ਗੇ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਿ ''ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ''ਇਤ੍ਵੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ ਚ, ਅਸਪ੍ਪਾਯਕਾਰੀ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਬ੍ਬੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਬਲਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ।

''ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਬਲਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਠਿਤਿਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ ਚ, ਸਪ੍ਪਾਯਕਾਰੀ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਬਲਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਪਠਮਤਜ੍ਝਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੭੩. ''ਛ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਂ। ਕਤਮੇ ਛ? ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ। ਕਾਮੇਸੁ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਨ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਂ।

''ਛ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਂ। ਕਤਮੇ ਛ? ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ, ਕਾਮੇਸੁ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਨ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਦੁਤਿਯਤਜ੍ਝਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੭੪. ''ਛ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਂ। ਕਤਮੇ ਛ? ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਂ, ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਂ, ਕਾਮਸਞ੍ਞਂ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਂ, ਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਂ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਂ।

''ਛ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਂ। ਕਤਮੇ ਛ? ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਂ, ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਂ, ਕਾਮਸਞ੍ਞਂ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਂ, ਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਂ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਦੇਵਤਾਵਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਤਮੋ। [ਦੁਤਿਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਅਨਾਗਾਮਿ ਅਰਹਂ ਮਿਤ੍ਤਾ, ਸਞ੍ਞਿਕਾਰਾਮਦੇਵਤਾ।
ਸਮਾਧਿ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਂ ਬਲਂ, ਤਜ੍ਝਾਨਾ ਅਪਰੇ ਦੁਵੇਤਿ॥

੮. ਅਰਹਤ੍ਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਦੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਂ

੭੫. ‘‘ਛਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਹਰਤਿ ਸਵਿਘਾਤਂ ਸਉਪਾਯਾਸਂ ਸਪਰਿਲ਼ਾਹਂ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਦੁਗ੍ਗਤਿ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੇਨ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੇਨ, ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕੇਨ, ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਯ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾਯ, ਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾਯ – ਇਮੇਹਿ, ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਹਰਤਿ ਸਵਿਘਾਤਂ ਸਉਪਾਯਾਸਂ ਸਪਰਿਲ਼ਾਹਂ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਦੁਗ੍ਗਤਿ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ।

‘‘ਛਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸੁਖਂ ਵਿਹਰਤਿ ਅਵਿਘਾਤਂ ਅਨੁਪਾਯਾਸਂ ਅਪਰਿਲ਼ਾਹਂ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੇਨ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੇਨ, ਅਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕੇਨ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾਯ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾਯ, ਅਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾਯ – ਇਮੇਹਿ, ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸੁਖਂ ਵਿਹਰਤਿ ਅਵਿਘਾਤਂ ਅਨੁਪਾਯਾਸਂ ਅਪਰਿਲ਼ਾਹਂ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ’’ਤਿ। ਪਠਮਂ।

੨. ਅਰਹਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੭੬. ‘‘ਛ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਂ। ਕਤਮੇ ਛ? ਮਾਨਂ, ਓਮਾਨਂ, ਅਤਿਮਾਨਂ, ਅਧਿਮਾਨਂ, ਥਮ੍ਭਂ, ਅਤਿਨਿਪਾਤਂ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਂ।

‘‘ਛ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਂ। ਕਤਮੇ ਛ? ਮਾਨਂ, ਓਮਾਨਂ , ਅਤਿਮਾਨਂ, ਅਧਿਮਾਨਂ, ਥਮ੍ਭਂ, ਅਤਿਨਿਪਾਤਂ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਂ

੭੭. ‘‘ਛ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਂ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਂ। ਕਤਮੇ ਛ? ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਂ, ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਂ, ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਂ, ਕੁਹਨਂ, ਲਪਨਂ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਂ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਂ।

‘‘ਛ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਂ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਂ। ਕਤਮੇ ਛ? ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਂ, ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਂ, ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਂ, ਕੁਹਨਂ, ਲਪਨਂ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਂ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਂ।

੪. ਸੁਖਸੋਮਨਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤਂ

੭੮. ‘‘ਛਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸੁਖਸੋਮਨਸ੍ਸਬਹੁਲੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਯੋਨਿ ਚਸ੍ਸ ਆਰਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਭਾਵਨਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਪਹਾਨਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਪਵਿਵੇਕਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ , ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸੁਖਸੋਮਨਸ੍ਸਬਹੁਲੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਯੋਨਿ ਚਸ੍ਸ ਆਰਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯਾ’’ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਅਧਿਗਮਸੁਤ੍ਤੰ

੭੯. ‘‘ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਨਧਿਗਤਂ ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਧਿਗਤਂ ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਫਾਤਿਂ ਕਾਤੁਂ [ਫਾਤਿਕਤ੍ਤੁਂ (ਸੀ॰), ਫਾਤਿਕਾਤੁਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)]। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਆਯਕੁਸਲੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਪਾਯਕੁਸਲੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਨ ਉਪਾਯਕੁਸਲੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਨਧਿਗਤਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਧਿਗਮਾਯ ਨ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ, ਅਧਿਗਤੇ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਆਰਕ੍ਖਤਿ [ਸਾਰਕ੍ਖਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ)], ਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਨਧਿਗਤਂ ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਧਿਗਤਂ ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਫਾਤਿਂ ਕਾਤੁਂ।

‘‘ਛਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਅਨਧਿਗਤਂ ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਧਿਗਤਂ ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਫਾਤਿਂ ਕਾਤੁਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਯਕੁਸਲੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਪਾਯਕੁਸਲੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਉਪਾਯਕੁਸਲੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਨਧਿਗਤਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਧਿਗਮਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ, ਅਧਿਗਤੇ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਆਰਕ੍ਖਤਿ, ਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਅਨਧਿਗਤਂ ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਧਿਗਤਂ ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਫਾਤਿਂ ਕਾਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ

੮੦. ‘‘ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਂ [ਮਹਤ੍ਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਵੇਪੁਲ੍ਲਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਲੋਕਬਹੁਲੋ ਚ ਹੋਤਿ ਯੋਗਬਹੁਲੋ ਚ ਵੇਦਬਹੁਲੋ ਚ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਬਹੁਲੋ ਚ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਚ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਉਤ੍ਤਰਿ ਚ ਪਤਾਰੇਤਿ [ਪਕਰੋਤਿ (ਕ॰)]। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੂ’’ਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਪਠਮਨਿਰਯਸੁਤ੍ਤੰ

੮੧. ‘‘ਛਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਨਿਰਯੇ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਹੋਤਿ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਹੋਤਿ, ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਚ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਨਿਰਯੇ।

‘‘ਛਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਸਗ੍ਗੇ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ , ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਚ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਸਗ੍ਗੇ’’ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਦੁਤਿਯਨਿਰਯਸੁਤ੍ਤੰ

੮੨. ‘‘ਛਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਨਿਰਯੇ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ [ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਹੋਤਿ, ਪਿਸੁਣਵਾਚਾ ਹੋਤਿ, ਫਰੁਸਵਾਚੋ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੀ ਹੋਤਿ, (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰) ਏਵਂ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇਪਿ]? ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਹੋਤਿ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਹੋਤਿ [ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਹੋਤਿ, ਪਿਸੁਣਵਾਚਾ ਹੋਤਿ, ਫਰੁਸਵਾਚੋ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੀ ਹੋਤਿ, (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰) ਏਵਂ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇਪਿ], ਲੁਦ੍ਧੋ ਚ, ਪਗਬ੍ਭੋ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਨਿਰਯੇ।

‘‘ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏ੧ਂ ਸਗ੍ਗੇ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿ੧ਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿ੧ਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਪਟਿ੧ਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੁਸਾ੧ਾਦਾ ਪਟਿ੧ਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਲੁਦ੍ਧੋ ਚ, ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏ੧ਂ ਸਗ੍ਗੇ’’ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਅਗ੍ਗਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਂ

੮੩. ‘‘ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਗ੍ਗਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਅਹਿਰਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਹੋਤਿ, ਕੁਸੀਤੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਯੇ ਚ ਜੀ੧ਿਤੇ ਚ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਗ੍ਗਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਂ।

‘‘ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਅਗ੍ਗਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਹਿਰਿਮਾ ਹੋਤਿ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਹੋਤਿ, ਆਰਦ੍ਧ੧ੀਰਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞ੧ਾ ਹੋਤਿ, ਕਾਯੇ ਚ ਜੀ੧ਿਤੇ ਚ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ , ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਅਗ੍ਗਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਨ੧ਮਂ।

੧੦. ਰਤ੍ਤਿਦਿ੧ਸਸੁਤ੍ਤਂ

੮੪. ‘‘ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯਾ ਰਤ੍ਤਿ ੧ਾ ਦਿ੧ਸੋ ੧ਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਹਾਨਿਯੇ੧ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਨੋ ੧ੁਦ੍ਧਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਹਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ, ੧ਿਘਾਤ੧ਾ, ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ, ਇਤਰੀਤਰਚੀ੧ਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਹੋਤਿ, ਕੁਸੀਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯਾ ਰਤ੍ਤਿ ੧ਾ ਦਿ੧ਸੋ ੧ਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਹਾਨਿਯੇ੧ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਨੋ ੧ੁਦ੍ਧਿ।

‘‘ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯਾ ਰਤ੍ਤਿ ੧ਾ ਦਿ੧ਸੋ ੧ਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ੧ੁਦ੍ਧਿਯੇ੧ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਮਹਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ, ਅ੧ਿਘਾਤ੧ਾ, ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ, ਇਤਰੀਤਰਚੀ੧ਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ, ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸੀਲ੧ਾ ਹੋਤਿ, ਆਰਦ੍ਧ੧ੀਰਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਮਾ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞ੧ਾ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯਾ ਰਤ੍ਤਿ ੧ਾ ਦਿ੧ਸੋ ੧ਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ੧ੁਦ੍ਧਿਯੇ੧ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ , ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨੋ ਪਰਿਹਾਨੀ’’ਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਅਰਹਤ੍ਤ੧ਗ੍ਗੋ ਅਟ੍ਠਮੋ। [ਤਤਿਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਚ, ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਮੇਨ ਚ।
ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ਦ੍੧ਯਂ ਨਿਰਯੇ [ਮਹਤ੍ਤੁਦ੍੧ਯਨਿਰਯੇ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਅਗ੍ਗਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿਯੋਤਿ॥

੯. ਸੀਤਿਵഗ്ഗੋ

੧. ਸੀਤਿਭਾവਸੁਤ੍ਤੰ

੮੫. ''ਛਹਿ , ਭਿਕ੍ਖവੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸੀਤਿਭਾവം ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁੰ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ [വਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੬੪ ਆਦਯੋ വਿਤ੍ਥਾਰੋ]? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖവੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਹੰਸਿਤਬ੍ਬੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤਿ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਕ੍ਕਾਯਾਭਿਰਤੋ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖവੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸੀਤਿਭਾവം ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁੰ।

''ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖവੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸੀਤਿਭਾവം ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁੰ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖവੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਹੰਸਿਤਬ੍ਬੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤਿ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਭਿਰਤੋ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖവੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸੀਤਿਭਾവം ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਪਠਮੰ।

੨. ਆവਰਣਸੁਤ੍ਤੰ

੮੬. ''ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖവੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋਪਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਅਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁੰ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤੰ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ ? ਕਮ੍ਮਾവਰਣਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਕਿਲੇਸਾവਰਣਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, വਿਪਾਕਾവਰਣਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਿਕੋ ਚ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖവੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋਪਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਅਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁੰ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤੰ।

''ਛਹਿ , ਭਿਕ੍ਖവੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁੰ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤੰ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਨ ਕਮ੍ਮਾവਰਣਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਕਿਲੇਸਾവਰਣਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ വਿਪਾਕਾവਰਣਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਛਨ੍ਦਿਕੋ ਚ, ਪਞ੍ਞവਾ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖവੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁੰ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ।

੩. വੋਰੋਪਿਤਸੁਤ੍ਤੰ

੮੭. ''ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖവੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋਪਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਅਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁੰ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤੰ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਮਾਤਾ ਜੀവਿਤਾ വੋਰੋਪਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਪਿਤਾ ਜੀവਿਤਾ വੋਰੋਪਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਰਹੰ [ਅਰਹਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰), ਅਰਹਨ੍ਤੋ (ਕ॰)] ਜੀവਿਤਾ വੋਰੋਪਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਦੁਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਲੋਹਿਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਘੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ ਜਲ਼ੋ ਏਲ਼ਮੂਗੋ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖവੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋਪਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਅਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁੰ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤੰ।

''ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖവੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁੰ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤੰ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਨ ਮਾਤਾ ਜੀവਿਤਾ വੋਰੋਪਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਿਤਾ ਜੀവਿਤਾ വੋਰੋਪਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਰਹੰ ਜੀവਿਤਾ വੋਰੋਪਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ

ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਦੁਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਲੋਹਿਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਙ੍ਘੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞ੍ਵਾ ਹੋਤਿ ਅਜਲ਼ੋ ਅਨੇਲ਼ਮੂਗੋ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਂ।

੪. ਸੁਸ੍ਸੂਸਤਿਸੁਤ੍ਤਂ

੮੮. ''ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋਪਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ ਨ ਸੁਸ੍ਸੂਸਤਿ, ਨ ਸੋਤਂ ਓਦਹਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ [ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)], ਅਨਤ੍ਥਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਤ੍ਥਂ ਰਿਞ੍ਚਤਿ, ਅਨਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋਪਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ।

''ਛਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ ਸੁਸ੍ਸੂਸਤਿ, ਸੋਤਂ ਓਦਹਤਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਥਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਨਤ੍ਥਂ ਰਿਞ੍ਚਤਿ, ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਅਪ੍ਪਹਾਯਸੁਤ੍ਤਂ

੮੯. ''ਛ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਂ। ਕਤਮੇ ਛ? ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਂ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਂ ਰਾਗਂ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਂ ਦੋਸਂ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਂ ਮੋਹਂ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਂ।

''ਛ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਂ। ਕਤਮੇ ਛ? ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਂ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਂ ਰਾਗਂ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਂ ਦੋਸਂ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਂ ਮੋਹਂ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਪਹੀਨਸੁਤ੍ਤਂ

੯੦. ''ਛਯਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ। ਕਤਮੇ ਛ? ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਰਾਗੋ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਦੋਸੋ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਮੋਹੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ''ਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਅਭਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤਂ

੯੧. ''ਛ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ । ਕਤਮੇ ਛ? ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਂ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਂ ਰਾਗਂ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਂ ਦੋਸਂ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਂ ਮੋਹਂ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਪਠਮਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੯੨. ''ਛਯਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਛ? ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਾਗਮਨੀਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਟ੍ਠਮਂ ਭਵਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਨੀ''ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਦੁਤਿਯਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੯੩. ''ਛਯਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਛ? ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਞ੍ਚਿ [ਕਿਞ੍ਚਿ (ਕ॰) ਵਿਭ॰ ੮੦੯; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੭] ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਸੁਖਤੋ ਉਪਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਉਪਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਕਮ੍ਮਂ [ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਂ (ਸੀ॰), ਅਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੬੨ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਕਾਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤੁਂ , ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਂ ਗਵੇਸਿਤੁਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਨੀ''ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਤਤਿਯਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੯੪. ''ਛਯਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਛ? ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਾਤਰਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਿਤਰਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਹਨ੍ਤਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਦੁਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਲੋਹਿਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤੁਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਨੀ''ਤਿ। ਦਸਮਂ।

੧੧. ਚਤੁਤ੍ਥਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੯੫. ''ਛਯਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਛ? ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਯਂਕਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਂਕਤਂ [ਪਰਕਤਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਯਂਕਤਞ੍ਚ ਪਰਂਕਤਞ੍ਚ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਸਯਂਕਾਰਂ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪਰਂਕਾਰਂ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਸਯਂਕਾਰਞ੍ਚ ਅਪਰਂਕਾਰਞ੍ਚ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤੁਂ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਚ ਸੁਦਿਟ੍ਠੋ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਨੀ''ਤਿ। ਏਕਾਦਸਮਂ।

ਸੀਤਿਵਗ੍ਗੋ ਨਵਮੋ। [ਚਤੁਤ੍ਥੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਆਵਰਣਂ, ਵੋਰੋਪਿਤਾ ਸੁਸ੍ਸੂਸਤਿ।
ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਪਹੀਨਾਭਬ੍ਬੋ, ਤਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤੁਰੋਪਿ ਚਾਤਿ॥

੧੦. ਆਨਿਸਂਸਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਾਤੁਭਾਵਸੁਤ੍ਤਂ

੯੬. ''ਛਨ੍ਨਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਕਤਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ? ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸ੍ਸ ਦੇਸੇਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਅਰਿਯਾਯਤਨੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤਿ ਦੁਲ੍ਲਭਾ [ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਦੁਲ੍ਲਭੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਵੇਕਲ੍ਲਤਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਅਜਲ਼ਤਾ ਅਨੇਲ਼ਮੂਗਤਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਛਨ੍ਦੋ [ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਨ੍ਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ। ਪਠਮਂ।

੨. ਆਨਿਸਂਸਸੁਤ੍ਤਂ

੯੭. ''ਛਯਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਨਿਸਂਸਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ। ਕਤਮੇ ਛ? ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਨਿਯਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਂ ਹੋਤਿ [ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਹੋਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)], ਅਸਾਧਾਰਣੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਹੇਤੁ ਚਸ੍ਸ ਸੁਦਿਟ੍ਠੋ, ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਆਨਿਸਂਸਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ''ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਅਨਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਂ

੯੮. '''ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਅਨੋਕ੍ਕਮਮਾਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ [ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ (ਕ॰) ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੩੬] ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

'''ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇ [ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। 'ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਮਾਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ਤਤਿਯਂ।

੪. ਦੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਂ

੯੯. ''ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਸੁਖਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ''। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਅਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੦. ''ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ [ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਕਿਞ੍ਚਿਧਮ੍ਮਂ (ਕ॰) ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੩੬] ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ''। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੧. ‘‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ‘ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ‘ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਅਨੋਕ੍ਕਮਮਾਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

‘‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸੁਖਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ‘ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ‘ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਮਾਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਅਨਵਤ੍ਥਿਤਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੨. ‘‘ਛ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਨਿਸਂਸੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਅਲਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਨੋਧਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂ। ਕਤਮੇ ਛ? ‘ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ ਮੇ ਅਨਵਤ੍ਥਿਤਾ [ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਖਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਚ ਮੇ ਮਨੋ ਨਾਭਿਰਮਿਸ੍ਸਤਿ [ਨ ਰਮਿਸ੍ਸਤਿ (ਕ॰)], ਸਬ੍ਬਲੋਕਾ ਚ ਮੇ ਮਨੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪੋਣਞ੍ਚ ਮੇ ਮਾਨਸਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਂਯੋਜਨਾ ਚ ਮੇ ਪਹਾਨਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ [ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)], ਪਰਮੇਨ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਆਨਿਸਂਸੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਅਲਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਨੋਧਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਸਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੩. ‘‘ਛ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਨਿਸਂਸੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਅਲਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਨੋਧਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂ। ਕਤਮੇ ਛ? ‘ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਚ ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਿਦਸਞ੍ਞਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਸਿਕੇ ਵਧਕੇ। ਸਬ੍ਬਲੋਕਾ ਚ ਮੇ ਮਨੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਸਨ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਚ ਮੇ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ [ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ (ਪੀ॰ ਕ॰)], ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਮੇ ਪਰਿਚਿਣ੍ਣੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾਯਾ’ਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਆਨਿਸਂਸੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਅਲਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਨੋਧਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਅਤਮ੍ਮਯਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੪. ‘‘ਛ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਨਿਸਂਸੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਅਲਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨੋਧਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂ। ਕਤਮੇ ਛ? ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਚ ਅਤਮ੍ਮਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਹਙ੍ਕਾਰਾ ਚ ਮੇ ਉਪਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਮਙ੍ਕਾਰਾ ਚ ਮੇ ਉਪਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਸਾਧਾਰਣੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਹੇਤੁ ਚ ਮੇ ਸੁਦਿਟ੍ਠੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਆਨਿਸਂਸੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਅਲਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨੋਧਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਭਵਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੫. ‘‘ਤਯੋਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਵਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਤੀਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਭਵਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ? ਕਾਮਭਵੋ, ਰੂਪਭਵੋ, ਅਰੂਪਭਵੋ – ਇਮੇ ਤਯੋ ਭਵਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮਾਸੁ ਤੀਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ? ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਯ,

ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਯ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾਯ – ਇਮਾਸੁ ਤੀਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮੇ ਤਯੋ ਭਵਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਮਾਸੁ ਚ ਤੀਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਸਿਕ੍ਖਿਤਸਿਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਚ੍ਛੇਚ੍ਛਿ ਤਣ੍ਹਂ, ਵਿਵਤ੍ਤਯਿ ਸਂਯੋਜਨਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਮਾਨਾਭਿਸਮਯਾ ਅਨ੍ਤਮਕਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਦਸਮਂ।

੧੧. ਤਣ੍ਹਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੬. ''ਤਿਸ੍ਸੋ ਇਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਣ੍ਹਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਯੋ ਚ ਮਾਨਾ। ਕਤਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ? ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ, ਭਵਤਣ੍ਹਾ, ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ – ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਮਾਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ? ਮਾਨੋ, ਓਮਾਨੋ, ਅਤਿਮਾਨੋ – ਇਮੇ ਤਯੋ ਮਾਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ। ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਚ ਤਯੋ ਮਾਨਾ; ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਚ੍ਛੇਚ੍ਛਿ ਤਣ੍ਹਂ, ਵਿਵਤ੍ਤਯਿ ਸਂਯੋਜਨਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਮਾਨਾਭਿਸਮਯਾ ਅਨ੍ਤਮਕਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਏਕਾਦਸਮਂ।

ਆਨਿਸਂਸਵਗ੍ਗੋ ਦਸਮੋ। [ਪਞ੍ਚਮੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਆਨਿਸਂਸੋ, ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਅਨਤ੍ਤਤੋ।
ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨਵਤ੍ਥਿ, ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਸਿ ਅਤਮ੍ਮਯੋ।
ਭਵਾ ਤਣ੍ਹਾਯੇਕਾ ਦਸਾਤਿ॥

ਦੁਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕਂ ਸਮਤ੍ਤਂ।

੧੧. ਤਿਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਰਾਗਸੁਤ੍ਤੰ

੧੦੭. ‘‘ਤਯੋਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਰਾਗੋ, ਦੋਸੋ, ਮੋਹੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਅਸੁਭਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਪਞ੍ਞਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਪਠਮੰ।

੨. ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸੁਤ੍ਤੰ

੧੦੮. ‘‘ਤਯੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ, ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੰ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੰ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੰ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੰ, ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੰ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੰ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ।

੩. ਵਿਤਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤੰ

੧੦੯. ‘‘ਤਯੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ, ਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਅਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ, ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਅਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਤਤਿਯੰ।

੪. ਸਞ੍ਞਾਸੁਤ੍ਤੰ

੧੧੦. ‘‘ਤਯੋਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ, ਬਜਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ, ਵਿਹਿੰਸਾਸਞ੍ਞਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਬਜਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਅਬਜਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਵਿਹਿੰਸਾਸਞ੍ਞਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਅਵਿਹਿੰਸਾਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੰ।

੫. ਧਾਤੁਸੁਤ੍ਤੰ

੧੧੧. ‘‘ਤਯੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਕਾਮਧਾਤੁ, ਬਜਾਪਾਦਧਾਤੁ, ਵਿਹਿੰਸਾਧਾਤੁ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਪਹਾਨਾਯ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਧਾਤੁ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਬਜਾਪਾਦਧਾਤੁਯਾ ਪਹਾਨਾਯ ਅਬਜਾਪਾਦਧਾਤੁ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਵਿਹਿੰਸਾਧਾਤੁਯਾ ਪਹਾਨਾਯ ਅਵਿਹਿੰਸਾਧਾਤੁ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮੰ।

੬. ਅਸ੍ਸਾਦਸੁਤ੍ਤੰ

੧੧੨. ''ਤਯੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਹਾਨਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਹਾਨਾਯ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ । ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਅਰਤਿਸੁਤ੍ਤਂ

੧੧੩. ''ਤਯੋਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਅਰਤਿ, ਵਿਹਿਂਸਾ [ਵਿਹੇਸਾ (ਕ॰)], ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਅਰਤਿਯਾ ਪਹਾਨਾਯ ਮੁਦਿਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਵਿਹਿਂਸਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਅਵਿਹਿਂਸਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੧੪. ''ਤਯੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ, ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ, ਮਹਿਚ੍ਛਤਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੧੫. ''ਤਯੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ, ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਚੇਤਸੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਚੇਤਸੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਂ

੧੧੬. ''ਤਯੋਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਅਸਂਵਰੋ, ਪਮਾਦੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮਥੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਸਂਵਰਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਸਂਵਰੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ, ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਤਿਕਵਗ੍ਗੋ ਏਕਾਦਸਮੋ। [ਪਠਮੋ (ਸ੍ਯਾ॰)]

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਰਾਗਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਤਕ੍ਕ, ਸਞ੍ਞਾ ਧਾਤੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਅਸ੍ਸਾਦਅਰਤਿਤੁਟ੍ਠਿ, ਦੁਵੇ ਚ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਵਗ੍ਗੋਤਿ॥

੧੨. ਸਾਮਞ੍ਞਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀਸੁਤ੍ਤੰ

੧੧੭. ‘‘ਛ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਿਤੁੰ। ਕਤਮੇ ਛ? ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤੰ, ਭਸ੍ਸਾਰਾਮਤੰ, ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤੰ, ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤੰ, ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤੰ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਿਤੁੰ।

‘‘ਛ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਿਤੁੰ। ਕਤਮੇ ਛ? ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤੰ, ਭਸ੍ਸਾਰਾਮਤੰ, ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤੰ, ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤੰ, ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤੰ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਪਠਮੰ।

੨. ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀਸੁਤ੍ਤੰ

੧੧੮. ‘‘ਛ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਕਾਯੇ...ਪੇ॰... ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਾਯੇ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਾਯੇ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਧਮ੍ਮੇਸੁ...ਪੇ॰... ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਿਤੁੰ। ਕਤਮੇ ਛ? ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤੰ, ਭਸ੍ਸਾਰਾਮਤੰ, ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤੰ, ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤੰ , ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤੰ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ।

੩. ਤਪੁਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤੰ

੧੧੯. ‘‘ਛਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਪੁਸ੍ਸੋ [ਤਪਸ੍ਸੋ (ਪੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੮] ਗਹਪਤਿ ਤਥਾਗਤੇ ਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋ ਅਮਤਦ੍ਦਸੋ ਅਮਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਇਰਿਯਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ, ਸਙ੍ਘੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ, ਅਰਿਯੇਨ ਸੀਲੇਨ, ਅਰਿਯੇਨ ਞਾਣੇਨ, ਅਰਿਯਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਪੁਸ੍ਸੋ ਗਹਪਤਿ ਤਥਾਗਤੇ ਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋ ਅਮਤਦ੍ਦਸੋ ਅਮਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਇਰਿਯਤੀ’’ਤਿ। ਤਤਿਯੰ।

੪-੨੩. ਭਲ੍ਲਿਕਾਦਿਸੁਤ੍ਤਾਨਿ

੧੨੦-੧੩੯. ‘‘ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਲ੍ਲਿਕੋ ਗਹਪਤਿ...ਪੇ॰... ਸੁਦਤ੍ਤੋ ਗਹਪਤਿ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ... ਚਿਤ੍ਤੋ ਗਹਪਤਿ ਮਚ੍ਛਿਕਾਸਣ੍ਡਿਕੋ... ਹਤ੍ਥਕੋ ਆਲਵਕੋ... ਮਹਾਨਾਮੋ ਸਕ੍ਕੋ... ਉਗ੍ਗੋ ਗਹਪਤਿ ਵੇਸਾਲਿਕੋ... ਉਗ੍ਗਤੋ ਗਹਪਤਿ... ਸੂਰਮ੍ਬਟ੍ਠੋ [ਸੂਰੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ (ਕ॰)] ... ਜੀਵਕੋ ਕੋਮਾਰਭਚ੍ਚੋ... ਨਕੁਲਪਿਤਾ ਗਹਪਤਿ... ਤਵਕਣ੍ਣਿਕੋ ਗਹਪਤਿ... ਪੂਰਣੋ ਗਹਪਤਿ... ਇਸਿਦਤ੍ਤੋ ਗਹਪਤਿ... ਸਨ੍ਧਾਨੋ [ਸਨ੍ਤਾਨੋ (ਕ॰)] ਗਹਪਤਿ... ਵਿਚਯੋ [ਵਿਜਯੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਗਹਪਤਿ... ਵਿਜਯਮਾਹਿਕੋ [ਵਜ੍ਜਿਯਮਹਿਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਗਹਪਤਿ... ਮੇਣ੍ਡਕੋ ਗਹਪਤਿ ... ਵਾਸੇਟ੍ਠੋ ਉਪਾਸਕੋ... ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਉਪਾਸਕੋ... ਸਾਰਗ੍ਗੋ [ਸਾਦਤ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਪਾਸਕੋ ਤਥਾਗਤੇ ਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋ ਅਮਤਦ੍ਦਸੋ ਅਮਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਇਰਿਯਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ, ਸਙ੍ਘੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ, ਅਰਿਯੇਨ ਸੀਲੇਨ, ਅਰਿਯੇਨ ਞਾਣੇਨ, ਅਰਿਯਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ,

ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਾਰਗ੍ਗੋ ਉਪਾਸਕੋ ਤਥਾਗਤੇ ਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋ ਅਮਤਦ੍ਦਸੋ ਅਮਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍੧ਾ ਇਰਿਯਤੀ’’ਤਿ। ਤੇ੧ੀਸਤਿਮੰ।

ਸਾਮਞ੍ਞਵਗ੍ਗੋ ਦ੍੧ਾਦਸਮੋ।

੧੩. ਰਾਗਪੇਯਜਾਲਂ

੧੪੦. ''ਰਾਗਸ੍ਸ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਛ? ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ , ਸਵਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਲਾਭਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ। ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ।

੧੪੧. ''ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਛ? ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿ। ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ।

੧੪੨. ''ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਛ? ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾ, ਵਿਰਾਗਸਞ੍ਞਾ, ਨਿਰੋਧਸਞ੍ਞਾ। ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ।

੧੪੩-੧੬੯. ''ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ...ਪੇ॰... ਪਰਿਕ੍ਖਯਾਯ... ਪਹਾਨਾਯ... ਖਯਾਯ... ਵਯਾਯ... ਵਿਰਾਗਾਯ... ਨਿਰੋਧਾਯ... ਚਾਗਾਯ... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''।

੧੭੦-੬੪੯. ''ਦੋਸਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਮੋਹਸ੍ਸ... ਕੋਧਸ੍ਸ... ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ... ਮਕ੍ਖਸ੍ਸ... ਪਲਾਸਸ੍ਸ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਸ੍ਸ... ਮਾਯਾਯ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਸ੍ਸ... ਥਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਸਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਮਾਨਸ੍ਸ... ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸ... ਮਦਸ੍ਸ... ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ...ਪੇ॰... ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ... ਪਰਿਕ੍ਖਯਾਯ... ਪਹਨਾਯ... ਖਯਾਯ... ਵਯਾਯ... ਵਿਰਾਗਾਯ... ਨਿਰੋਧਾਯ... ਚਾਗਾਯ... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਰਾਗਪੇਯ੍ਯਾਲਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਛਕ੍ਕਨਿਪਾਤਪਾਲ਼ਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।